

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْوَلِيِّ الْفَجِّ

همیشه تولید با مشارکت

سال ۱۴۰۲

طرح مولدسازی روستا

سازمان جهاد کشاورزی

استان همدان

بهار ۱۴۰۳

عنوان و نام پدیدآور	: مولدسازی روستا/ سازمان جهاد کشاورزی استان همدان ؛ تهیه کنندگان رضا بهراملو ... [و دیگران] ؛ ویراستار سروش ملت پرست.
مشخصات نشر	: همدان: فراگیر هگمتانه، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۲ ص: مصور (بخشی رنگی)، نقشه ساختمانی، جدول، نمونه.
شابک	: ۱۹۰۰۰۰۰ ریال 9-461-219-600-978:
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: تهیه کنندگان رضا بهراملو، مهدی جهانگیری صالح، حسن محمدی، حجت الله شهبازی، علی دولو، رضا خزائی، مهدی سپهری.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۲۲.
موضوع	: عمران روستایی -- ایران Rural development -- Iran صنایع کوچک -- ایران Small industries-- Iran گلخانه ها -- ایران -- طراحی و ساخت Greenhouses -- Iran-- Design and construction بازارها -- ایران Bazaars (Markets) -- Iran شناسه افزوده : بهراملو، رضا، ۱۳۴۹ -، تهیه کننده شناسه افزوده : سازمان جهاد کشاورزی استان همدان رده بندی کنگره : HN۴۹ رده بندی دیویی : ۳۰۷/۱۴۱۲ شماره کتابشناسی ملی : ۹۷۳۷۸۰۳

مولدسازی روستا

سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

تهیه کنندگان:

رضا بهراملو - مهدی جهانگیری صالح - حسن محمدی

حجت الله شهبازی - علی دولو - رضا خزائی - مهدی سپهری

ناشر: فراگیر هگمتانه

چاپ: سینا

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۳

شابک: ۹-۴۶۱-۲۱۹-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۲۵۰,۰۰۰ تومان

مرکز پخش: همدان، خیابان شریعتی، مقابل کبابیان، کوچه مهر

تلفن: ۳۲۵۱۴۴۶۱-۳۲۵۱۶۱۴۴-۳۲۵۲۸۴۶۲-۰۸۱-۳۲۵۱۷۲۵۲ دورنگار: ۰۸۱-۳۲۵۱۷۲۵۲

فهرست مطالب

مقدمه	۱
تعریف صنایع کوچک و نظریه‌ها	۳
نقش صنایع کوچک در گسترش صنعت و صنایع بزرگ	۵

فصل اول: طرح هر روستایک دامداری

مقدمه	۱۱
ماده ۱- تعاریف و اصطلاحات به کار رفته در این شیوه نامه	۱۱
ماده ۲- قوانین و مقررات مرتبط با این شیوه نامه	۱۴
ماده ۳- هدف	۱۴
ماده ۴- دامنه کاربرد	۱۵
ماده ۵- واحدهای مشمول	۱۵
ماده ۶- وظایف واحدهای مرتبط	۱۶
ماده ۷- کمیته طرح هر روستایک دامداری	۲۱
ماده ۸- وظایف کمیته	۲۳
ماده ۹- اقدامات مربوط به صدور مجوزهای موضوع	۲۴
ماده ۱۰- مراحل صدور مجوز/ کارت شناسایی/ شناسنامه	۲۴

- ماده ۱۱- درخواست صدور مجوز بهسازی و نوسازی، پروانه دامداری ۲۶
- ماده ۱۳- دستورالعمل اجرایی بهسازی ونوسازی جایگاههای دام روستایی ۳۲
- ماده ۱۴- تعهد شهرستانی طرح هر روستا یک دامداری..... ۴۰
- ماده ۱۵- سرمایه گذاری طرح مذکور برای هر راس دام..... ۴۲
- ماده ۱۶- اشتغال طرح..... ۵۲
- ماده ۱۷- نیاز آموزشی طرح:..... ۵۴
- ماده ۱۸- میزان نهاده مورد نیاز اجرای طرح ۵۷
- ماده ۱۹- تولید حاصل از اجرای طرح ۶۰

فصل دوم: طرح احداث گلخانه های کوچک مقیاس

بخش اول: تعاریف و کلیات

- تعریف گلخانه کوچک مقیاس ۶۹
- ۱- پیشینه ۶۹
- ۲- اهداف و ضرورت ها ۷۵
- تنوع کاربری گلخانه های کوچک مقیاس ۷۶

بخش دوم: سازه های گلخانه های کوچک مقیاس

- ۱- تیپ های پیشنهادی برای گلخانه های کوچک مقیاس ۷۸
- ۱- ۱- ۱- گلخانه تک دهانه، تونل کمانی کوتاه (Quonset) ۷۹
- ۱- ۱- ۲- گلخانه تونلی تک دهانه، با دیواره بادشکن ۸۶
- ۳- ۱- تک دهانه تونلی ایستاده (Straight) ۹۲
- ۳- ۱- گلخانه تک دهانه، تونلی بلند دو طرف بادشکن ۱۰۰

بخش سوم: سازه‌های گلخانه‌های دودخانه

- ۴- ۱- گلخانه تونلی دو دهاته ۱۰۶
- ۵- ۱- گلخانه دو دهانه دندانه‌ای با تهویه رول آپ سقفی ۱۱۵
- ۲- ۳- نمونه کاربردهای گلخانه‌های کوچک مقیاس ۱۲۶
- نظام ساماندهی و صدور پروانه واحدهای گلخانه‌ای کوچک ۱۳۰
- بخش اول: دستورالعمل اجرایی ۱۳۴
- ماده ۱- تعاریف ۱۳۴
- ماده ۲- هدف ۱۳۶
- ماده ۳- دامنه فرایند ۱۳۶
- ماده ۴- وظایف واحدهای مرتبط با صدور مجوز واحدهای گلخانه‌ای کوچک مقیاس ... ۱۳۶
- ماده ۵- مدارک مورد نیاز صدور پروانه‌های تأسیس و بهره‌برداری گلخانه‌های کوچک مقیاس. ۱۳۸
- ماده ۶- مراحل صدور پروانه‌های تأسیس/بهره برداری گلخانه‌های کوچک مقیاس ۱۳۹
- ماده ۷ ..... ۱۴۰
- ماده ۸ ..... ۱۴۰
- ماده ۱۰ ..... ۱۴۱
- ماده ۱۱ ..... ۱۴۱
- ماده ۱۲ ..... ۱۴۱
- ماده ۱۳ ..... ۱۴۲
- ماده ۱۴ ..... ۱۴۲
- ماده ۱۵ ..... ۱۴۳
- ماده ۱۶ ..... ۱۴۳

ماده ۱۷	۱۴۳
ماده ۱۸	۱۴۳
ماده ۱۹	۱۴۳
ماده ۲۰	۱۴۳
بخش دوم: فرایند انجام کار	۱۴۴
بخش سوم: فرم‌های مورد عمل	۱۴۵

فصل سوم: طرح های صنایع کوچک تبدیلی و غذایی

طرح تولید میوه خشک	۱۵۰
اهداف طرح	۱۵۱
راهنمای دریافت پروانه کسب میوه خشک	۱۵۵
شرایط لازم برای صدور	۱۵۶
راهنمای دریافت کسب و کار خانگی آماده‌سازی و بسته‌بندی سبزیجات خشک و میوه خشک	۱۶۰
شرایط لازم برای صدور	۱۶۰
طرح تولید فرآورده های لبنی	۱۶۳
اهداف طرح	۱۶۴
راهنمای دریافت پروانه کسب تولید فرآورده های لبنی	۱۶۸
شرایط لازم برای صدور	۱۶۹
طرح آسیاب روستایی	۱۷۳
اهداف طرح	۱۷۴
الزامات قانونی	۱۷۶

۱۷۷	طرح تولید نان محلی وسنتی .....
۱۷۸	اهداف طرح .....
۱۸۱	راهنمای دریافت کسب و کار خانگی تولید نان محلی وسنتی.....
۱۸۱	شرایط لازم برای صدور .....
۱۸۳	سایر طرح های صنایع تبدیلی .....
۱۹۲	راهنمای دریافت کسب و کار خانگی .....
۱۹۲	شرایط لازم برای صدور .....

فصل چهارم: طرح روستا بازار

۱۹۸	مقدمه.....
۲۰۱	ماده ۱- اهداف اصلی طرح.....
۲۰۲	ماده ۲- تعاریف .....
۲۰۳	ماده ۳- قانون تمرکز وظایف و اختیارات تنظیم بازار محصولات کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی.....
۲۰۳	ماده ۴- ساز و کار اجرایی .....
۲۰۴	ماده ۵- وظایف دبیرخانه کمیسیون استانی.....
۲۰۵	ماده ۶- اعضاء کمیسیون شهرستانی.....
۲۰۵	ماده ۷- وظایف کمیسیون شهرستان .....
۲۰۶	ماده ۸- دبیرخانه کمیسیون شهرستانی .....
۲۱۰	ماده ۹- الزامات قانونی اجرای طرح.....
۲۱۰	ماده ۱۰- وظیفه مدیر روستا بازار.....
۲۱۱	ماده ۱۱- نحوه فعالیت روستا بازار.....

- ماده ۱۱- معاملات در روستا بازار ۲۱۲
- ماده ۱۲- نحوه بهره برداری از فضای روستا بازار ۲۱۲
- ماده ۱۳ - ضوابط انضباطی غرفه داران ۲۱۲
- ماده ۱۴- مجازات و تنبیهات ۲۱۶
- ماده ۱۵- منابع تامین اعتبار ۲۱۷
- ماده ۱۷- تقسیم بندی و قلمرو محصولی ۲۱۸
- ماده ۱۸- شرایط کمی و کیفی لازم جهت نگهداری و عرضه محصولات در غرف و مراکز روستا بازار ۲۱۹
- ماده ۱۹- شرایط وضوابط حاکم بر مدیریت روستا بازار ۲۲۰
- ماده ۲۰- صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری ۲۲۰
- منابع ۲۲۲

فهرست جداول

فصل اول: طرح هر روستایک دامداری

- جدول ۱-۱۲ - مساحت و ظرفیت مجاز واحدهای پرورش دام ۳۱
- جدول ۱-۱۳ - ظرفیت واحد های دامداری ۳۴
- جدول ۱-۱۳ - ۲ - جدول ابعاد مربوط اصطبل و اندازه های علف خور و اخور در جایگاه گاو .. ۳۶
- جدول ۱-۱۳ - ۳ - جدول ابعاد مربوط به کف و دیوار اغل و اندازه های علف خور و اخور در جایگاه گوسفند ۳۷
- جدول ۱-۱۴ - ۱ - تعهد شهرستانی طرح ۴۰
- جدول ۱-۱۴ - ۲ - تعهد شهرستانی به تفکیک فاز اول و دوم طرح ۴۱
- جدول ۱-۱۵ - ۱ - هزینه پرورش دام ۴۲
- جدول ۱-۱۵ - ۲ - تعهد شهرستانی به تفکیک فعالیت ۴۳
- جدول ۱-۱۵ - ۳ - سرمایه گذاری به تفکیک شهرستان و طرح ۴۴
- جدول ۱-۱۵ - ۴ - سرمایه گذاری به تفکیک شهرستان و طرح در فاز اول ۴۵
- جدول ۱-۱۵ - ۵ - سرمایه گذاری به تفکیک شهرستان و طرح در فاز دوم ۴۶
- جدول ۱-۱۵ - ۶ - سرمایه گذاری بر اساس نوع سرمایه ۴۷
- جدول ۱-۱۵ - ۷ - سرمایه گذاری واحد های گاو شیری به تفکیک شهرستان ۴۸
- جدول ۱-۱۵ - ۸ - سرمایه گذاری واحد های گوساله پروری به تفکیک شهرستان ۴۹
- جدول ۱-۱۵ - ۹ - سرمایه گذاری واحد های گوسفند و بز داشتی به تفکیک شهرستان ۵۰
- جدول ۱-۱۵ - ۱۰ - سرمایه گذاری واحد های بره پروری به تفکیک شهرستان ۵۱
- جدول ۱-۱۶ - ۱ - اشتغال طرح ۵۲
- جدول ۱-۱۶ - ۲ - اشتغال طرح به تفکیک شهرستان ۵۳

جدول ۱۷-۱ - نیاز آموزشی طرح	۵۴
جدول ۱۸-۱ - نیاز نهاده طرح	۵۷
جدول ۱۸-۲ - نیاز نهاده طرح به تفکیک شهرستان	۵۷
جدول ۱۸-۳ - میزان نهاده مورد نیاز طرح در فاز اول	۵۸
جدول ۱۸-۴ - میزان نهاده مورد نیاز طرح در فاز دوم	۵۹
جدول ۱۹-۱ - افزایش تولید شیر حاصل از طرح	۶۰
جدول ۱۹-۲ - افزایش تولید گوشت حاصل از طرح	۶۰
جدول ۱۹-۳ - افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در فاز اول	۶۱
جدول ۱۹-۴ - افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در فاز دوم	۶۱
جدول ۱۹-۵ - افزایش تولید شیر حاصل از طرح به تفکیک شهرستان	۶۲
جدول ۱۹-۶ - افزایش تولید گوشت قرمز حاصل از طرح به تفکیک شهرستان	۶۳

فصل دوم: طرح احداث گلخانه های کوچک مقیاس

جدول ۱- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه های کوانست	۸۱
جدول ۲- مشخصات عمومی طرح تیپ پیشنهادی	۸۳
جدول ۳- مشخصات سازه پیشنهادی- تونل کمانی کوتاه	۸۵
جدول ۴- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه تیپ تونلی تک دهانه، با دیواره باد شکن	۸۷
جدول ۵- مشخصات عمومی گلخانه تیپ تونلی تک دهانه ، با دیواره باد شکن	۸۹
جدول ۶- سازه اجزای سازه گلخانه تیپ تونلی تک دهانه، با دیواره باد شکن	۹۰
جدول ۷- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه های تونلی ایستاده	۹۳
جدول ۸- مشخصات عمومی گلخانه های تونلی تیپ ایستاده	۹۵

- جدول ۹- سائز و اجزاء سازه پیشنهادی- تونلی ایستاده ۹۸
- جدول ۱۰- راهنمای اجزای سازه گلخانه تونلی دو طرف بادشکن ۱۰۱
- جدول ۱۱- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه تونلی بلند دو طرف باد شکن ۱۰۴
- جدول ۱۲- راهنمای سائز المان‌های گلخانه ۱۰۹
- جدول ۱۳- مشخصات و کاربردهای گلخانه تونلی تیپ دو دهانه ۱۱۰
- جدول ۱۴- مشخصات سازه تونلی تیپ دو دهانه ایستاده ۱۱۲
- جدول ۱۵- مشخصات المان‌های سازه و تاسیسات گلخانه ۱۱۷
- جدول ۱۶- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه تونلی تیپ دندان‌ای ۱۱۸
- جدول ۱۷- مشخصات گلخانه یکطرفه طرح خورشیدی ۱۲۱
- جدول ۱۸- مشخصات و کاربردهای گلخانه یکطرفه طرح خورشیدی ۱۲۳

فصل سوم: طرح های صنایع کوچک تبدیلی و غذایی

- جدول ۱- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی میوه خشک ۱۵۲
- جدول ۲- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی میوه خشک ۱۵۳
- جدول ۳- کسب و کار صنفی /کارگاهی تولید فرآورده های لبنی با ماشین آلات ۱۶۵
- جدول ۴- کسب و کار صنفی تولید فرآورده های لبنی بدون ماشین آلات ۱۶۶
- جدول ۵- آسیاب روستایی ۱۷۵
- جدول ۶- کسب و کار نان محلی و سنتی ۱۷۹
- جدول ۷- کسب و کار خانگی بسته بندی عسل ۱۸۴
- جدول ۸- کسب و کار خانگی تولید رشته آش و پلویی ۱۸۵
- جدول ۹- کسب و کار خانگی بسته بندی تخم مرغ محلی ۱۸۶

جدول ۱۰- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی مربا ۱۸۷

جدول ۱۱- کسب و کار خانگی تولید سرکه ۱۸۸

جدول ۱۲- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی شیره انگو ۱۸۹

جدول ۱۳- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی شیرینی محلی ۱۹۰

جدول ۱۴- کسب و کار خانگی تولید عرقیات گیاهی ۱۹۱

مقدمه

از دهه ۱۹۶۰ تاکنون بحث توزیع عادلانه درآمد به عنوان یکی از ابعاد و محورهای اصلی توسعه مد نظر دولت و سازمان های جهانی قرار گرفته است. هدف اصلی و بلند مدت از این بحث رسیدن به سطحی از رفاه و آسایش اجتماعی است که در همه زمینه های زندگی بشری نمود و نقش دارد. برخی از راههایی که دولت ها بخصوص در کشورهای مختلف در جهت رسیدن به توزیع عادلانه درآمد باید مدنظر داشته باشند ایجاد اشتغال ، رفع مشکل بی کاری ، کاهش روند مهاجرت روستائیان به شهرها و تعدیل درآمدهای شهری و روستایی می توان به ایجاد فرصت های جدید شغلی در روستاها به معنای صنعتی شدن بافت روستایی است و این امر در حله اول با ورود و گسترش صنایع کوچک به روستاها امکان پذیر است.

از مهمترین تجربه هایی که در کشورهای جهان سوم در جهت گسترش صنایع و روند صنعتی شدن می توان بدان اشاره نمود گسترش صنایع کوچک خارج از محدوده های شهری است. در این زمینه کشورهای آسیای جنوب شرقی و آسیای میانه همچون کره جنوبی، چین و هندوستان بسیار پیشرفت نموده اند. اجرای این گونه پروژه های کوچک صنعتی برگرفته از ایده اقتصاددان آلمانی آقای شوماخر در ادبیات اقتصادی بود که در یک جمله کوتاه بیان می نماید: «کوچک زیباست».

این ایده و به عبارتی استراتژی بیان می کند که اصلی ترین مشکل کشورهای جهان سوم، مهاجرت روستائیان به شهرها و در نتیجه بروز بیکاریهای آشکار می باشد. با توجه به اینکه بخش روستایی جایگاه فعالیت بخش کشاورزی است و انتقال صنایع شهری با در نظر گرفتن بزرگی آن از بافت شهرها به روستاها امکان پذیر نیست و به طور کلی هر یک از صنایع بزرگ در هر کجا که مستقر باشند نیاز به امکانات و سرمایه گذاری گسترده داشته و بالطبع در اطراف خود ایجاد شهرسازی و شهرنشینی می کنند، پس برای معکوس نمودن مهاجرت باید دست به استراتژی جدیدتر و کاراتری زد. اینگونه صنایع قادرند برای فعالیت خود از نیروی انسانی مازاد بخش کشاورزی به صورت دائمی و یا به صورت فصلی استفاده کنند و با ایجاد فرصت های شغلی متعدد و سطوح دستمزدی قابل رقابت با سطح دستمزد شهری باعث معکوس شدن روند مهاجرت حال حاضر شوند و به طور کلی با صنعتی شدن کشور رشد اقتصادی و روند توسعه نیز آغاز می گردد.

با توجه به مشکلات یاد شده گسترش صنایع کوچک بخصوص در محدوده روستاهای کشور به دلایل زیر می تواند از اهمیت بالایی برخوردار باشد:

- مشارکت مردم در تولید
- نیاز کم به سرمایه گذاری اولیه
- ارزان بودن نیروی کار در مناطق روستایی
- استفاده از نیروی کار فصلی و بومی
- هزینه کمتر تولید به دلیل استفاده از منابع محلی
- جذب سرمایه های کوچک محلی به دلیل ارتقاء درآمد روستائیان
- پائین بودن هزینه های آموزشی در جهت تأمین نیروهای انسانی نیمه ماهر
- استفاده از مدیریت های فAMILI
- ساده بودن اعمال مدیریت به دلیل کوچک بودن محیط کاری

- جلوگیری از خروج ارز برای کالاهایی که می توان در کشور تولید نمود
- استفاده از فعالیت خارج از زمان و مکان کاری بخصوص در مورد اشتغال زنان و یا نوجوانان روستایی
- قابلیت بومی سازی بخشی از تولیدات صنعتی با توجه به تقاضای روستائیان
- ایجاد ارتباط بین تولیدات بخش کشاورزی و بخش صنعت
- تمرکز زدایی از جهات مختلف صنعتی ، تولیدی ، نیروی انسانی
- تأمین مواد اولیه مورد نیاز صنایع مادر بزرگ
- جذب سرمایه های سرگردان جامعه
- هماهنگی سریع با منابع موجود محلی
- قابلیت گسترش و تبدیل شدن به صنایع بزرگ

با توجه به این هدف ، آقای شوماخر معتقد است که ۱- فرصت های اشتغال باید در مناطق روستایی و شهرهای کوچک به وجود آید. ۲- این فرصتها به طور متوسط باید به اندازه کافی ارزان باشد ، ۳- با توجه به اینکه جمعیت کشورهای در حال توسعه از آموزش کافی برخوردار نیست و نرخ بی سوادی بالاست روشهای تولید باید نسبتاً ساده باشد. ۴- روشهای تولید باید به صورتی باشد که از منابع محلی استفاده کند و در نهایت وی معتقد است که اهداف فوق از رهگذر ایجاد صنایع کوچک قابل تحقق می باشد.

تعریف صنایع کوچک و نظریه ها

به طور کلی تعاریف متعددی از صنایع کوچک شده است که همه این تعاریف به دو نقطه اساسی ختم می شوند

(۱) تعداد کارکنان

(۲) میزان سرمایه

در این راستا در ادامه به تعدادی از تعاریف که از سوی صاحب نظران کشورمان ارائه شده است ، اشاره شده است:

آقای دکتر محمد حامد امام جمعه زاده ، مدیر عامل شرکت مهندسین همکار صنایع ، تعریف صنایع کوچک را بدین شکل ارائه می نمایند: معمولاً صنایع را به لحاظ تعداد کارکنان به صنایع کوچک و بزرگ تقسیم می کنند که تصور می کنم بنگاههای اقتصادی که تعداد کارکنان آن از ۵۰ نفر کمتر است به عنوان کوچک تلقی می شوند. به نظر بنده ، میزان سرمایه گذاری و گردش مالی شاید معیار مناسب تری برای این تقسیم بندی باشد.

آقای دکتر سیاوش مریدی ، استاد اقتصاد و کارشناس ارشد در سازمان مدیریت صنعتی نیز بر این عقیده است که تعیین ملاک و معیار استاندارد که در همه جا کاربرد داشته باشد ، دشوار است. بنابراین تعاریف می توانند متفاوت باشند. به عقیده این کارشناس اقتصادی شاید مشکل ترین نکته در همین پرسش ، نخست نهفته باشد ، بدین معنی که این احتمال وجود دارد که نتوان یک تعریف دقیق که متکی بر ملاک های مشخص باشد برای فرد بودن یک بنگاه صنعتی به دست داد. به عبارتی دیگر ممکن است طبق تعریف یک جامعه بنگاهی معین با مشخصاتی خاص به عنوان یک صنعت کوچک تلقی شود در حالی که در جایی دیگر بنگاهی با همان مشخصات متوسط یا بزرگ انگاشته شود. به عنوان مثال کره جنوبی بنگاههایی که کمتر از ۳۰۰ نفر را در استخدام داشته باشند ، کوچک و یا متوسط می داند در حالی که در ایران بنگاههای بیش از ۵۰ نفر شاغل در زمره بنگاههای بزرگ قرار می گیرند... با توجه به این نکات و ضمن تأکید بر قراردادی بودن هر گونه تعریفی از خرد و متوسط بودن بنگاههای صنعتی و با تکیه بر آمارهای منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران می توانیم بنگاه های خرد و کوچک را بنگاه هایی بدانیم که تا ۹ نفر در استخدام دارند و بنگاههای

متوسط را بنگاه هایی بدانیم که بین ۱۰ تا ۴۹ نفر نیرو دارند و روشن است که دیگر بنگاه ها را باید بزرگ به شمار آوریم.

نقش صنایع کوچک در گسترش صنعت و صنایع بزرگ

در جهت گسترش صنایع و صنعتی شدن کشورهای در حال توسعه بسیاری از صاحب نظران و کارشناسان اقتصاد و صنعت از گسترش صنایع بزرگ حمایت می کنند و بسیاری دیگر از صنایع کوچک. ولی این امر مسلم است که صنایع کوچک و بزرگ مکمل یکدیگرند و در جهت گسترش صنعت یک کشور باید هر دوی این بخش ها حمایت شوند و ارتباط معقولی بین آن دو ایجاد شود. سرشماری عمومی صنعت و معدن سال ۱۳۷۴ نشان می دهد که ۹۶/۳۷ درصد از صنایع کشور جزء صنایع کوچک هستند که ۶۰ درصد اشتغال، ۳۹ درصد ارزش تولیدات صنعتی و ۲۲ درصد کل سرمایه گذاری در بخش صنعت را به خود اختصاص داده اند. این صنایع را به طور کلی به دو دسته عمده می توان تقسیم بندی نمود:

(۱) صناعی که تولیداتشان فرآورده نهایی است و در بازارهای سنتی و محلی به فروش می رسد.

(۲) صناعی که فرآورده نهایی نداشته و باید تولیدات خود را که جزء محصولات واسطه ای می باشند به صنایع دیگر که معمولاً بزرگ تر هستند بفروشند.

کشورهای پیشرفته با هماهنگ نمودن صنایع کوچک و بزرگ توانسته اند به پیشرفت های قابل توجه صنعتی دست پیدا کنند. این کشورها با استفاده از SWOT نقاط ضعف و قوت این صنایع را نسبت به یکدیگر همپوشانی نمودند. مثلاً از نقاط ضعف صنایع کوچک می توان به کم تحمیلی این صنایع در برابر نوسانات شدید اقتصادی اشاره نمود. این شرایط را با وارد نمودن این صنایع در چرخه تولید صنایع بزرگ می توان رفع نمود. در عوض یکی از نقاط قوت صنایع کوچک تشکیل سریع با سرمایه اندک

و تعداد محدودی از نیروهای انسانی متخصص و یا نیمه ماهر و همچنین پویایی ، انعطاف پذیری ، قدرت مانور و نوآوری است که می تواند کمک موثری در فعالیت های واحدهای بزرگ صنعتی باشد. به هر حال با در نظر گرفتن تمهیداتی در ایجاد و گسترش واحدهای صنعتی کوچک و از طرفی با حمایت از این گونه واحدهای صنعتی در کشور می توان به روند گسترش صنعت ، ارتقاء وضعیت اقتصادی ، ایجاد فرصت های متنوع شغلی و حمایت از صنایع بزرگ اقدام نمود.

فصل اول

طرح هر روستا يك دامداری

شیوه نامه:

«طرح هر روستایک دامداری»

مجری و پایلوت طرح:

«سازمان جهاد کشاورزی استان همدان»

«معاونت بهبود تولیدات دامی»

منطبق با نقشه راه سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

بهار ۱۴۰۳

شیوه نامه

شیوه نامه اجرایی «طرح هر روستا یک دامداری»

این شیوه نامه به استناد «دستورالعمل ساماندهی واحدهای دامداری روستایی، عشایری و غیر صنعتی» به شماره نامه ۰۲۰/۲۹۰۷۰۰ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۶ ابلاغ شده از سوی مقام عالی وزارت تنظیم گردیده است.

مقدمه

در راستای اشتغال، تولید، خودکفایی کشور و بازگشت روستاها به تولید متنوع و خود اتکایی، طرح هر روستا یک دامداری به پیشنهاد و ابتکار سازمان جهاد کشاورزی استان همدان تدوین و در این استان به عنوان پایلوت طرح اجراء میگردد. در این طرح برای هر روستا در استان یک واحد دامداری موجود غیر فعال احیا می گردد و فعالیت های اصلاح نژادی و تغذیه ای با اولویت این واحد ها اجرا می گردد که باعث افزایش بهره وری و جهش تولید شیر و گوشت قرمز با مشارکت سرمایه گذاران و فعالین حوزه دامپروری خواهد شد.

در اجرای تبصره «۴» ماده (۵) قانون نظام جامع دامپروری کشور شیوه نامه «ساماندهی دامداری های روستایی، عشایری و غیر صنعتی» به شرح ذیل جهت اجرا ابلاغ میگردد.

ماده ۱- تعاریف و اصطلاحات به کار رفته در این شیوه نامه

دام: به حیواناتی شامل (چهارپایان، پرندگان، آبزیان و حشرات) اطلاق میگردد که برای امور تغذیه انسان و یا تغذیه دام و فعالیت های اقتصادی، تولیدی، آزمایشگاهی، ورزشی و تفریحی، تولید، نگهداری و پرورش داده می شوند.

دامدار: دامدار به شخص حقیقی یا حقوقی اطلاق میگردد که مبادرت به پرورش و یا نگهداری دام می نماید.

محدوده روستا: عبارت است از محدوده‌ای شامل بافت موجود روستا و گسترش آنی آن در دوره طرح هادی روستایی که با رعایت مصوبات طرح های بالا دست تهیه و به تصویب مرجع قانونی مربوطه می‌رسد. در مورد روستاهای فاقد طرح هادی تا زمان تهیه طرح هادی، کالبد موجود و یا حسب ضرورت وفق اعلام بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ملاک عمل خواهد بود.

دامداری روستایی: به واحدهای دامداری فعال که در داخل و حاشیه روستا و اراضی پیرامونی و همچنین دامداری های موجود و جدید در محدوده روستا که حائز حداقل ضوابط فنی و بهداشتی باشد.

دامداری عشایری: به شیوه‌ای از دامداری اطلاق می‌گردد که دمدار عشایر به روش کوچندگی به پرورش و نگهداری دام در عرصه‌های طبیعی در زیست بوم تعیین شده و یا کانون های اسکان عشایر فعالیت می‌نماید.

سامانه: سامانه متمرکز صدور مجوزهای وزارت جهاد کشاورزی موضوع ابلاغیه شماره ۹۴/۸۱۴۷، مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۷ معاون برنامه ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی و درگاه ملی مجوزها به منظور ثبت درخواست صدور و تمدید مجوز.

استعلام بهداشتی: درخواستی است که از سوی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان در جهت انطباق و رعایت حداقل شرایط و ضوابط بهداشتی ابلاغی سازمان دامپزشکی کشور در دامداری های روستایی، غیر صنعتی و عشایری اسکان یافته از سازمان نظام دامپزشکی استان انجام می‌گیرد.

گواهی بهداشتی: مدرک معتبری است که در پاسخ به استعلام بهداشتی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان توسط سازمان نظام دامپزشکی استان در چهارچوب سیاست ها و ضوابط اعلامی سازمان دامپزشکی کشور صادر می گردد.

ساماندهی: مجموعه اقداماتی است که در چهارچوب این شیوه نامه توسط واحدهای مختلف اعم از بخشهای دولتی و غیر دولتی که در رابطه با دامداری های روستایی، عشایری و غیر صنعتی صورت می پذیرد.

ستاد هماهنگی: منظور ستاد هماهنگی صدور پروانه ها موضوع ماده ۱۸ ابلاغیه شماره ۰۲۰/۳۱۸ مورخ ۱۳۹۱/۰۱/۱۰ وزیر جهاد کشاورزی می باشد.

کمیته ساماندهی: منظور کمیته ساماندهی دامداری های روستایی، عشایری و غیر صنعتی موضوع ماده (۸) این شیوه نامه می باشد.

مجوز بهسازی و نوسازی: مجوزی است که بنا به درخواست متقاضی برای آن دسته از دامداری های روستایی فاقد شرایط فنی و بهداشتی اعلامی از سوی معاونت امور تولیدات دامی و سازمان دامپزشکی کشور، توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی مطابق ضوابط این شیوه نامه صادر می گردد.

پروانه دامداری روستایی: مجوزی است برای واحدهای دامداری فعال که در داخل و حاشیه روستا و اراضی پیرامونی و همچنین دامداری های موجود و جدید در محدوده روستا که حائز حداقل ضوابط فنی و بهداشتی باشند، توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی مطابق ضوابط و مقررات این شیوه نامه صادر می گردد.

ماده ۲- قوانین و مقررات مرتبط با این شیوه نامه

- قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی.
- قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی.
- قانون نظام جامع دامپروری کشور.
- قانون سازمان دامپزشکی کشور.
- آیین نامه نحوه ی نگهداری حیوانات اهلی مصوب ۱۳۹۲/۲/۲۵ هیات وزیران بنا به پیشنهاد شماره ۴۴۱۵۹/۰۲۰ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۸ وزارت جهاد کشاورزی.
- قانون تاسیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی.
- قانون تاسیس سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۳- هدف

- ساماندهی دآمداری های روستایی به منظور برنامه ریزی، نظارت، افزایش بهره وری و ارتقای کمی و کیفی تولیدات دامی.
- رونق روستا و ایجاد فرصت های شغلی مستقیم و غیر مستقیم متناسب با تعداد واحدهای احیا و فعال شده و جلوگیری و کاهش مهاجرت روستاییان به شهر.
- خروج از کشاورزی تک محصولی.
- افزایش توان تاب آوری روستاها درمقابل نوسانات قیمت تولیدات متنوع روستایی با کشاورزی تلفیقی.

- افزایش تولید گوشت قرمز و شیر در طول برنامه مطابق با نقشه راه سازمان جهاد کشاورزی استان همدان.
- ایجاد درآمد حدود ۲۲۳۰ میلیون ریالی برای هر واحد و جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهر و حفظ ذخیره ژنی و ژنتیکی نژادهای بومی.

ماده ۴- دامنه کاربرد

این شیوه نامه مشتمل بر کلیه دامداری های موجود و جدید در محدوده روستا و در سطح استان همدان می باشد.

ماده ۵- واحدهای مشمول

- در این شیوه نامه واحدهای مشمول ساماندهی می شوند
- واحدهای پرورش و نگهداری دام سبک داشتی (گوسفند و بز)
  - واحدهای پرورش و نگهداری دام سبک گوشتی (بره پرواری)
  - واحدهای پرورش و نگهداری دام سنگین شیری (گاو، گاومیش)

ماده ۶- وظایف واحدهای مرتبط

الف) معاونت بهبود تولیدات دامی:

- ۱- اعلام سیاست‌ها، برنامه‌ها، شیوه‌نامه‌ها و سایر ضوابط و مقررات فنی، اجرایی و نظارتی منطبق با دستورالعمل‌های وزارت متبوع.
- ۲- نظارت عالیه بر عملکرد سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سایر واحدهای بخش غیر دولتی مرتبط با صدور مجوزها.
- ۳- شناسایی و تعیین عناوین، سرفصل‌ها، دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی، ترویجی، فنی و اجرایی مورد نیاز و اعلام آن به مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی سازمان جهت برنامه‌ریزی و اجرا.
- ۴- همکاری با مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی سازمان و نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی در زمینه برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی، ترویجی فنی و اجرایی.
- ۵- بررسی و شناسایی مشکلات و خلاءهای قانونی و اجرایی مرتبط با صدور مجوزها و پیگیری جهت رفع آنها از طریق مراجع ذیربط.
- ۶- پیگیری در جهت بهره‌مندی حداکثری از تمامی ظرفیت‌ها، مشوق‌ها و سایر حمایت‌های قانونی.
- ۷- همکاری در ارتقاء و تکمیل سامانه‌های مرتبط با صدور مجوزها در چهارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای وزارت جهاد کشاورزی.
- ۸- همکاری در تعیین تعرفه‌های مورد نیاز در چارچوب نظام تعرفه‌ای وزارت جهاد کشاورزی.

ب) مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان:

- ۱- همکاری در اجرای برنامه ها و تحقق اهداف برنامه ها و شیوه نامه های ابلاغی و نظارت مرتبط طبق ضوابط ابلاغی.
- ۲- پیگیری در جهت بهره مندی حداکثری از تمامی ظرفیت ها، مشوق ها و سایر حمایت های قانونی.
- ۳- همکاری در ارتقاء و تکمیل سامانه های مرتبط با صدور مجوزها در چهارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای وزارت جهاد کشاورزی.
- ۴- بررسی و شناسایی مشکلات و خلاء های قانونی و اجرایی مرتبط با صدور مجوزها و اعلام به ستاد استان.
- ۵- همکاری در اجرای دوره ها و کارگاه های آموزشی، ترویجی فنی و اجرایی مورد نیاز.
- ۶- هماهنگی و فراهم آوردن زمینه های همکاری بین ادارات مرتبط با صدور مجوزها.

د) اداره کل دامپزشکی استان:

- ۱- اجرای کامل سیاست ها، برنامه ها، شیوه نامه ها و ضوابط بهداشتی مرتبط با مفاد این شیوه نامه در سطح استان.
- ۲- نظارت بر عملکرد واحد استانی یا واحدهای شهرستانی سازمان نظام دامپزشکی در زمینه صدور گواهی بهداشتی.
- ۳- همکاری در اجرای دوره ها و کارگاه های آموزشی، ترویجی و بهداشتی مورد نیاز.

۴- پیگیری برای بهره مندی حداکثری از تمامی ظرفیت‌ها، مشوق‌ها و سایر حمایت‌های قانونی در راستای ارتقاء شرایط بهداشتی و تحقق اهداف برنامه جهش تولید.

۵- همکاری در ارتقاء و تکمیل سامانه‌های مرتبط با صدور مجوزها در چهارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای وزارت جهاد کشاورزی.

۶- مشارکت و همکاری موثر در کمیته ساماندهی دامداری‌های روستایی با ترکیب و شرح وظایف مندرج ماده (۸) این شیوه نامه.

ط) سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان همدان:

۱- عندالزوم همکاری در تهیه و تدوین برنامه‌ها و سایر ضوابط و مقررات اجرایی، فنی و نظارتی مربوط به صدور مجوزهای مرتبط با این شیوه نامه.

۲- رعایت و اجرای کامل سیاست‌ها، برنامه‌ها و سایر ضوابط و مقررات مرتبط با این شیوه نامه.

۳- تامین و به کارگیری نیروی انسانی متخصص و سایر امکانات مورد نیاز برای صدور مجوزهای مرتبط با این شیوه نامه.

۴- پیشنهاد تعرفه‌های خدماتی فنی و اجرایی مربوط به صدور مجوزهای مرتبط با این شیوه نامه در چهارچوب نظام تعرفه‌ای وزارت جهاد کشاورزی.

۵- شناسایی و احصاء مشکلات و نارسایی‌های قانونی و فنی و اجرایی مربوط به صدور مجوزهای مرتبط با این شیوه نامه و اعلام به معاونت امور تولیدات دامی جهت پیگیری

از طریق ستاد ماده (۱۸) دستورالعمل اجرایی ماده (۵) قانون نظام جامع دامپروری کشور و دبیرخانه مجوزها و پروانه‌های بخش کشاورزی.

۶- تعیین صلاحیت و رتبه بندی کارشناسان مرتبط با حوزه فعالیت‌های این شیوه نامه.

۷- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی، ترویجی، فنی و اجرایی مرتبط با صدور مجوزها.

۸- حفظ و نگهداری مطلوب از سوابق و مجوزهای صادر شده، مرتبط با این شیوه نامه.

۹- همکاری در ارتقاء و تکمیل سامانه‌های مرتبط با صدور مجوزها در چهارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای وزارت جهاد کشاورزی.

۱۰- ارائه گزارش‌های موردی و دوره‌ای (ماهانه، فصلی و سالیانه) مربوط به مجوزهای صادره، تمدیدی، تغییر نام، ابطالی و نظارت‌های انجام شده مرتبط با مفاد این شیوه نامه به معاونت بهبود تولیدات دامی.

ی) سازمان نظام دامپزشکی:

۱- عندالزوم همکاری در تهیه و تدوین برنامه‌ها و سایر ضوابط، مقررات و گواهی بهداشتی مربوط به صدور مجوزهای مرتبط با این شیوه نامه.

۲- رعایت و اجرای کامل سیاست‌ها، برنامه‌ها و سایر ضوابط و مقررات بهداشتی مرتبط با این شیوه نامه.

- ۳- صدور گواهی بهداشتی براساس استعمال سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی برای صدور مجوزهای مرتبط با این شیوه نامه.
- ۴- تامین و بکارگیری نیروی انسانی متخصص و سایر امکانات مورد نیاز برای صدور گواهی بهداشتی مرتبط با این شیوه نامه.
- ۵- پیشنهاد تعرفه های خدمات بهداشتی مربوط به صدور گواهی بهداشتی مرتبط با این شیوه نامه در چهارچوب نظام تعرفه ای وزارت جهاد کشاورزی.
- ۶- بررسی و شناسایی مشکلات و خلاء های قانونی، اجرایی و بهداشتی مرتبط با صدور گواهی های بهداشتی این شیوه نامه و اعلام به سازمان دامپزشکی استان جهت پیگیری.
- ۷- تعیین صلاحیت و رتبه بندی کارشناسان بهداشتی مرتبط با صدور گواهی های بهداشتی.
- ۸- برگزاری دوره ها و کارگاه های آموزشی، ترویجی، بهداشتی مرتبط با این شیوه نامه.
- ۹- حفظ و نگهداری مطلوب از سوابق و گواهی های بهداشتی صادر شده مرتبط با این شیوه نامه.
- ۱۰- همکاری در ارتقاء و تکمیل سامانه های مرتبط با صدور گواهی های بهداشتی در چهارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای وزارت جهاد کشاورزی.

۱۱- ارائه گزارش های موردی و دوره ای (ماهانه، فصلی و سالیانه) مربوط به گواهی های بهداشتی صادره، تمدیدی، تغییر نام، ابطالی و نظارت های انجام شده مرتبط با مفاد این شیوه نامه.

ل) دامدار:

- ۱- ثبت نام و تکمیل فرم درخواست صدور مجوز در سامانه های مربوطه.
- ۲- فراهم آوردن تمهیدات لازم برای بازدید کارشناس از محل.
- ۳- همکاری کامل و رعایت شیوه نامه ها و ضوابط فنی، اجرایی و بهداشتی مرتبط با صدور مجوزها.
- ۴- شرکت در دوره ها و کارگاه های آموزشی مرتبط.
- ۵- پرداخت هزینه های خدمات مربوط به صدور مجوزها مطابق با تعرفه های ابلاغی.

ماده ۷- کمیته طرح هر روستا یک دامداری

به منظور اجرای سیاست ها، برنامه ها، شیوه نامه ها و سایر ضوابط و مقررات فنی، اجرایی، بهداشتی و نظارتی مربوط به صدور مجوزهای مرتبط با این شیوه نامه «کمیته طرح هر روستا یک دامداری» با ترکیب و شرح وظایف ذیل در سازمان جهاد کشاورزی استان تشکیل می شود.

الف) ترکیب کمیته:

- رئیس سازمان جهاد کشاورزی
- معاون بهبود تولیدات دامی
- مدیر کل دامپزشکی
- رئیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی
- رئیس سازمان نظام دامپزشکی
- نماینده اتحادیه تعاونی‌های دامداران استان
- نماینده تعاونی دام سبک استان
- رئیس
- دبیر و عضو اصلی
- عضو اصلی
- عضو اصلی
- عضو اصلی
- حسب مورد
- حسب مورد

تبصره ۱: دبیرخانه کمیته ساماندهی موضوع ماده (۸) شیوه نامه ابلاغی در محل

معاونت بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی استان مستقر می‌باشد.

تبصره ۲: جلسات کمیته هر دو ماه یکبار تشکیل و با حضور اکثریت اعضای اصلی

رسمیت پیدا می‌کند.

تبصره ۳: دبیر کمیته می‌تواند در صورت نیاز حسب مورد از سایر مدیران و صاحب

نظران جهت حضور در جلسات دعوت به عمل آمده.

تبصره ۴: تصمیمات کمیته توسط رئیس جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

ماده ۸- وظایف کمیته

- ۱- اجرای سیاست‌ها، ضوابط و مقررات ابلاغی مربوط به این شیوه نامه.
  - ۲- همکاری در تعیین تعرفه های مربوط به صدور مجوزها در چارچوب نظام تعرفه‌های وزارت جهاد کشاورزی
  - ۳- بررسی و اعلام نظر در خصوص ابطال پروانه دامداری روستایی و پروانه کسب کشاورزی و اعلام مراتب برای لغو تمام امتیازات متعلقه و سایر حمایت های بخش کشاورزی مرتبط با پروانه های ابطال شده به دستگاه های مربوطه، براساس گزارش نظارت‌های انجام شده در بازه های زمانی سه ماهه که توسط دبیرخانه کمیته ساماندهی دامداری های روستایی، مستقر در معاونت بهبود تولیدات دامی استان ارسال می‌شود.
  - ۴- سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی و واحدهای استانی و شهرستان های تابعه موظف هستند گزارشات عملکرد موضوع مفاد این شیوه نامه را به دبیرخانه کمیته ساماندهی دامداری های روستایی مستقر در معاونت بهبود تولیدات دامی استان مربوطه در مقاطع سه ماهه ارائه دهند.
- تبصره:** به استناد گزارش عوامل نظارتی (مدیریت جهاد کشاورزی و اداره دامپزشکی شهرستان) در صورت احراز غیر فعال و تعطیل بودن دامداری های موضوع همین شیوه نامه، با اعلام بیش از دو دوره پرورش عدم فعالیت متوالی یا سه دوره متناوب، تغییر

کاربری به غیر دامداری و یا تغییر شاخص فعالیت، پروانه های صادره موضوع این شیوه نامه بررسی و تعیین تکلیف می شود.

ماده ۹- اقدامات مربوط به صدور مجوزهای موضوع

این شیوه نامه به شرح ذیل تعیین می گردد:

- نظارت، صدور، تمدید و ابطال پروانه دامداری روستایی / پروانه کسب کشاورزی.

ماده ۱۰- مراحل صدور مجوز / کارت شناسایی / شناسنامه

با رعایت سیاست ها، برنامه ها، ضوابط و مقررات مربوط به شرح ذیل تعیین

می گردد (در صورت تمایل و درخواست متقاضی):

الف) مجوز دامداری های روستایی:

۱- ثبت نامه در سامانه مربوطه به صورت خود اظهاری و کد رهگیری توسط متقاضی.

۲- بارگذاری مدارک مورد نیاز توسط متقاضی در سامانه های مربوطه.

۳- پرداخت تعرفه راستی آزمایی و فنی توسط متقاضی.

۴- کنترل و بررسی مدارک و رفع نقص احتمالی توسط سازمان نظام مهندسی

کشاورزی و منابع طبیعی.

۵- بازدید کارشناسی از محل و تکمیل فرم گزارش راستی آزمایی و فنی توسط سازمان

نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان.

۶- پرداخت تعرفه های مربوط به صدور گواهی بهداشتی و صدور پروانه دمداری روستایی و غیر صنعتی توسط متقاضی.

۷- اخذ استعلام از سازمان نظام دامپزشکی در خصوص وضعیت بهداشتی دامداری توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان.

۸- بازدید کارشناسی از محل دامداری توسط سازمان نظام دامپزشکی استان و صدور گواهی بهداشتی در صورت داشتن شرایط و اعلام به سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان.

تبصره: در صورتی که در این مرحله سازمان نظام دامپزشکی حداکثر طی دو هفته پس از استعلام سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی نسبت به اعلام نظر یا صدور گواهی بهداشتی اقدام نکند سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی موظف به صدور مجوز دامداری روستایی و غیر صنعتی بوده و عواقب بهداشتی ناشی از آن متوجه سازمان نظام دامپزشکی می باشد.

۹- صدور پروانه و تحویل آن به متقاضی (نسخه اول)، درج در پرونده (نسخه دوم)، سازمان جهاد کشاورزی شهرستان (نسخه سوم) و مدیریت مربوطه (نسخه چهارم).

تبصره ۱- در صورت عدم احراز شرایط فنی و بهداشتی دامداری، سازمان نظام مهندسی صرفاً نسبت به ثبت اطلاعات متقاضی در سامانه اقدام و موضوع خاتمه یافته تلقی و مراتب به صورت کتبی با ذکر دلیل به متقاضی اعلام میگردد.

ماده ۱۱- درخواست صدور مجوز بهسازی و نوسازی، پروانه دامداری

درخواست صدور مجوز بهسازی و نوسازی، پروانه دامداری روستایی و پروانه کسب کشاورزی، مطابق با ظرفیت ها و مساحت فضاهای مسقف و غیر مسقف مندرج در جدول ذیل بند (الف) ماده ۱۵ این شیوه نامه و با لحاظ موارد زیر انجام شود.

الف) مفاد این ماده فقط برای صدور، تمدید و ابطال پروانه های دامداری روستایی، پروانه کسب کشاورزی و به منظور نگهداری و پرورش دام های سبک و سنگین روستایی، منطبق با ظرفیت های مندرج در جدول ذیل بند «الف» (ماده ۱۵) این شیوه نامه می باشد.

ب) صدور و تمدید پروانه دامداری روستایی و پروانه کسب کشاورزی در محدوده طرح هادی روستا، پس از ثبت درخواست توسط متقاضی در سامانه های سماک و سبک، با رعایت مفاد مندرج در همین ماده بلامانع است.

ج) برای صدور و تمدید پروانه های دامداری روستایی و کسب کشاورزی، رعایت مقررات و ضوابط بهداشتی دامداری های روستایی و غیر صنعتی، موضوع دستورالعمل شماره ۹۸/۱۰/۹۰۶۲۵ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۵ سازمان دامپزشکی کشور الزامی است.

د) تمدید پروانه دامداری روستایی که توسط کمیسیون های استانی صدور پروانه، قبل از ابلاغ قانون نظام جامع دامپروری و شیوه نامه های ابلاغی مربوطه در خارج از طرح هادی روستا، صادر شده و در سنوات بعدی نیز تمدید گردیده و در حال حاضر دارای فعالیت می باشند. پس از بررسی صحت اسناد و مدارک مربوطه و یا دارا بودن گواهی بهداشتی با همان ظرفیت قبلی مندرج در پروانه، بلامانع می باشد.

ه) صدور پروانه کسب کشاورزی برای دامداری های موجود و فعال که در خارج از محدوده طرح هادی روستا مستقر هستند و در حال حاضر هیچ مجوزی ندارند، با لحاظ ظرفیت های مندرج در جدول ذیل بند «الف» ماده (۱۲) این شیوه نامه و در چارچوب مفاد تبصره ۴ ماده یک قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها و سایر آیین نامه و شیوه نامه های مربوطه و همچنین مفاد مندرج در تبصره های ۱، ۲ و ۳ زیر با رعایت احراز وضعیت مالکیت اراضی محل استقرار دامداری و سایر مفاد مندرج در همین ماده تا زمان ابلاغ این شیوه نامه بلامانع است.

* صدور هر گونه مجوز / شناسنامه / کارت شناسایی / پروانه و سایر تاییدیه ها مبنی بر ایجاد و یا توسعه واحدهای موضوع بند «ه» ماده ۱۱ این شیوه نامه توسط کلیه مراجع ممنوع می باشد و هیچ ساخت و ساز جدیدی با هدف گسترش و توسعه واحدهای موصوف امکان پذیر نمی باشد.

تبصره ۱: براساس مقررات جاری، مرجع تشخیص موارد ضروری تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ ها با هدف ساماندهی دامداری های موجود و فعال در بیرون از محدوده طرح هادی روستا که فاقد هر نوع مجوزی هستند، کمیسیون تبصره «۱» ماده یک قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغی می باشد. ضمناً پرونده دامداری های روستایی واجد شرایط مشمول این شیوه نامه با رعایت مفاد مندرج در بخشنامه شماره ۰۲۰/۲۵۱۶۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۱ قابل طرح در کمیسیون مذکور خواهد بود.

تبصره ۲: مستحدمات دامداری های روستایی خارج از محدوده طرح های هادی روستایی قبل از سال ۱۳۷۴ مشمول ضوابط قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها نمی باشد، تاییدیه مدیریت امور اراضی سازمان جهاد کشاورزی استان یا مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان برای تشخیص قدمت مستحدمات موجود مربوط به قبل از تصویب قانون در اراضی زراعی و باغها که تقاضای بهسازی و نوسازی آنها صرفاً به میزان عرصه اولیه ارائه شده است، ضروری خواهد بود.

تبصره ۳: بررسی و تشخیص مالکیت اراضی محل استقرار دامداری در خارج از محدوده روستا، براساس بند ۱-۱ قسمت الف شیوه نامه نحوه و چگونگی دریافت تقاضا، تشکیل و تکمیل پرونده، بررسی کارشناسی طرح، نگهداری سوابق و... موضوع تبصره «۲» ماده ۳ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها ابلاغی شماره ۰۲/۲۸۲۰۰ مورخ ۱۳۸۶/۸/۸ و همچنین بند «ذ» ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها موضوع تصویب نامه هیات محترم وزیران به شماره ۵۹۸۷۹/ت ۳۷۱۱۰ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۹ و در صورت ضرورت براساس ماده ۶۲ قانون احکام دائمی انجام شود.

تبصره ۴: صدور پروانه کسب کشاورزی برای متقاضیان واجد شرایطی که تا زمان ابلاغ این شیوه نامه مستحدمات آنها در اراضی ملی خارج از محدوده طرح های روستاها ایجاد شده باشند، با رعایت موارد ذیل بلامانع است و هیچ ساخت و ساز جدیدی با هدف گسترش و توسعه واحدهای موصوف امکان پذیر نمی باشد.

الف) رعایت ممنوعیت‌های واگذاری مندرج در بندهای «ب» و «و» ماده (۲) آیین نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۵۹ شورای انقلاب.

ب) به استناد ردیف ۵ از بند «ب» ماده ۴ شیوه نامه ضوابط و شرایط استعداد یابی و تخصیص اراضی ملی و دولتی (اصلاحیه پنجم) ابلاغی توسط سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری، موافقت های لازم با متقاضیان واجد شرایط ساماندهی در قالب طرح های مرتعداری تلفیقی به عمل آید.

تبصره ۵: در زمان تمدید پروانه دامداری روستایی و صدور پروانه کسب کشاورزی برای واحدهای مستقر و فعال در خارج از محدوده طرح هادی روستا، بررسی و رعایت حریم قانونی بستر رودخانه ها، منابع آب شرب، نهادهای طبیعی، قنات، چشمه، رودخانه، مخازن سدها، مسیل ها، راه های دسترسی و ارتباطی روستا، تالاب، مراکز آموزشی، بهداشتی، مذهبی، ورزشی، خدماتی، پارک ملی، اثر طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش، مناطق حفاظت شده و همچنین واحدهای تولیدی موجود، مطابق قوانین، آیین نامه و شیوه نامه های مربوطه الزامی است.

تبصره ۶: چنانچه واحد دامداری روستایی دارای پروانه که متقاضی تمدید می باشد، در حریم واحد تولیدی پروانه دار دیگری قرار گیرد. اولویت تمدید پروانه با واحدی است که مطابق مستندات موجود زودتر اقدام به دریافت پروانه نموده و در حال حاضر نیز دارای فعالیت می باشد.

تبصره ۷: پروانه های دامداری روستایی صادره توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و پروانه های کسب کشاورزی صادرشده توسط واحدهای تابعه استانی و شهرستانی اتاق اصناف کشاورزی، به استناد مقررات و ابلاغیه های مرتبط، قابلیت استناد و ارائه به تمام دستگاه های خدمات رسان برای اخذ خدمات مورد نیاز و بهره برداری از مزایای قانونی مرتبط را دارند.

ماده ۱۲ - رسیدگی به درخواست صدور پروانه:

مصادیق و مساحت فضاها و اراضی مورد نیاز با شرایط ذیل خواهد بود:

الف) به منظور صدور پروانه دامداری روستایی و پروانه کسب کشاورزی، رعایت ظرفیت، فضاها، اراضی مورد نیاز و مصادیق فعالیت به شرح جدول صفحه بعد الزامی می باشد.

جدول ۱۲- ۱- مساحت و ظرفیت مجاز واحدهای پرورش دام

نوع دام	حداقل ظرفیت مجاز (راس / نفر)		حداکثر ظرفیت مجاز (راس / نفر)		فضای مسقف به ازای هر راس / نفر دام مولد (متر مربع)	فضای غیر مسقف به ازای هر راس / نفر دام مولد (متر مربع)	مساحت زمین برای سایر فضاهای دامداری به ازای هر راس دام مولد (متر مربع)	مساحت کل اراضی به ازای هر راس دام مولد (متر مربع)
	مولد	کل گله	مولد	کل گله				
گاو و گاو میش داشته	۱	۲	۱۹	۳۸	۱۱-۱۴	۱۴-۱۸	۳۵-۴۵	۶۰-۷۷
گوساله و گاو میش پروراری	***	۱۰	***	۴۹	۴-۵	۵-۱	۹-۱۱	۱۸-۲۲
گوسفند و بز داشته	۲۰	۴۰	۹۹	۱۹۸	۳-۵	۳-۵	۶-۱۰	۱۲-۲۰
بره پروراری	***	۱۰	***	۱۹۹	۱-۱/۲	۱/۱-۱/۳	۲/۱-۲/۵	۴/۲-۵

ب) مسئولیت بازدیدهای کارشناسی و رعایت موارد مرتبط اعلام شده در ماده ۱۱ این شیوه نامه برای رسیدگی به درخواست های متقاضیان مشمول صدور پروانه دامداری روستایی در محدوده طرح هادی روستا و همچنین مشمول بند «د» ماده ۱۱ این شیوه نامه بر عهده سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی استان.

تبصره: در صورت عدم انجام بازدیدهای کارشناسی طی مهلت مقرر، متخلفین به دلیل سهل انگاری و ترک فعل، حسب مورد توسط رییس کمیته ماده ۸ شیوه نامه اجرائی ساماندهی دامداری های روستایی به هیات تخلفات اداری / هیات های بدوی انتظامی دستگاه مربوطه معرفی شوند.

ماده ۱۳- دستورالعمل اجرایی بهسازی ونوسازی جایگاههای دام روستایی

الف) اهمیت بهسازی ونوسازی جایگاه دامی:

از عوامل مهمی که باعث افزایش تولیدات دامی می شود عوامل محیطی است که می توان از تغذیه، مدیریت واز همه مهمتر شرایط نگهداری دام نام برد و شاید بتوان ادعا نمود تمام عوامل محیطی در درجه اول بستگی تام به وضعیت نگهداری دام دارد. لذا تا هنگامی که وضعیت نگهداری دام مطلوب واز شرایط اصولی برخوردارنباشد استعدادهای بالقوه دام درحد لازم وآن طورکه باید خود را نشان دهد بروز نمی کند. با توجه به این که بخش اعظم دامهای استان در واحدهای کوچک روستایی پرورش داده می شوند و بیش از ۸۰ درصد تولیدات مربوط به همین بخش می باشد از این رو بهبود

وضعیت اماکن دامی از ضروری ترین اقدامات جهت بهره برداری بیشتر از منابع دامی موجود می باشد.

که در این راستا بهسازی ونوسازی اماکن دامی با رعایت ضوابط فنی و شروط اولیه، اصول احداث جایگاههای دامی همچون نور، تهویه وبهداشت و غیره ضمن افزایش بهره وری می تواند در دستیابی به اهداف ذیل موثر گردد.

- ۱- افزایش سطح بهداشت دام و در نتیجه بهداشت انسانی وسلامت تولیدات دامی
- ۲- افزایش کیفیت وکمیت تولیدات ومحصولات دامی در واحدهای کوچک روستایی
- ۳- افزایش سطح درآمد دامداران خرد و کوچک روستایی
- ۴- کاهش مهاجرت روستاییان به شهرها
- ۵- صدور پروانه ومجاز کوچک روستایی
- ۶- فراهم شدن امکان دستیابی به اطلاعات وآمار دقیق در ارتباط با واحدهای کوچک روستایی
- ۷- شناخت شخصیت حقیقی و فعالان بخش دامپروری واحدهای کوچک روستایی
- ۸- تثبیت مشاغل موجود وپایداری واحدهای کوچک روستایی
- ۹- کاهش بیماریهای دام و بیماریهای مشترک انسان و دام
- ۱۰- بهبود سطح بهداشت عمومی در مناطق روستایی
- ۱۱- بهبود راندمان زایش دام و کاهش میزان تلفات دام
- ۱۲- کمک به تامین سلامت جامعه، کنترل و پیشگیری بیماریهای قابل انتقال از حیوان به انسان

ضوابط فنی:

اصول اولیه فنی احداث جایگاههای دامی کوچک روستایی که براساس دستورالعمل نظام دامپروری کشور در متن و جداول ذیل مشخص شده است.

موقعیت:

۱- فواصل:

در واحدهای کوچک روستایی (طرح بهسازی ونوسازی دامی) برخلاف واحدهای بزرگ (صنعتی) فاصله مطرح نبوده و تنها در صورت احداث در داخل یا حاشیه روستا باید حداقل ۱۰۰ متر فاصله با اماکن عمومی همچون مدرسه، درمانگاه، مسجد و غیره رعایت گردد.

۲- ظرفیت:

جدول ۱۳- ۱- ظرفیت واحدهای دامداری

نوع دام	حداقل (راس)	حداکثر (راس)
گاوشیری	۱	۱۹ (مولد)
گوساله پرواری	—	۴۹
گوسفندداشته بز داشته	۲۰ (مولد)	۹۹ (مولد)
بره پرواری	—	۱۹۹

۴- نقشه:

نقشه بر اساس موقعیت محل اجرا و متراژ زمین توسط کارشناس ناظر و متقاضی طراحی و آماده میگردد. و بایستی شرایط محل، وضع آب، زمین، باد و درجه حرارت و نسبت درصد رطوبت مد نظر گرفته شود.

۵- مصالح:

در احداث ساختمان واحدهای دامی ضمن توجه به مسائل فنی و بهداشتی بایستی احداث جایگاه از نظر اقتصادی مقرون به صرفه باشد و به منظور کاهش هزینه ها استفاده از مصالح محلی با رعایت نکات فنی بلا مانع می باشد.

۶- محل احداث:

محل جایگاه باید از منازل مسکونی دامدار مجزا و فاصله داشته باشد و در ضمن به گونه ای انتخاب شود که نظارت بر آن بسادگی انجام پذیرد و مسافت زیادی بین محل مسکونی و جایگاه دام وجود نداشته باشد. حداکثر یک برابر عرض جایگاه مسقف با محل سکونت دامدار کافی است.

۷- نور و تهویه:

برای تامین نور و تهویه جایگاه به اندازه ۱۰ تا ۱۵٪ فضای مسقف پنجره در جایگاههای بسته در نظر گرفته می شود. استفاده از نور آفتاب برای ضد عفونی و بهداشت جایگاه و نیز سلامت دام بسیار حیاتی و ضروری است معمولا پنجره های جنوبی برای تابش نور خورشید و پنجره های شمالی برای تهویه در نظر گرفته شود. (گوسفند و بز نسبت به رطوبت و کوران هوا حساسند بنا براین بایستی در ساخت جایگاه این موضوع را مد نظر قرار داد).

۸- کف اصطبل:

در احداث اصطبل های نگهداری گاو، کف بتنی توصیه می شود و تعبیه کانال فاضلاب با رعایت شیب ۱/۵٪ تا ۲٪ ضروری بوده و نباید شیب کف اصطبل بیش از حد شیب دار باشد که این امر باعث ایجاد مشکلات و ناراحتیهای سم برای دام می گردد. و در احداث کف آغل واحدهای گوسفندداری بهتر است کف آغل با شفته آهکی وبا شیب مناسب ساخته شود.

۹- پنجره:

در مناطق سردسیری برای اصطبل های گاو مساحت پنجره ۱۰ درصد و نسبتا معتدل ۱۵ درصد و برای احداث آغل گوسفندان نیز در مناطق سردسیری ۱۰ درصد و نسبتا معتدل ۱۵ درصد توصیه می گردد

۱۰- آخورها:

آخورها در اغلب اصطبل ها یکطرفه بوده و بعضی مواقع دوطرفه احداث می گردد که مشخصات آن در جداول ذیل ذکر گردیده است.

جدول ۱۳- ۲ - جدول ابعاد مربوط اصطبل و اندازه های علف خور و آخور در جایگاه گاو

نوع آخور	پهنا (سانتیمتر)	ارتفاع (داخلی) (سانتیمتر)	ارتفاع (خارجی) (سانتیمتر)	عمق (سانتیمتر)
یکطرفه	۶۰	۶۰	۸۰	۲۰
دوطرفه	۸۰	۶۰	۸۰	۲۰

جدول ۱۳- ۳ جدول ابعاد مربوط به کف و دیوار اغل و اندازه های علف خور و اخور در جایگاه
گوسفند

نوع	مساحت	ارتفاع اغل	طول برای	پهنای	طول برای	پهنای	ارتفاع
میش	۱/۲۵-۱/۸۵	۲/۶-۳	۶۰-۴۵	۴۰-۳۵	۶۰-۵۰	۵۵-۴۰	۴۰-۳۵
میش و بره	۱/۵-۲	۲/۶-۳	۶۰-۴۵	۴۰-۳۵	۶۰-۵۰	۵۵-۴۰	۴۰-۳۵
فوج	۱/۸۵-۲/۸۵	۲/۶-۳	۶۰-۴۵	۴۰-۳۵	۶۰-۵۰	۶۰-۵۰	۴۰-۳۵
بره پرورای	۰/۹۵-۱/۲۰	۲/۶-۳	۳۵-۳۰	۳۵-۳۰	۴۵-۳۵	۴۰-۳۰	۴۵-۴۰

شرایط عمومی مناسب جایگاه دام:

- ۱- باید تمام ساختمان ها دارای پوشش سیمانی از داخل و خارج بوده که قابلیت شستشو و ضد عفونی و شعله افکنی با مشعل باشد.
- ۲- دارای حوضچه ضد عفونی درب ورودی به دامداری باشند.
- ۳- امکان تهویه مناسب داشته باشند.

- ۴- داشتن بهاربندهای تمامی واحدهای پرورش دام الزامی است.
- ۵- داشتن تاسیسات جانبی برای واحدهای گاوشیری و گوسفند داشتی
- ۶- وجود پنجره به اندازه ۱۰ تا ۱۵٪ فضای مسقف واحدها و دارای توری باشند
- ۷- محل شیر دوشی واحدهای شیری میبایست کاشی کاری شده باشد
- ۸- سقف سالن ها و انباری نباید چوبی باشد و در صورت چوبی بودن باید رابیس بندی شده و با مصالح قابل شستشو پوشش داده شود.
- ۹- در گاوداریهایی کوچک و سایر دامداریها، بسته به شرایط جغرافیایی و اقلیمی و نوع دام و شیوه بهره برداری، فضولات باید به نوعی جمع آوری و خارج شوند، که باعث آلودگی و احداث محیط زیست اطراف نگردند.
- ۱۰ - در حد امکان، محل تاسیسات باید به گونه ای انتخاب شود، که جهت وزش باد از سوی مناطق مسکونی به طرف دامداری باشد.
- ۱۱ - جایگاه باید راحتی لازم را برای هر دام تامین کند تا حیوان بتواند حداکثر قدرت ژنتیکی خود را برای تولید نشان دهد.
- ۱۲ - دیوار، سقف و کف جایگاه در صورت امکان از موادی مانند سنگ، آجر و سیمان ساخته شود تا امکان زندگی حشرات و میکروب ها در جایگاه کم و تمیز کردن و ضد عفونی کردن راحت تر باشد.

سرمایه گذاری:

نرم سرمایه گذاری و هزینه احداث ابتدای هر سال با توجه به قیمت مصالح و میزان افزایش تورم قیمت از سوی معاونت بهبود تولیدات دامی استان ابلاغ می گردد.

گردش کاری معرفی دامداران جهت انجام پروژه بهسازی ونوسازی جایگاه‌های دامی:

- ۱- مراجعه متقاضی و ارایه درخواست کتبی به مدیریت شهرستان
- ۲- ثبت درخواست متقاضی در دبیرخانه مدیریت شهرستان
- ۳- در صورت تامین اعتبار و رسیدن نوبت متقاضی اعزام کارشناس به محل اجرای طرح و دامداری متقاضی و بازدید محل و تکمیل فرم بازدید و راهنمایی متقاضی در رابطه با نحوه اجرای طرح بر اساس ضوابط فنی و بهداشتی
- ۴- استعلام از دهیاری یا بنیاد مسکن در خصوص تعریضی محل دامداری
- ۵- استعلام از بانک عامل در خصوص عدم بدهی معوق بانکی
- ۶- در صورت بلامانع بودن استعلامات انجام شده
- ۷- اخذ مدارک موردنیاز و تشکیل پرونده در دو نسخه
- ۸- صدور مجوز بهسازی یا نوسازی با توجه به شرایط وضعیت دامداری متقاضی در چارچوب ضوابط صدور پروانه کوچک روستایی
- ۹- معرفی متقاضی با توجه به بازدید انجام شده و شرایط اولیه متقاضی و نرم تسهیلات به بانک عامل
- ۱۰- بازدید کارشناس ناظر در حین انجام ساخت و ساز و راهنمایی مجری طرح جهت رعایت ضوابط فنی و در صورت تایید پرداخت اقساط بعدی از سوی بانک عامل
- ۱۱- در صورت عدم انجام تعهدات اخطار به متقاضی و گزارش به بانک جهت برگشت تسهیلات و اخذ جریمه عدم تعهد
- ۱۲- بعد از اتمام عملیات ساختمانی معرفی متقاضی به واحد صدور پروانه

۱۳- صدور پروانه کوچک روستایی با توجه به ظرفیت واحد (احداثی یا بهسازی شده) و نوع دام پرورشی

۱۴- در صورت داشتن تسهیلات خرید دام تایید متقاضی جهت دریافت تسهیلات خرید دام

۱۵- شماره گذاری دامهای خریداری شده ومعرفی به شرکت بیمه گذار جهت بیمه دامها

ماده ۱۴- تعهد شهرستانی طرح هر روستا یک دامداری

بر اساس ین شیوه نامه طرح مذکور در دوفاز اجرا می گردد که تعهد هر شهرستان جهت اجرایی نمودن طرح بر اساس جدول زیر می باشد.

جدول ۱۴- ۱ - تعهد شهرستانی طرح

ردیف	شهرستان	تعهد شهرستان در طرح	تعهد شهرستان به تفکیک زمینه فعالیت			
			گاو شیری (%۵)	گاو پرواری (%۱۰)	گوسفند و بز داشتنی (% ۲۰)	بره پرواری (%۶۵)
۱	همدان	۱۱۸	۶	۱۲	۲۴	۷۸
۲	ملایر	۱۹۵	۱۰	۲۰	۳۸	۱۲۸
۳	نهاوند	۱۶۲	۸	۱۶	۳۲	۱۰۶
۴	تویسرکان	۱۰۵	۴	۱۰	۲۲	۶۸
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۶	۱۲	۲۶	۸۴
۶	اسدآباد	۹۹	۴	۱۰	۲۰	۶۶
۷	بهار	۷۱	۴	۶	۱۴	۴۶
۸	رزن	۸۳	۴	۸	۱۸	۵۴
۹	درگزین	۴۶	۲	۴	۱۰	۳۰
۱۰	فامنین	۶۲	۲	۶	۱۲	۴۰
کل استان		۱۰۷۰	۵۰	۱۰۴	۲۱۶	۷۰۰

جدول ۱۴-۲- تعهد شهرستانی به تفکیک فاز اول و دوم طرح

فاز دوم				فاز اول			
بره پرواری	گوسفند و بز داشتی	گاو و گاو میش پرواری	گاو و میش داشتی	بره پرواری	گوسفند و بز داشتی	گاو و گاو میش پرواری	گاو و میش داشتی
۳۹	۱۲	۶	۳	۳۹	۱۲	۶	۳
۶۴	۱۹	۱۰	۵	۶۴	۱۹	۱۰	۵
۵۳	۱۶	۸	۴	۵۳	۱۶	۸	۴
۳۴	۱۱	۵	۲	۳۴	۱۱	۵	۲
۴۲	۱۳	۶	۳	۴۲	۱۳	۶	۳
۳۳	۱۰	۵	۲	۳۳	۱۰	۵	۲
۲۳	۷	۳	۲	۲۳	۷	۳	۲
۲۷	۹	۴	۲	۲۷	۹	۴	۲
۱۵	۵	۲	۱	۱۵	۵	۲	۱
۲۰	۶	۳	۱	۲۰	۶	۳	۱
۳۵۰	۱۰۸	۵۲	۲۵	۳۵۰	۱۰۸	۵۲	۲۵

ماده ۱۵- سرمایه گذاری طرح مذکور برای هر راس دام

جدول ۱۵-۱- هزینه پرورش دام

هزینه پرورش هر راس دام در طرح هر روستا یک دامداری (هزینه جایگاه دام ترمیم و مرمت جایگاه موجوداست و احداث نمی باشد) اعداد میلیون ریال می باشد				
میزان هزینه	علوفه	خرید دام	مرمت و بهسازی جایگاه	جمع هزینه پرورش
هزینه پرورش هر راس گاو شیری در طول دوره ۳۶۵ روزه	۷۳۰	۱۰۰۰	۳۷۵	۲۱۰۵
هزینه پرورش هر راس گوساله پرواری در طول دوره ۲۷۰ روزه	۳۷۰	۳۷۵	۱۰۰	۸۴۵
هزینه پرورش هر راس دام سبک داشتی در طول دوره ۳۶۵ روزه	۵۰۴۵	۱۲۵	۵۰۲	۱۷۳
هزینه پرورش هر راس بره پرواری در طول دوره ۱۲۰ روزه	۵۰۲۷	۶۰	۵۰۲	۹۰

الف) سرمایه گذاری مورد نیاز طرح به تفکیک شهرستان:

جدول ۱۵- ۲ تعهد شهرستانی به تفکیک فعالیت

تعهد شهرستان به تفکیک زمینه فعالیت(واحد دامداری)				تعهد شهرستان در طرح	شهرستان	ردیف
بره‌پروری (۶۵%)	گوسفند و بز‌داشتی (۲۰%)	گاو پروری (۱۰%)	گاو شیری (۵%)			
۷۸	۲۴	۱۲	۶	۱۱۸	همدان	۱
۱۲۸	۳۸	۲۰	۱۰	۱۹۵	ملایر	۲
۱۰۶	۳۲	۱۶	۸	۱۶۲	نهایوند	۳
۶۸	۲۲	۱۰	۴	۱۰۵	تویسرکان	۴
۸۴	۲۶	۱۲	۶	۱۲۹	کبودراهنگ	۵
۶۶	۲۰	۱۰	۴	۹۹	اسدآباد	۶
۴۶	۱۴	۶	۴	۷۱	بهار	۷
۵۴	۱۸	۸	۴	۸۳	رزن	۸
۳۰	۱۰	۴	۲	۴۶	درگزین	۹
۴۰	۱۲	۶	۲	۶۲	فامنین	۱۰
۷۰۰	۲۱۶	۱۰۴	۵۰	۱۰۷۰	کل استان	
تعداد واحد در کل استان(واحد دامپروری)						
۱۰۷۰						

ب) سرمایه گذاری طرح به تفکیک فاز اول و دوم:

جدول ۱۵-۳- سرمایه گذاری به تفکیک شهرستان و طرح

سرمایه گذاری به تفکیک زمینه فعالیت / شهرستان (اعداد به میلیون ریال می باشد)				شهرستان در طرح	شهرستان	ردیف
بره پرواری (۶۵ درصد)	گوسفند و بز داشتی (۲۰ درصد)	گاو پرواری (۱۰ درصد)	گاو شیری (۵ درصد)			
۶۹۸/۴۹۰	۲۰۵/۵۲۴	۲۴۸۴۳۰	۱۱۹/۹۸۵	۱۱۸	همدان	۱
۱/۱۴۶/۲۴۰	۳۲۵/۴۱۳	۴۱۴/۰۵۰	۱۹۹/۹۷۵	۱۹۵	ملایر	۲
۹۴۹/۲۳۰	۲۷۴/۰۳۲	۳۳۱/۲۴۰	۱۵۹/۹۸۰	۱۶۲	نهادوند	۳
۶۰۸/۹۴۰	۱۸۸/۳۹۷	۲۰۷/۰۲۵	۷۹/۹۹۰	۱۰۵	تویسرکان	۴
۷۵۲/۲۲۰	۲۲۲/۶۵۱	۲۴۸/۴۳۰	۱۱۹/۹۸۵	۱۲۹	کبودراهنگ	۵
۵۹۱/۰۳۰	۱۷۱/۲۷۰	۲۰۷/۰۲۵	۷۹/۹۹۰	۹۹	اسدآباد	۶
۴۱۱/۹۳۰	۱۱۹/۸۸۹	۱۲۴/۲۱۵	۷۹/۹۹۰	۷۱	بهار	۷
۴۸۳/۵۷۰	۱۵۴/۱۴۳	۱۶۵/۶۲۰	۷۹/۹۹۰	۸۳	رزن	۸
۲۶۸/۶۵۰	۸۵/۶۳۵	۸۲/۸۱۰	۳۹/۹۹۵	۴۶	درگزین	۹
۳۵۸/۲۰۰	۱۰۲/۷۶۲	۱۲۴/۲۱۵	۳۹/۹۹۵	۶۲	فامنین	۱۰
۶/۲۶۸/۵۰۰	۱/۸۴۹/۷۱۶	۲/۱۵۳/۰۶۰	۹۹۹/۸۷۵	۱۰۷۰	کل استان	
۱۵۱.۲۷۱.۱۱		کل سرمایه گذاری طرح		۱۰۷۰	تعداد واحد در کل استان (واحد دامپروری)	

جدول ۱۵ - ۴- سرمایه گذاری به تفکیک شهرستان و طرح در فاز اول

ردیف	شهرستان	تعهد شهرستان در طرح	سرمایه گذاری به تفکیک زمینه فعالیت/شهرستان در فاز اول (اعداد به میلیون ریال می باشد)			
			گاو شیری (% ۵)	گاو پرواری (% ۱۰)	گوسفند و بز داشتی (%۲۰)	بره پرواری (%۶۵)
۱	همدان	۱۱۸	۵۹,۹۹۳	۱۲۴,۲۱۵	۱۰۲,۷۶۲	۳۴۹,۲۴۵
۲	ملایر	۱۹۵	۹۹,۹۸۸	۲۰۷,۰۲۵	۱۶۲,۷۰۷	۵۷۳,۱۲۰
۳	نهادن	۱۶۲	۷۹,۹۹۰	۱۶۵,۶۲۰	۱۳۷,۰۱۶	۴۷۴,۶۱۵
۴	تویسرکان	۱۰۵	۳۹,۹۹۵	۱۰۳,۵۱۳	۹۴,۱۹۹	۳۰۴,۴۷۰
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۵۹,۹۹۳	۱۲۴,۲۱۵	۱۱۱,۳۲۶	۳۷۶,۱۱۰
۶	اسدآباد	۹۹	۳۹,۹۹۵	۱۰۳,۵۱۳	۸۵,۶۳۵	۲۹۵,۵۱۵
۷	بهار	۷۱	۳۹,۹۹۵	۶۲,۱۰۸	۵۹,۹۴۵	۲۰۵,۹۶۵
۸	رزن	۸۳	۳۹,۹۹۵	۸۲,۸۱۰	۷۷,۰۷۲	۲۴۱,۷۸۵
۹	درگزین	۴۶	۱۹,۹۹۸	۴۱,۴۰۵	۴۲,۸۱۸	۱۳۴,۳۲۵
۱۰	فامنین	۶۲	۱۹,۹۹۸	۶۲,۱۰۸	۵۱,۳۸۱	۱۷۹,۱۰۰
کل استان		۱۰۷۰	۴۹۹,۹۳۸	۱,۰۷۶,۵۳۰	۹۲۴,۸۵۸	۳,۱۳۴,۲۵۰
تعداد واحد در کل استان (واحد دامپروری)		۱۰۷۰	کل سرمایه گذاری طرح در فاز اول		۵۷۶.۶۳۵.۵	

جدول ۱۵- ۵- سرمایه گذاری به تفکیک شهرستان و طرح در فاز دوم

ردیف	شهرستان	تعهد شهرستان در طرح	سرمایه گذاری به تفکیک زمینه فعالیت / شهرستان در فاز دوم (اعداد به میلیون ریال می باشد)			
			گاو شیری (% ۵)	گاو پرواری (% ۱۰)	گوسفند و بز داشتی (%۲۰)	بره پرواری (%۶۵)
۱	همدان	۱۱۸	۵۹,۹۹۳	۱۲۴,۲۱۵	۱۰۲,۷۶۲	۳۴۹,۲۴۵
۲	ملایر	۱۹۵	۹۹,۹۸۸	۲۰۷,۰۲۵	۱۶۲,۷۰۷	۵۷۳,۱۲۰
۳	نهایند	۱۶۲	۷۹,۹۹۰	۱۶۵,۶۲۰	۱۳۷,۰۱۶	۴۷۴,۶۱۵
۴	تویسرکان	۱۰۵	۳۹,۹۹۵	۱۰۳,۵۱۳	۹۴,۱۹۹	۳۰۴,۴۷۰
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۵۹,۹۹۳	۱۲۴,۲۱۵	۱۱۱,۳۲۶	۳۷۶,۱۱۰
۶	اسدآباد	۹۹	۳۹,۹۹۵	۱۰۳,۵۱۳	۸۵,۶۳۵	۲۹۵,۵۱۵
۷	بهار	۷۱	۳۹,۹۹۵	۶۲,۱۰۸	۵۹,۹۴۵	۲۰۵,۹۶۵
۸	رزن	۸۳	۳۹,۹۹۵	۸۲,۸۱۰	۷۷,۰۷۲	۲۴۱,۷۸۵
۹	درگزین	۴۶	۱۹,۹۹۸	۴۱,۴۰۵	۴۲,۸۱۸	۱۳۴,۳۲۵
۱۰	فامنین	۶۲	۱۹,۹۹۸	۶۲,۱۰۸	۵۱,۳۸۱	۱۷۹,۱۰۰
کل استان		۱۰۷۰	۴۹۹,۹۳۸	۱,۰۷۶,۵۳۰	۹۲۴,۸۵۸	۳,۱۳۴,۲۵۰
تعداد واحد در کل استان (واحد دامپروری)		۱۰۷۰	کل سرمایه گذاری طرح در فاز اول		۵۷۶.۶۳۵.۵	

ج) سرمایه گذاری به تفکیک نوع سرمایه/نوع واحد پرورش

جدول ۱۵ - ۶ - سرمایه گذاری بر اساس نوع سرمایه

سرمایه گذاری به تفکیک نوع سرمایه/نوع واحد پرورش (اعداد میلیون ریال می باشد)			
نوع فعالیت واحد دامپروری	علوفه	خرید دام	مرمت ساختمان و تجهیزات
گاو شیری (۵ درصد از سهمیه)	۳۴۶,۷۵۰	۴۷۵,۰۰۰	۱۷۸,۱۲۵
گوساله پرواری (۱۰ درصد از سهمیه)	۹۴۲,۷۶۰	۹۵۵,۵۰۰	۲۵۴,۸۰۰
گوسفند و بز داشتی (۲۰ درصد از سهمیه)	۴۸۶,۴۸۶	۵۰۰,۳۳۶,۱	۷۳۰,۲۶
بره پرواری (۶۵ درصد از سهمیه)	۱,۹۱۵,۳۷۵	۴,۱۷۹,۰۰۰	۱۷۴,۱۲۵
جمع سرمایه گذاری	۳,۶۹۱,۳۷۱	۶,۹۴۶,۰۰۰	۶۳۳,۷۸۰

د) سرمایه گذاری به تفکیک نوع سرمایه/نوع واحد پرورش/شهرستان

جدول ۱۵ - ۷ - سرمایه گذاری واحد های گاو شیری به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعدد شهرستان در طرح (تعداد واحد)	گاو شیری (۵ درصد از سهمیه)		
			علوفه	خرید دام	مرمت ساختمان و تجهیزات
۱	همدان	۱۱۸	۴۱,۶۱۰	۵۷,۰۰۰	۲۱,۳۷۵
۲	ملایر	۱۹۵	۶۹,۳۵۰	۹۵,۰۰۰	۳۵,۶۲۵
۳	نهاد	۱۶۲	۵۵,۴۸۰	۷۶,۰۰۰	۲۸,۵۰۰
۴	تویسرکان	۱۰۵	۲۷,۷۴۰	۳۸,۰۰۰	۱۴,۲۵۰
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۴۱,۶۱۰	۵۷,۰۰۰	۲۱,۳۷۵
۶	اسدآباد	۹۹	۲۷,۷۴۰	۳۸,۰۰۰	۱۴,۲۵۰
۷	بهار	۷۱	۲۷,۷۴۰	۳۸,۰۰۰	۱۴,۲۵۰
۸	رزن	۸۳	۲۷,۷۴۰	۳۸,۰۰۰	۱۴,۲۵۰
۹	درگزین	۴۶	۱۳,۸۷۰	۱۹,۰۰۰	۷,۱۲۵
۱۰	فامنین	۶۲	۱۳,۸۷۰	۱۹,۰۰۰	۷,۱۲۵
کل استان		۱,۰۷۰	۳۴۶,۷۵۰	۴۷۵,۰۰۰	۱۷۸,۱۲۵

جدول ۱۵ - ۸ - سرمایه گذاری واحد های گوساله پرواری به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعهد شهرستان در طرح (تعداد واحد)	گوساله پرواری (۱۰ درصد از سهمیه)		
			علوفه	خرید دام	مرمت ساختمان و تجهیزات
۱	همدان	۱۱۸	۱۰۸,۷۸۰	۱۱۰,۲۵۰	۲۹,۴۰۰
۲	ملایر	۱۹۵	۱۸۱,۳۰۰	۱۸۳,۷۵۰	۴۹,۰۰۰
۳	نهادوند	۱۶۲	۱۴۵,۰۴۰	۱۴۷,۰۰۰	۳۹,۲۰۰
۴	تویسرکان	۱۰۵	۹۰,۶۵۰	۹۱,۸۷۵	۲۴,۵۰۰
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۱۰۸,۷۸۰	۱۱۰,۲۵۰	۲۹,۴۰۰
۶	اسدآباد	۹۹	۹۰,۶۵۰	۹۱,۸۷۵	۲۴,۵۰۰
۷	بهار	۷۱	۵۴,۳۹۰	۵۵,۱۲۵	۱۴,۷۰۰
۸	رزن	۸۳	۷۲,۵۲۰	۷۳,۵۰۰	۱۹,۶۰۰
۹	درگزین	۴۶	۳۶,۲۶۰	۳۶,۷۵۰	۹,۸۰۰
۱۰	فامنین	۶۲	۵۴,۳۹۰	۵۵,۱۲۵	۱۴,۷۰۰
کل استان		۱,۰۷۰	۹۴۲,۷۶۰	۹۵۵,۵۰۰	۲۵۴,۸۰۰

جدول ۱۵ - ۹ - سرمایه گذاری واحد های گوسفند و بز داشتی به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعهد شهرستان در طرح (تعداد واحد)	گوسفند و بز داشتی (۲۰ درصد از سهمیه)		
			علوفه	خرید دام	مرمت ساختمان و تجهیزات
۱	همدان	۱۱۸	۵۴/۰۵۴	۱۴۸/۵۰۰	۲/۹۷۰
۲	ملایر	۱۹۵	۸۵/۵۸۶	۲۳۵/۱۲۵	۴/۷۰۳
۳	نهادوند	۱۶۲	۷۲/۰۷۲	۱۹۸/۰۰۰	۳/۹۶۰
۴	تویسرکان	۱۰۵	۴۹/۵۵۰	۱۳۶/۱۲۵	۲/۷۲۳
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۵۸/۵۵۹	۱۶۰/۸۷۵	۳/۲۱۸
۶	اسدآباد	۹۹	۴۵/۰۴۵	۱۲۳/۷۵۰	۲/۴۷۵
۷	بهار	۷۱	۳۱/۵۳۲	۸۶/۶۲۵	۱/۷۳۳
۸	رزن	۸۳	۴۰/۵۴۱	۱۱۱/۳۷۵	۲/۲۲۸
۹	درگزین	۴۶	۲۲/۵۲۳	۶۱/۸۷۵	۱/۲۳۸
۱۰	فامنین	۶۲	۲۷/۰۲۷	۷۴/۲۵۰	۱/۴۸۵
کل استان		۱/۰۷۰	۴۸۶/۴۸۶	۱/۳۳۶/۵۰۰	۲۶/۷۳۰

جدول ۱۵ - ۱۰ - سرمایه گذاری واحد های بهره پروری به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعهد شهرستان در طرح (تعداد واحد)	بهره پروری (۶۵ درصد از سهمیه)		
			علوفه	خرید دام	مرمت ساختمان و تجهیزات
۱	همدان	۱۱۸	۲۱۳/۴۲۸	۴۶۵/۶۶۰	۱۹/۴۰۳
۲	ملایر	۱۹۵	۳۵۰/۲۴۰	۷۶۴/۱۶۰	۳۱/۸۴۰
۳	نهایند	۱۶۲	۲۹۰/۰۴۳	۶۳۲/۸۲۰	۲۶/۳۶۸
۴	تویسرکان	۱۰۵	۱۸۶/۰۶۵	۴۰۵/۹۶۰	۱۶/۹۱۵
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۲۲۹/۸۴۵	۵۰۱/۴۸۰	۲۰/۸۹۵
۶	اسدآباد	۹۹	۱۸۰/۵۹۳	۳۹۴/۰۲۰	۱۶/۴۱۸
۷	بهار	۷۱	۱۲۵/۸۶۸	۲۷۴/۶۲۰	۱۱/۴۴۳
۸	رزن	۸۳	۱۴۷/۷۵۸	۳۲۲/۳۸۰	۱۳/۴۳۳
۹	درگزین	۴۶	۸۲/۰۸۸	۱۷۹/۱۰۰	۷/۴۶۳
۱۰	فامنین	۶۲	۱۰۹/۴۵۰	۲۳۸/۸۰۰	۹/۹۵۰
کل استان		۱/۰۷۰	۱/۹۱۵/۳۷۵	۴/۱۷۹/۰۰۰	۱۷۴/۱۲۵

ماده ۱۶- اشتغال طرح

با توجه به اولویت ایجاد اشتغال در طرح های استان موضوع ایجاد اشتغال روستایی و پویایی روستا به عنوان یکی از اصلی ترین اهداف این طرح مورد توجه قرار گرفته است. لازم به ذکر است جدای از اشتغال مستقیم طرح بخش اعظمی از روستاییان در این طرح در قالب تثبیت اشتغال و در کنار سایر فعالیت های کشاورزی از طرح مذکور منتفع می گردند.

الف) اشتغال کلی طرح:

جدول ۱۶- ۱- اشتغال طرح

اشتغال طرح			
گاوشیری (۵ درصد)	گاو پرواری (۱۰ درصد)	گوسفند و بز داشتی (۲۰ درصد)	بره پرواری (۶۵ درصد)
۱۰۰	۱۰۴	۲۱۶	۷۰۰
۱۱۲۰			کل

ب) اشتغال طرح به تفکیک شهرستان:

جدول ۱۶-۲ - اشتغال طرح به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعهد شهرستان	اشتغال طرح			
			گاو شیری (% ۵)	گاو پرواری (% ۱۰)	گوسفند و بز داشتی (% ۲۰)	جمع اشتغال ایجاد شده بره پرواری (% ۶۵)
۱	همدان	۱۱۸	۱۲	۱۲	۲۴	۷۸
۲	ملایر	۱۹۵	۲۰	۲۰	۳۸	۱۲۸
۳	نهایوند	۱۶۲	۱۶	۱۶	۳۲	۱۰۶
۴	تویسرکان	۱۰۵	۸	۱۰	۲۲	۶۸
۵	کبودرهنگ	۱۲۹	۱۲	۱۲	۲۶	۸۴
۶	اسدآباد	۹۹	۸	۱۰	۲۰	۶۶
۷	بهار	۷۱	۸	۶	۱۴	۴۶
۸	رزن	۸۳	۸	۸	۱۸	۵۴
۹	درگزین	۴۶	۴	۴	۱۰	۳۰
۱۰	فامنین	۶۲	۴	۶	۱۲	۴۰
کل استان		۱۰۷۰	۱۰۰	۱۰۴	۲۱۶	۷۰۰

ماده ۱۷- نیاز آموزشی طرح:

جدول ۱۷- ۱ - نیاز آموزشی طرح

ردیف	عناوین آموزشی	نفر روز
۱	اصول مشارکت در تشکلهای و تعاونی های تولیدی گوسفند داران و دامداران	۱۰۰
۲	ترویج آخرین یافته های تحقیقاتی در زمینه پرورش گوسفند و بره	۱۰۰
۳	شناخت نژادهای گوسفند و خصوصیات تولیدی آنها	۱۰۰
۴	ارتقاء سطح مهارت بهره برداران در زمینه پرورش گوسفند	۱۰۰
۵	اصول ساختمان و تاسیسات پرورش گوسفند	۱۰۰
۶	آشنایی با تجهیزات پرورش گوسفند	۱۰۰
۷	شناخت انواع مواد غذایی مورد استفاده در تغذیه گوسفند و بره	۱۰۰
۸	اصول تغذیه گوسفند و تنظیم جیره غذایی با استفاده از نرم افزار	۱۰۰
۹	اصول بهداشت و ضد عفونی در گوسفند داری	۱۰۰
۱۰	آشنایی با بیماری های ویروسی در گوسفند و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۱۱	آشنایی با بیماری های باکتریایی در گوسفند و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۱۲	آشنایی با انگلهای داخلی و خارجی در گوسفند و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۱۳	اصول مشارکت در تشکلهای و تعاونی های تولیدی دامداران	۱۰۰
۱۴	ترویج آخرین یافته های تحقیقاتی در زمینه پرورش بز	۱۰۰
۱۵	شناخت نژادهای بز و خصوصیات تولیدی آنها	۱۰۰
۱۶	ارتقاء سطح مهارت بهره برداران در زمینه پرورش بز	۱۰۰

۱۷	اصول ساختمان وتاسیسات پرورش بز	۱۰۰
۱۸	آشنایی با تجهیزات پرورش بز	۱۰۰
۱۹	شناخت انواع مواد غذایی مورد استفاده در تغذیه بز	۱۰۰
۲۰	اصول تغذیه بز و تنظیم جیره غذایی با استفاده از نرم افزار	۱۰۰
۲۱	اصول بهداشت و ضد عفونی در واحد پرورش بز	۱۰۰
۲۲	آشنایی با بیماری های ویروسی در بزوپیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۲۳	آشنایی با بیماری های باکتریایی در بزب و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۲۴	آشنایی با انگلهای داخلی و خارجی در بز و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۲۵	اصول مشارکت در تشکلهای و تعاونی های تولیدی گاوداران	۱۰۰
۲۶	ترویج آخرین یافته های تحقیقاتی در زمینه پرورش گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۲۷	شناخت نژادهای گاو شیری و گوشتی و خصوصیات تولیدی آنها	۱۰۰
۲۸	ارتقاء سطح مهارت بهره برداران در زمینه پرورش گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۲۹	اصول ساختمان و تاسیسات گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۳۰	آشنایی با تجهیزات پرورش گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۳۱	شناخت انواع مواد غذایی مورد استفاده در تغذیه گاو	۱۰۰
۳۲	اصول تغذیه گاو شیری و گوشتی و تنظیم جیره غذایی با استفاده از نرم افزار	۱۰۰
۳۳	اصول بهداشت و ضد عفونی در گاو داری شیری	۱۰۰
۳۴	آشنایی با بیماری های ویروسی در گاو شیری و گوشتی و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۳۵	آشنایی با بیماری های باکتریایی در گاو شیری و گوشتی و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰

۳۶	آشنایی با انگل‌های داخلی و خارجی در گاو شیری و گوشتی و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۳۷	آشنایی با بیماری‌های متابولیکی در گاو شیری و گوشتی و پیشگیری و درمان آنها	۱۰۰
۳۸	ارتقاء سطح مهارت بهره برداران در خصوص پرورش گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۳۹	اصول پرورش گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۴۰	اصول پرواربندی گوساله اصیل و دورگ	۱۰۰
۴۱	آشنایی با روش‌های افزایش بهره‌وری در واحد‌های گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۴۲	آشنایی با تولیدات اصلی و فرعی گاو	۱۰۰
۴۳	آشنایی با اصول تولید محصول سالم و ارگانیک در گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۴۴	آشنایی با اصول بازاریابی و فروش محصولات تولیدی گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۴۵	اصول اصلاح نژاد گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۴۶	آشنایی با آمیخته‌گری کنترل شده در گاو	۱۰۰
۴۷	آشنایی با برنامه واکسیناسیون در گاو	۱۰۰
۴۸	اصول اقتصاد مقاومتی در واحدهای پرورش گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۴۹	آشنایی با مباحث نظام دامپروری در زمینه گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۵۰	آشنایی با اصول مدیریت واحدهای گاو شیری و گوشتی	۱۰۰
۵۱	آشنایی با کیفیت آب مورد استفاده در گاو داری	۱۰۰
۵۲	اصول مشارکت در تشکلهای و تعاونی‌های تولیدی گاوداران	۱۰۰
۵۳	ترویج آخرین یافته‌های تحقیقاتی در زمینه پرورش گاو بومی	۱۰۰
۵۴	شناخت نژادهای گاو بومی و خصوصیات تولیدی آنها	۱۰۰
۵۴۰۰	جمع نیاز آموزشی	

ماده ۱۸- میزان نهاده مورد نیاز اجرای طرح

جهت اجرای طرح مذکور و تامین خوراک دام های ذکر شده در طرح نیاز به تامین نهاده های مورد نیاز به میزان محاسبه شده در جداول زیر می باشد.

الف) میزان نهاده مورد نیاز جهت اجرای طرح در سطح استان:

جدول ۱۸- ۱- نیاز نهاده طرح

میزان نهاده مورد نیاز طرح (واحد هزار تن می باشد)				
کل	جو	ذرت	سویا	سبوس
استان	۵۱۶۴	۹۶۳۴	۲۱۶۰	۲۱۷۸

ب) میزان نهاده مورد نیاز جهت اجرای طرح به تفکیک شهرستان ها

جدول ۱۸- ۲- نیاز نهاده طرح به تفکیک شهرستان

میزان نهاده مورد نیاز طرح (واحد هزار تن می باشد)					
ردیف	شهرستان	جو	ذرت	سویا	سبوس
۱	همدان	۵۸۰	۱۰۸۱	۲۴۴	۲۴۵
۲	ملایر	۹۵۱	۱۷۷۶	۴۰۰	۴۰۱
۳	نهاد	۷۸۳	۱۴۶۴	۳۲۹	۳۳۰
۴	تویسرکان	۵۰۰	۹۲۸	۲۰۷	۲۱۳
۵	کبودرهنگ	۶۱۶	۱۱۵۲	۲۵۸	۲۵۹
۶	اسدآباد	۴۸۴	۹۰۳	۲۰۱	۲۰۶

۱۳۸	۱۴۲	۶۳۳	۳۳۶	بهار	۷
۱۷۱	۱۶۹	۷۴۶	۴۰۴	رزن	۸
۹۲	۹۱	۴۰۹	۲۲۰	درگزین	۹
۱۲۴	۱۱۹	۵۴۳	۲۹۰	فامنین	۱۰
۲۱۷۸	۲۱۶۰	۹۶۳۴	۵۱۶۴	کل استان	

ج) میزان نهاده مورد نیاز جهت اجرای طرح به تفکیک شهرستان ها به تفکیک

فاز اول و دوم:

جدول ۱۸- ۳ - میزان نهاده مورد نیاز طرح در فاز اول

میزان نهاده مورد نیاز طرح در فاز اول (واحد هزار تن می باشد)					
سبوس	سویا	ذرت	جو	شهرستان	ردیف
۱۲۳	۱۲۲	۵۴۰	۲۹۰	همدان	۱
۲۰۰	۲۰۰	۸۸۸	۴۷۵	ملایر	۲
۱۶۵	۱۶۵	۷۳۲	۳۹۲	نهاوند	۳
۱۰۷	۱۰۳	۴۶۴	۲۵۰	تویسرکان	۴
۱۲۹	۱۲۹	۵۷۶	۳۰۸	کبودرهنگ	۵
۱۰۳	۱۰۰	۴۵۱	۲۴۲	اسدآباد	۶
۶۹	۷۱	۳۱۶	۱۶۸	بهار	۷
۸۵	۸۴	۳۷۳	۲۰۲	رزن	۸
۴۶	۴۶	۲۰۴	۱۱۰	درگزین	۹
۶۲	۶۰	۲۷۱	۱۴۵	فامنین	۱۰
۱۰۸۹	۱۰۸۰	۴۸۱۷	۲۵۸۲	کل استان	

جدول ۱۸ - ۴ - میزان نهاده مورد نیاز طرح در فاز دوم

میزان نهاده مورد نیاز طرح در فاز دوم (واحد هزار تن می باشد)					
ردیف	شهرستان	جو	ذرت	سویا	سبوس
۱	همدان	۲۹۰	۵۴۰	۱۲۲	۱۲۳
۲	ملایر	۴۷۵	۸۸۸	۲۰۰	۲۰۰
۳	نهادوند	۳۹۲	۷۳۲	۱۶۵	۱۶۵
۴	تویسرکان	۲۵۰	۴۶۴	۱۰۳	۱۰۷
۵	کبودرهنگ	۳۰۸	۵۷۶	۱۲۹	۱۲۹
۶	اسدآباد	۲۴۲	۴۵۱	۱۰۰	۱۰۳
۷	بهار	۱۶۸	۳۱۶	۷۱	۶۹
۸	رزن	۲۰۲	۳۷۳	۸۴	۸۵
۹	درگزین	۱۱۰	۲۰۴	۴۶	۴۶
۱۰	فامنین	۱۴۵	۲۷۱	۶۰	۶۲
کل استان		۲۵۸۲	۴۸۱۷	۱۰۸۰	۱۰۸۹

ماده ۱۹- تولید حاصل از اجرای طرح

هدف اصلی و مستقیم طرح افزایش تولیدات گوشت و شیر و استفاده بهینه از منابع موجود در روستاها و تحقق بخشیدن به شعار جهش تولید با مشارکت مردم که همانا مخاطبان طرح روستاییان می باشند است.

الف) افزایش تولید شیر و گوشت حاصل از طرح:

جدول ۱۹- ۱- افزایش تولید شیر حاصل از طرح

افزایش تولید شیر حاصل از طرح		
کل استان	تعداد راس گاو شیری مولد	تولید شیر سالیانه (هزار لیتر)
	۴۷۵	۲۸۵۰
افزایش تولید شیر حاصل از طرح در استان (هزار لیتر)		۲۸۵۰

جدول ۱۹- ۲- افزایش تولید گوشت حاصل از طرح

افزایش تولید گوشت حاصل از طرح					
کل استان	تعداد راس گاو شیری مولد	تعداد راس گوساله پرواری	تعداد راس گوسفند و بز داشتی	تعداد راس بره پرواری	تولید لاشه گوشت (واحد تن می باشد)
	۴۷۵	۲۵۴۸	۱۰۶۹۲	۶۹۶۵۰	۲۴۶۴
افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در استان (تن)					۲۴۶۴

الف) افزایش تولید شیر و گوشت حاصل از طرح به تفکیک فاز اول و دوم:

جدول ۱۹-۳ - افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در فاز اول

افزایش تولید گوشت حاصل از طرح فاز دوم						افزایش تولید شیر حاصل از طرح فاز دوم		
تولید لاشه گوشت	تعداد راس بره	تعداد راس گوسفند	تعداد راس گوساله	تعداد راس گاو	کل استان	تولید شیر (هزار لیتر)	تعداد راس گاو	کل استان
۱۲۳۲	۳۴۸۲۵	۵۳۴۶	۱۲۷۴	۵۰۲۳۷		۱۴۲۵	۲۳۷۵	
۱۲۳۲		افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در استان (تن)				۱۴۲۵	افزایش تولید شیر حاصل از طرح در استان (هزار لیتر)	

جدول ۱۹-۴ - افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در فاز دوم

افزایش تولید گوشت حاصل از طرح فاز دوم						افزایش تولید شیر حاصل از طرح فاز دوم		
تولید لاشه گوشت (واحد تن می باشد)	تعداد راس بره	تعداد راس گوسفند	تعداد راس گوساله	تعداد راس گاو	کل استان	تولید شیر (هزار لیتر)	تعداد راس گاو	کل استان
۱۲۳۲	۳۴۸۲۵	۵۳۴۶	۱۲۷۴	۲۳۷۵		۱۴۲۵	۲۳۷۵ dx	
۱۲۳۲		افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در استان (تن)				۱۴۲۵	افزایش تولید شیر حاصل از طرح در استان (هزار لیتر)	

ب) افزایش تولید شیر و گوشت حاصل از طرح به تفکیک شهرستان:

جدول ۱۹-۵- افزایش تولید شیر حاصل از طرح به تفکیک شهرستان

افزایش تولید شیر حاصل از طرح			
ردیف	شهرستان	تعداد راس گاو شیری مولد	تولید شیر سالیانه (هزار لیتر)
۱	همدان	۵۷	۳۴۲
۲	ملایر	۹۵	۵۷۰
۳	نهادند	۷۶	۴۵۶
۴	تویسرکان	۳۸	۲۲۸
۵	کبودرهنگ	۵۷	۳۴۲
۶	اسدآباد	۳۸	۲۲۸
۷	بهار	۳۸	۲۲۸
۸	رزن	۳۸	۲۲۸
۹	درگزین	۱۹	۱۱۴
۱۰	فامنین	۱۹	۱۱۴
کل استان		۴۷۵	۲۸۵۰
افزایش تولید شیر حاصل از طرح در استان (هزار لیتر)			۲۸۵۰

جدول ۱۹-۶- افزایش تولید گوشت قرمز حاصل از طرح به تفکیک شهرستان

افزایش تولید گوشت حاصل از طرح						
ردیف	شهرستان	تعداد راس گاو شیری مولد	تعداد راس گوساله پروراری	تعداد راس گوسفند و بز داشتی	تعداد راس بره پروراری	تولید لاشه گوشت (واحد تن می باشد)
۱	همدان	۵۷	۲۹۴	۱۱۸۸	۷۷۶۱	۲۷۷
۲	ملایر	۹۵	۴۹۰	۱۸۸۱	۱۲۷۳۶	۴۵۵
۳	نهادوند	۷۶	۳۹۲	۱۵۸۴	۱۰۵۴۷	۳۷۴
۴	تویسرکان	۳۸	۲۴۵	۱۰۸۹	۶۷۶۶	۲۳۹
۵	کبودرهنگ	۵۷	۲۹۴	۱۲۸۷	۸۳۵۸	۲۹۳
۶	اسدآباد	۳۸	۲۴۵	۹۹۰	۶۵۶۷	۲۳۳
۷	بهار	۳۸	۱۴۷	۶۹۳	۴۵۷۷	۱۵۸
۸	رزن	۳۸	۱۹۶	۸۹۱	۵۳۷۳	۱۹۱
۹	درگزین	۱۹	۹۸	۴۹۵	۲۹۸۵	۱۰۴
۱۰	فامنین	۱۹	۱۴۷	۵۹۴	۳۹۸۰	۱۴۰
کل استان		۴۷۵	۲۵۴۸	۱۰۶۹۲	۶۹۶۵۰	۲۴۶۴
افزایش تولید گوشت حاصل از طرح در استان (تن)				۲۴۶۴		

فصل دوم

طرح احداث گلخانه‌های کوچک مقیاس

وزارت جهاد کشاورزی
معاونت امور باغبانی
دفتر طرح توسعه گلخانه‌های کشور

دستورالعمل فنی

احداث گلخانه‌های کوچک مقیاس

عنوان طرح: توسعه گلخانه‌های کوچک مقیاس در قالب طرح جهش تولید با مشارکت مردم

اهداف:

- مولدسازی روستا
- ایجاد زمینه اشتغال پایدار روستائیان
- جلوگیری از مهاجرت به شهرها
- تامین بخشی از نیاز مواد غذایی روستا
- استفاده از امکانات موجود
- کمک به کاهش کشت فضای باز
- ارتقاء بهره وری در آب
- امکان ایجاد زنجیره ارزش تولیدات کشاورزی
- افزایش درآمد خانوار روستائی و بهبود اقتصاد روستا
- ....و

مناطق هدف: کلیه شهرستان های استان

مجریان: کلیه ساکنین روستاها

محل اجرای طرح: محدوده روستاها

مساحت واحد: ۳۰۰ مترمربع

سطح برنامه: تعداد ۴۲۸۴ واحد در سطح ۱۲۹ هکتار (۱۰۷۱ روستا و بطور متوسط هر روستا ۴ واحد)

ظرفیت اشتغال مستقیم: بیش از ۱۴۰۰ نفر

ظرفیت تولید سالانه: بیش از ۴۵ هزارتن در سال

ارزش سالیانه محصول تولیدی: بیش از ۱۸ هزار میلیارد ریال

بخش اول: تعاریف و کلیات

تعریف گلخانه کوچک مقیاس

سازه فلزی گالوانیزه با پوشش شفاف و نور گذر با ابعاد کوچک و ارتفاع مناسب که امکان کنترل نسبی عوامل کنترل محیطی مانند دما و رطوبت که تولید محصول فراهم باشد را می توان گلخانه کوچک مقیاس نامید.

۱- پیشینه

دسترسی به آب در مناطق خشک و نیمه خشک جهان روز به روز سخت تر می شود و به دنبال آن تولید محصولات کشاورزی و باغبانی هم مشکل تر خواهد شد. از سوی دیگر، افزایش تبخیر و تعرق قابل توجه محصولات باغی و سبزی ها در مزرعه موجب بالا رفتن نیاز آبی و کاهش بازار پسندی این محصولات خواهد شد. همچنین اگر افزایش روز افزون جمعیت مصرف کننده، شیوع بیماری های مختلف گیاهی، طغیان آفات و بیماری ها، فرسایش خاک ها، افزایش مصرف کودهای شیمیایی و کاهش بارآوری محصولات را نیز به این چالش اضافه کنیم در می یابیم که توسعه کشت های گلخانه ای یکی از راه حل های مسئله در کوتاه مدت است. برای مثال، آب مصرفی به ازاء هر کیلوگرم گوجه فرنگی در گلخانه نسبت به فضای باز حداقل ۸۰ درصد کاهش می یابد. از طرف دیگر، بحران آب در مناطق خشک روز به روز باعث افزایش بحران بیکاری و از دست رفتن فرصت های شغلی به ویژه برای جامعه روستایی شده است. این بحران از ۳۰ سال گذشته به این سو به صورت فزاینده کشورهای زیادی را از قاره آسیا تا افریقا

در بر گرفته و همچنان ادامه دارد که موجب تمرکز مجامع بین المللی بر توسعه گلخانه‌های معیشتی کوچک مقیاس مبتنی بر کشاورزی خانوار گردیده است. از جمله می‌توان به پروژه‌هایی که در ادامه به آن‌ها پرداخته شده است اشاره نمود.

۱-۱. طراحی گلخانه‌های با صرفه برای شرق افریقا توسط دانشگاه پنسیلوانیا^۱ انجام شد. این مطالعه نشان داد که بیش از ۶۰ درصد جمعیت شرق افریقا دارای سوء تغذیه هستند و از طرفی توسعه کشاورزی به دلیل اقلیم‌های گوناگون و نامساعد، عدم دسترسی به آب کافی و خاک حاصلخیز مشکل است. لذا با علم به این موضوع و همچنین با هدف کاهش مصرف و هزینه نهاده‌های چون کود، آفت‌کش‌ها و آب و از طرفی ایجاد مشاغل خانوادگی اقدام به طراحی و ساخت و توسعه گلخانه‌های معیشتی کوچک مقیاس برای کشاورزان و شغل دوم آخر هفته برای سایرین نمودند. این پروژه ار لحاظ اقتصادی توانست به طور میانگین یک دلار در روز به در آمد دو دلاری کشاورزان (محصولات گوجه فرنگی) منطقه بیافزاید.

شکل ۱. سازه پیشنهاد در شرق افریقا

^۱ Khanjan Menta. Min (Pak.2012).

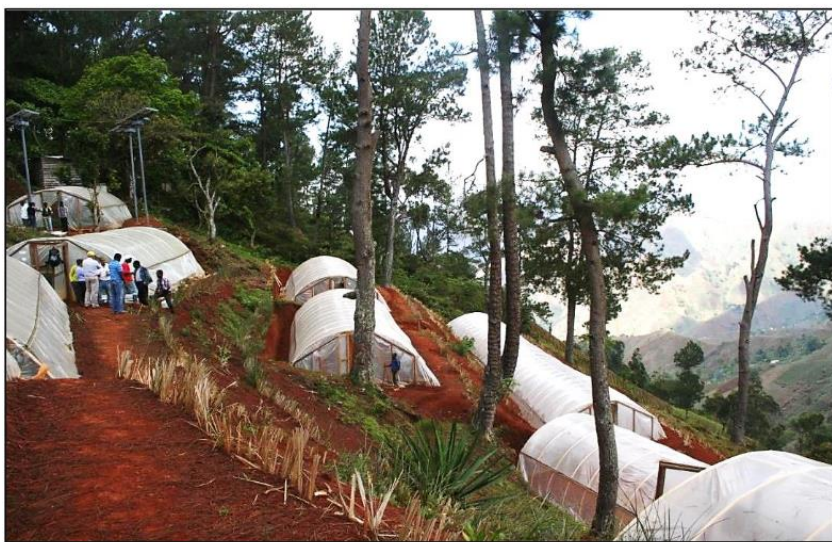
۱-۲- طراحی و توسعه گلخانه‌های ارزان قیمت با هدف افزایش ارقام گوناگون توسط بخش مهندسی صنایع غذایی و کشاورزی دانشگاه سانگاردی هندوستان انجام شد.^۲ در این پروژه تاثیر توسعه گلخانه‌های ارزان قیمت در تولید ارقام گوناگون محصولات سبزی و صیفی در طول سال بررسی شد و مشخص شد که با توسعه این پروژه می‌توان دسترسی همیشگی جامعه به ارقام گوناگون محصولات را نه به معیشت کشاورزان و افراد کم درآمد نیز کمک کرد. گلخانه مورد بررسی در این پروژه از جنس چوب و حدود ۵۰ متر مربع و به ابعاد ۱۰×۵/۳ متر با پوشش پلی اتیلن تک لایه بود.

شکل شماره ۲. سازه کوچک مقیاس ارزان قیمت پیشنهادی در هندوستان

² G. Rajeder. (et.al.2017)

۱-۳- افزایش بهره‌وری و باردهی با به کارگیری گلخانه‌های کوچک مقیاس توسط یک موسسه مطالعاتی در کشور هائیتی انجام شد (Chemonics ۲۰۱۵) که هدف آن چاره اندیشی برای تامین غذای جمعیت در حال انفجار این کشور بود که با توجه به چالش‌های جدی روبه رو در این مسیر از جمله فرسایش شدید خاک‌ها، دانش فنی، ضعف سیستم دولتی و محلی و کمبود سرمایه موجب شد تا محققین، توسعه گلخانه‌های کوچک مقیاس را پیشنهاد نمایند. در این پروژه گلخانه‌های پایلوت با مساحت ۷۰ تا ۱۰۰ متر مربع با سیستم کشت گلدانی عمودی و آبیاری قطره‌ای پیشنهاد و احداث گردیدند که هزینه راه‌اندازی آنها بین ۱۵۰۰ تا ۳۰۰۰ دلار بود. در نتیجه اجرای این پروژه ضمن کاهش فرسایش خاک، بهره‌گیری اراضی شیبدار و کاهش نهاده‌ها، بنگاه‌های اقتصادی محلی و تعاونی و در نتیجه درآمد کشاورزان خرده پا نیز رونق گرفته است.

شکل ۳. گلخانه‌های کوچک مقیاس پیشنهادی در هائیتی (پروژه ۳)

۱- ۴- گزارش تکنولوژی گلخانه‌های قلمرو شمالی توسط یک نهاد دانش بنیان و دانشگاه آرورا در امریکا انجام گردید^۳ و هدف از این کارگاه، تربیت متخصصان پیشرو در زمینه تکنولوژی گلخانه‌ای و همچنین ایجاد ارتباط بین افراد در سراسر کانادا با تولید کنندگان در قلمرو شمالی امریکا بود. در این کارگاه یازده متخصص دانشگاهی از رشته‌های مرتبط و نمایندگان کسب و کار از شرکت‌های ایده پرداز حضور داشتند و در طی دو روز از این کارگاه، کارشناسان و تولیدکنندگان به ارائه ایده‌ها، بررسی چالش‌های رو به رشد آب و هوای سرد و راه حل‌های احتمالی پرداختند.

در سراسر قلمرو شمالی امریکا، توجه زیادی به افزایش تولید مواد غذایی محلی با هدف افزایش تولید محصولات سالم و فرصت‌های شغلی شده است. تولیدات «تازه مصرف» در سرزمین‌های شمالی غربی (NWT) از ماه‌های زمستان به بعد از جنوب کلمبیا وارد می‌شوند و به طور متوسط ۱۰ روز طول می‌کشد تا از میدان تره بار در سراسر قلمرو توزیع گردند. این فاصله و زمان حمل و نقل، هزینه تمام شده میوه‌ها و سبزی‌ها را افزایش و کیفیت و کمیت آنها را کاهش می‌دهد. بنابراین مطالعه و امکان سنجی در مورد چگونگی استفاده از گلخانه‌های تجاری برای بهبود دسترسی به محصولات تازه در مناطق شمال، مورد بررسی قرار خواهد گرفت که بهره‌گیری از گلخانه‌های کوچک مقیاس نیز در همین راستا مد نظر بود. این پروژه توسط آژانس توسعه اقتصادی شمال کانادا، دولت مناطق شمال غربی و شورای تحقیقات علمی و مهندسی ملی پشتیبانی شد.

³ Jessica Dutton. Jedd Evans. (2019)

شکل ۴. نمونه گلخانه‌های کوچک مقیاس پایلوت در قلمرو شمالی آمریکا که

در این پروژه در دست بررسی بوده است

در این کارگاه، گلخانه‌های مختلفی از جمله گلخانه‌های تونلی و خورشیدی چینی مورد بررسی قرار خواهد گرفتند. همچنین سیستم‌های کشت گوناگون نیمه بسته و طبقاتی همراه با نور تکمیلی بررسی شدند و در پایان توصیه گردید که اگر چه گلخانه‌های دارای فناوری بالا اقتصادی‌تر هستند و بهره‌گیری از آنها به‌جاست ولی بیگانه بودن کشاورزان منطقه با این تکنولوژی، عدم رغبت در آنان را به دنبال خواهد داشت که این امر سبب کاهش تولید محصولات تازه و محلی خواهد شد.

۲- اهداف و ضرورت‌ها

در ۲۰ سال اخیر در کشور عزیزمان ایران، توسعه گلخانه‌ها به عنوان یکی از فعالیت‌های استراتژیک در تولید محصولات باغی و سبزی‌ها مد نظر بوده است که هر ساله متقاضیان بسیاری با هدف تولید محصولات با کیفیت و بازار پسند را به خود جذب نموده است. بر اساس منابع و نتایج تحقیقاتی و تجربی، احداث گلخانه‌های با مساحت کمتر از ۳ تا ۵ هزار متر مربع از توجیه اقتصادی مناسبی برخوردار نیستند که بر همین اساس نیز از توسعه گلخانه‌های کوچک مقیاس حمایت نمی‌شد. اما به دلیل تقاضاهای فراوان کشاورزان خرده مالک و احیای کشاورزی خانوادگی و علاقمندان فعالیت‌های گلخانه‌ای و همچنین سیاست‌های جدید وزارت جهاد کشاورزی در جهت انتقال کشت محصولات سبزی و صیفی پرآب به داخل گلخانه و در نتیجه کاهش مصرف آب به دلیل اتلاف و همچنین تبخیر و تعرق و نیز:

- گسترش کشت یا انتقال کشت سبزی‌ها و محصولات گلخانه‌ای در کنار مراکز مصرف جمعیت شهری
- ایجاد فرصت‌های شغلی خانوادگی و تقویت معیشت روستایی با سرمایه‌های اندک؛
- ایجاد فرصت برای کسب تجربه و مهارت بیشتر و آشنایی گام به گام با شیوه‌های مدرن تولید گلخانه‌ای؛
- حفظ کاربری اراضی خرد و محدوده‌های روستاها و شهرها و بهره برداری اقتصادی از آنها؛
- کاهش مصرف نهاده‌ها؛
- کاهش هزینه حمل و نقل و پس از برداشت در مناطق دور دست؛

سرانجام موجب گردید تا ابلاغیه احداث گلخانه‌های کوچک مقیاس در تاریخ ۱۳۹۶/۰۸/۲۲ توسط وزیر محترم جهاد کشاورزی صادر شود و بنابراین، تهیه و ارائه دستورالعمل فنی احداث گلخانه‌های کوچک مقیاس ضرورت یافت. قابل گفتن است که انتخاب تیپ‌های گلخانه (کوچک مقیاس) سازگار با اقلیم‌های متفاوت ایران، پیشنهاد شده در این دستورالعمل نیازمند مشورت با کارشناسان محلی نیز می‌باشد.

تنوع کاربری گلخانه‌های کوچک مقیاس

۲- ۱- تنوع کاربری گلخانه‌های کوچک مقیاس از دیدگاه مشاغل خانوادگی و معیشتی:

گلخانه‌های کوچک مقیاس با محوریت خاص خود احداث خواهند شد که فعالیت‌های گوناگونی به شرح زیر را در بر می‌گیرند:

- تولید، پرورش و نگهداری گل و گیاهان زینتی و سبزی‌های خوراکی در منازل شهری و روستایی و با هدف کمک به اشتغال ثو درآمد زایی خانوار؛
- تولید گیاهچه از بذرهای مختلف با هدف تکثیر، قلمه، نشاء و مانند این‌ها؛
- تولید سبزی‌های خوراکی مینیاتوری برای درآمد زایی؛
- عرضه و فروش گل و گیاهان زینتی در منازل، مراکز عمومی‌ها و پارک‌ها؛
- تولید ماهی‌های زینتی و خوراکی به صورت مجزا یا آکواریوم؛
- پرورش حیوانات خانگی و پرندگان با هدف درآمدزایی؛
- پرورش کرم ابریشم، کرم خاکی، زالو و مانند اینها؛

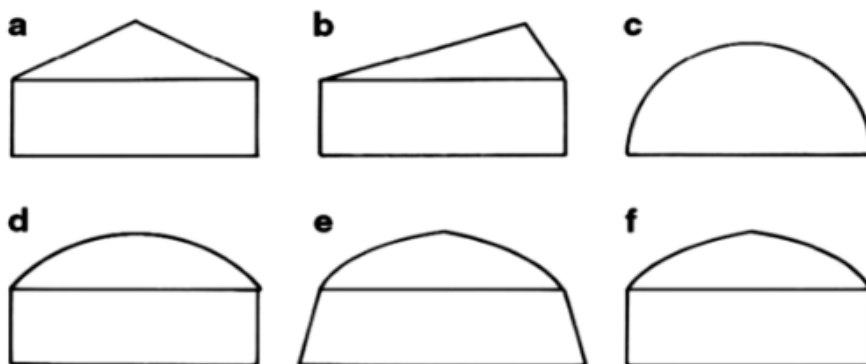
- نگهداری و پرورش دام و طیور و گیاهان زینتی یا سبزی جهت مصارف خانگی و محلی در یک گلخانه پارتیشن بندی شده (با رعایت اصول مربوطه و تیپ گلخانه مناسب) به ویژه در مناطق روستایی سردسیر؛
- تولید قارچ (با تغییراتی در پوشش گلخانه)؛
- بهره برداری در امور آموزشی و پژوهشی؛
- احداث گلخانه با هدف ایجاد «باغ- رستوران» سرپوشیده؛
- به کارگیری در زمینه خشک کن های میوه و سبزی (خشک کن های خورشیدی)
- به کار گیری به منظور پارکینگ، انبار و حتی محل زندگی موقتی (با تغییراتی در نوع پوشش)
- به کارگیری با هدف تولید علوفه آبکشت برای تغذیه تکمیلی دام و طیور به ویژه در مناطق بحران زده

بخش دوم: سازه‌های گلخانه‌های کوچک مقیاس

۱- تیپ‌های پیشنهادی برای گلخانه‌های کوچک مقیاس

تیپ‌های بسیار گوناگونی برای گلخانه‌های کوچک مقیاس معرفی شده‌اند که هر یک دارای مزایا و معایبی ولی بر اساس منطقه، هدف، کاربری و سرمایه قابل دسترسی حدود ۶ تا ۱۰ تیپ پیشنهاد شده‌اند که در زیر به معرفی ۶ طرح پر کاربرد خواهیم پرداخت.

۱-۱ گروه گلخانه‌های تک دهانه

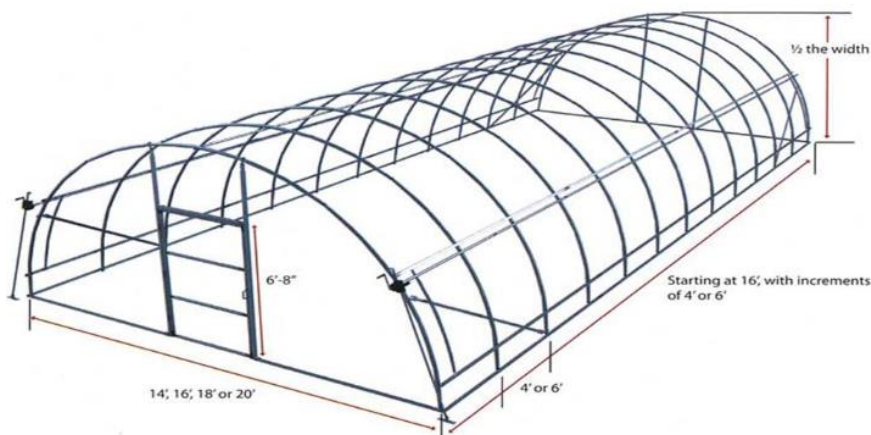

شکل ۵. تیپ رایج گلخانه‌های تک دهانه (a) - دوطرفه (b) - نیمه یک‌طرفه (c) - تونلی کوانست گرد (d) - تونلی ایستاده گرد (e) - تونلی دارای بادشکن (f) - تونلی ایستاده گوتیک

۱-۱-۱- گلخانه تک دهانه، تونل کمانی کوتاه (Quonset)

معرفی

این تیپ گلخانه با استفاده از لوله‌های فولادی (گالوانیزه) احداث می‌گردد. این گلخانه‌ها به دلیل مقاومت خوب در برابر باد و برف و هزینه ساخت پائین از طرفداران زیادی در سطح جهان برخوردار هستند. پوشش این گلخانه‌ها معمولاً پلی اتیلن تک لایه و گاهی دو لایه با هوای تحت فشار است ولی در مواردی هم از مصالحی چون پلی کربنات و کارتن پلاست شفاف نیز استفاده می‌شود. سقف و دیواره این تیپ گلخانه (Quonset) معمولاً تمام قوس و یکپارچه است و ارتفاعی بین ۲/۲ تا ۲/۳ متر دارند.

شکل ۶. نمای ظاهری گلخانه تونلی کمانی (Quonset)

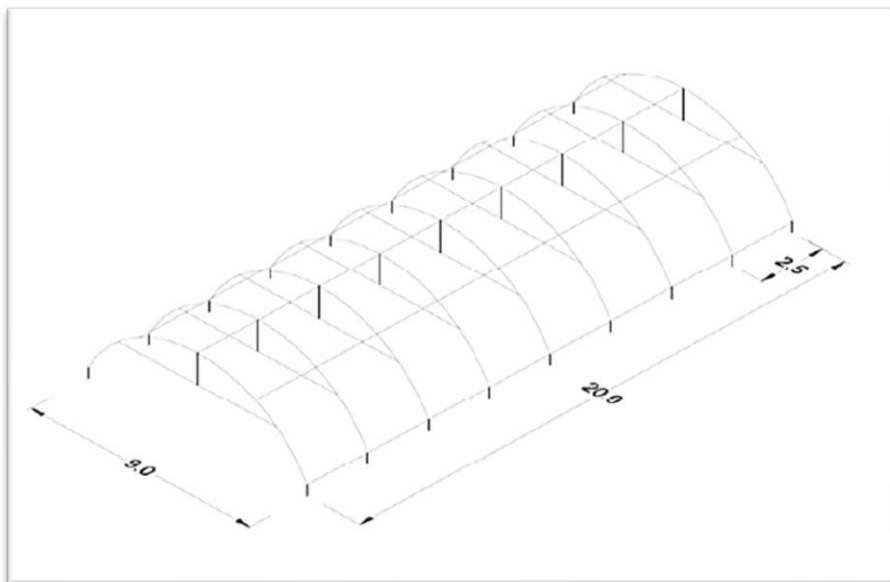
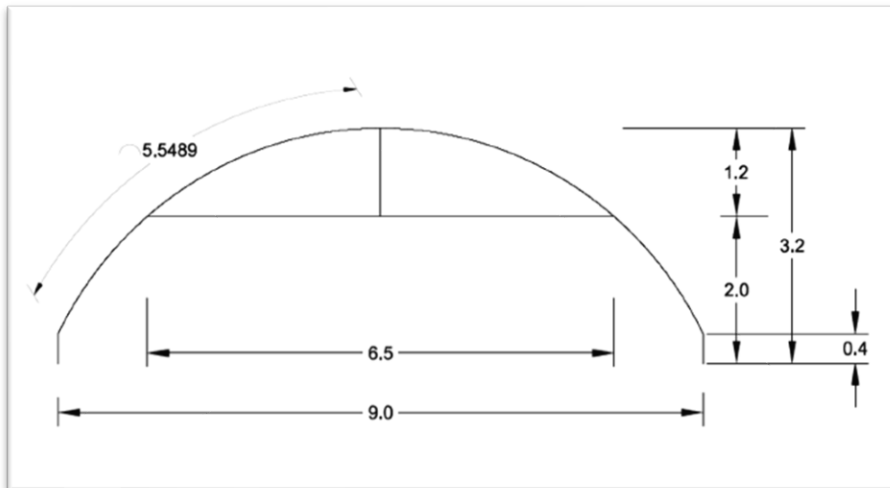
شکل ۷. مجموعه‌ای از گلخانه‌های تونلی تک دهانه کمانی

شکل ۸. تولید نشاء در گلخانه‌های تونلی تک دهانه کمانی

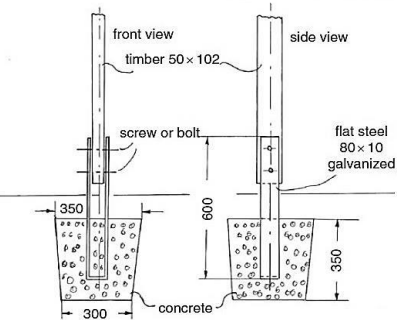
جدول ۱ - مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه‌های کوانست

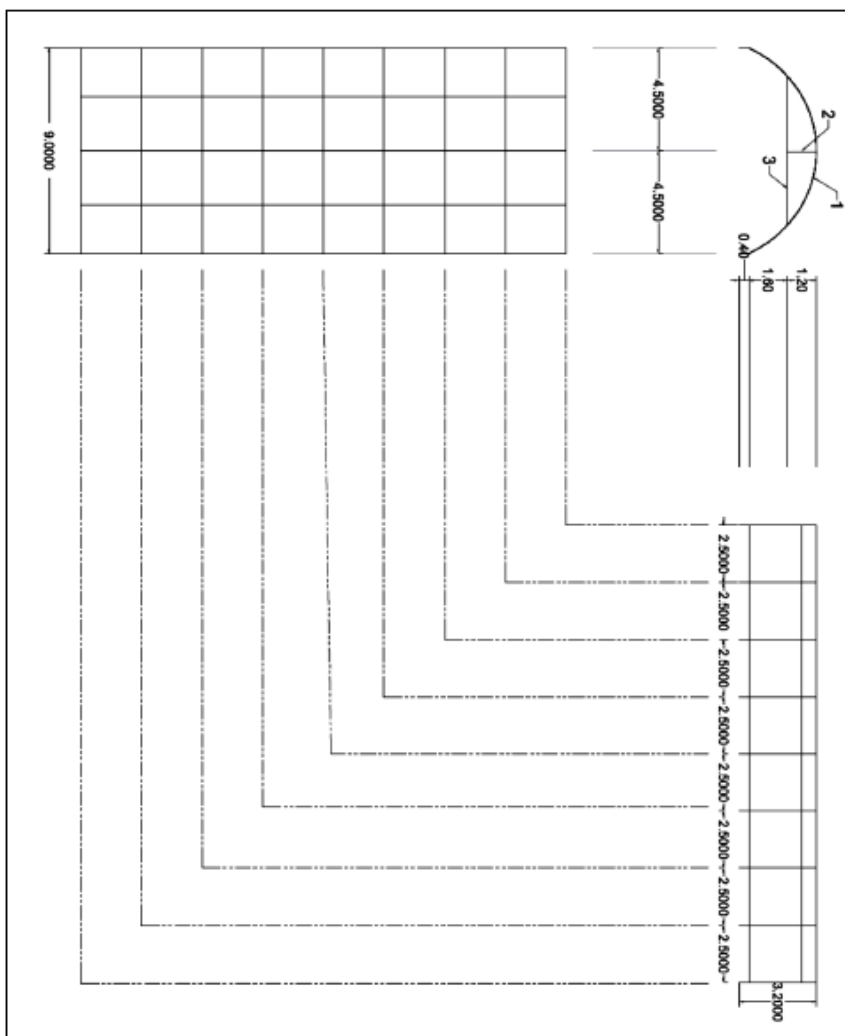
ردیف	مشخصات		سایز				پوشش	تهویه و سرمایش				گرمایش		آبیاری		کنترل								
	زیستی	گل و گیاهان سبزی های داربستی	سبزی های برگری	نشاء و قلمه	درختان میوه (پیش رس)	خشک کن خورشیدی (اکوا پونیک)	پرورش ماهی دام و طیور سبک	علوفه آبکشت طبقاتی	سایر کاربری ها	نايلون / پل	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	دول آپ سقفی	سایه بان	مکانیکی	هیتر	طبیعی	آب گرم	قطره ای	میست	دستی	دستی	خودکار
۱	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۳		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۳	۹/۶	۹/۶	۹/۶	۹/۶	۹/۶	۹/۶	۹/۶	۹/۶		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۴	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۵	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۶	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۷	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۸	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۹	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری
۱۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰		نايلون	یک یا دو	یک یا دو	ندارد	ندارد	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری

شکل ۹. طرح تیپ پیشنهادی برای گلخانه کوچک مقیاس تونلی ساده یا کوانست Quons

جدول ۲- مشخصات عمومی طرح تیپ پیشنهادی

	همه مناطق	سازگاری اقلیمی
	۹ متر	اندازه دهانه
	۲۰ متر	طول گلخانه
	--	ارتفاع تازیر ناودان
	۳/۲ متر	ارتفاع تاج
	۲/۵ متر	فاصله ستون های کناری
	--	فاصله ستون های داخلی
	لوله گالوانیزه سایز ۵	نوع و سایز کمان
	--	نوع و سایز ستون ها
	--	نوع سرستون
	طولی	روش نصب پوشش
	لاکینگ کانال و سفت کن	روش فیکس کردن پوشش
	پیش ساخته یا درجا بتن با عیار ۲۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب ماسه	نوع پی یا فونداسیون

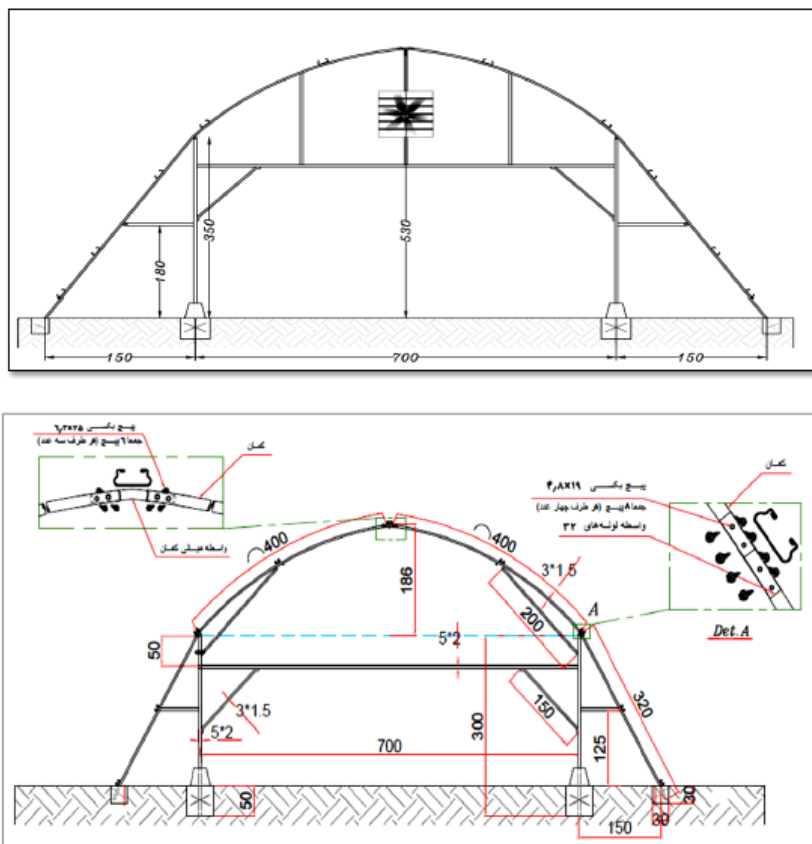
شکل ۱۰. پلان سه نمای گلخانه تونل کمائی کوتاه

جدول ۳- مشخصات سازه پیشنهادی - تونل کمانی کوتاه

شماره المان	شرح	مشخصات
۱	کمان ها	لوله گالوانیزه سایز ۴۸ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۲	تیرکهای عمودی	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۳	المان های عرضی Crop Bar	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۴	المانهای حمایتی	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۵	المانهای بادبند	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۶	پایه ستون ها	لوله گالوانیزه سایز ۶۰ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۷	تاسیسات پایه مورد نیاز	سرمایش: سایه انداز - رنگ پاشی - سیستم مه پاش و فن (در صورت نیاز محصول) کنترل: سنسور فرمان ساده گرمایش و سرمایش
		گرمایش: در مناطق سردسیر حداقل ۲۳۰ کیلوکالری به ازای مترمربع در مناطق معتدل حداقل ۱۴۰ کیلوکالری به ازای مترمربع
سایر توضیحات:		
✓ کلیه اتصالات می بایست گالوانیزه بوده و از جوشکاری و استفاده از لوله سیاه خودداری گردد.		
✓ جهت احداث گلخانه ترجیحا شرقی - غربی توصیه می گردد.		
✓ حداقل یک پنجره رول آپ کناری توصیه می گردد.		
✓ در اراضی با شیب ملایم نیز قابل احداث می باشد.		
✓ هزینه سازه و تاسیسات: ۴۵۰ تا ۶۰۰ هزار ریال به ازای مترمربع گلخانه بسته به سایز گلخانه (سایز کوچکتر هزینه بیشتری به ازای واحد سطح خواهد داشت)		

۱-۱-۲- گلخانه تونلی تک دهانه، با دیواره بادشکن

معرفی: این تیپ گلخانه تونلی به دلیل فرم دیواره‌های جانبی و نحوه نصب پوشش یکی از طرح‌های سازگار برای مناطق بادخیز است. از لحاظ ارتفاع و سایز، یکی از تیپ‌های مناسب جهت تولید نشاء در سایزهای کوچک است.

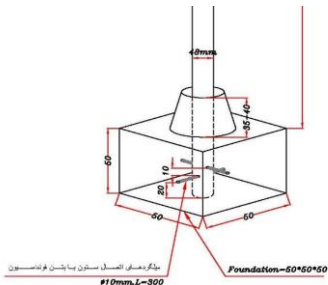
شکل ۱۱. مشخصات ظاهری و سازه گلخانه تیپ تونلی تک دهانه با دیواره باد شکن

جدول ۴- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه تیپ تونلی تک دهانه، با دیواره باد شکن

ابعاد و اندازه ها	پوشش	تهویه و سرمایش	گرمایش	آبیاری	کنترل	کاربری	ردیف
ابعاد و اندازه ها	نایلون / پلی کربنات	یک یا دو سمت	نایلون	اختیاری	خودکار	گل و گیاهان زینتی	۱
	حد اکثر مساحت (۲M)	یک یا دو سمت	نایلون	اختیاری	دستی		
	حد اکثر ارتفاع (M)	یک یا دو سمت	نایلون	اختیاری	دستی		
	حد اکثر عرض (M)	یک یا دو سمت	نایلون	اختیاری	مبست		
	حد اکثر طول (M)	یک یا دو سمت	نایلون	اختیاری	قطره ای		
تهویه و سرمایش	مکانیکی	میداش / فن و پد	رالج نیست	اختیاری	آب گرم	سبزی های داربستی	۲
	سایه بان	اختیاری	رالج	رالج	طبیعی		
	رول آپ سقفی	ندارد	ندارد	رالج	هیتر		
	روان آب جانبی	یک یا دو سمت	نایلون	رالج نیست	رالج		
	نایلون / پلی کربنات	یک یا دو سمت	نایلون	رالج نیست	رالج		
گرمایش	مکانیکی	میداش / فن و پد	رالج نیست	اختیاری	آب گرم	سبزی های برگی	۳
	سایه بان	اختیاری	رالج	رالج	طبیعی		
	رول آپ سقفی	ندارد	ندارد	رالج	هیتر		
	روان آب جانبی	یک یا دو سمت	نایلون	رالج نیست	رالج		
	نایلون / پلی کربنات	یک یا دو سمت	نایلون	رالج نیست	رالج		
آبیاری	مکانیکی	میداش / فن و پد	رالج نیست	اختیاری	آب گرم	نشاء و قلمه	۴
	سایه بان	اختیاری	رالج	رالج	طبیعی		
	رول آپ سقفی	ندارد	ندارد	رالج	هیتر		
	روان آب جانبی	یک یا دو سمت	نایلون	رالج نیست	رالج		
	نایلون / پلی کربنات	یک یا دو سمت	نایلون	رالج نیست	رالج		
کنترل	خودکار	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	درختان میوه (پیش رس)	۵
	دستی	رالج	رالج	رالج	دستی		
	دستی	رالج	رالج	رالج	دستی		
	مبست	رالج نیست	رالج نیست	رالج نیست	مبست		
	قطره ای	رالج	رالج	رالج	قطره ای		

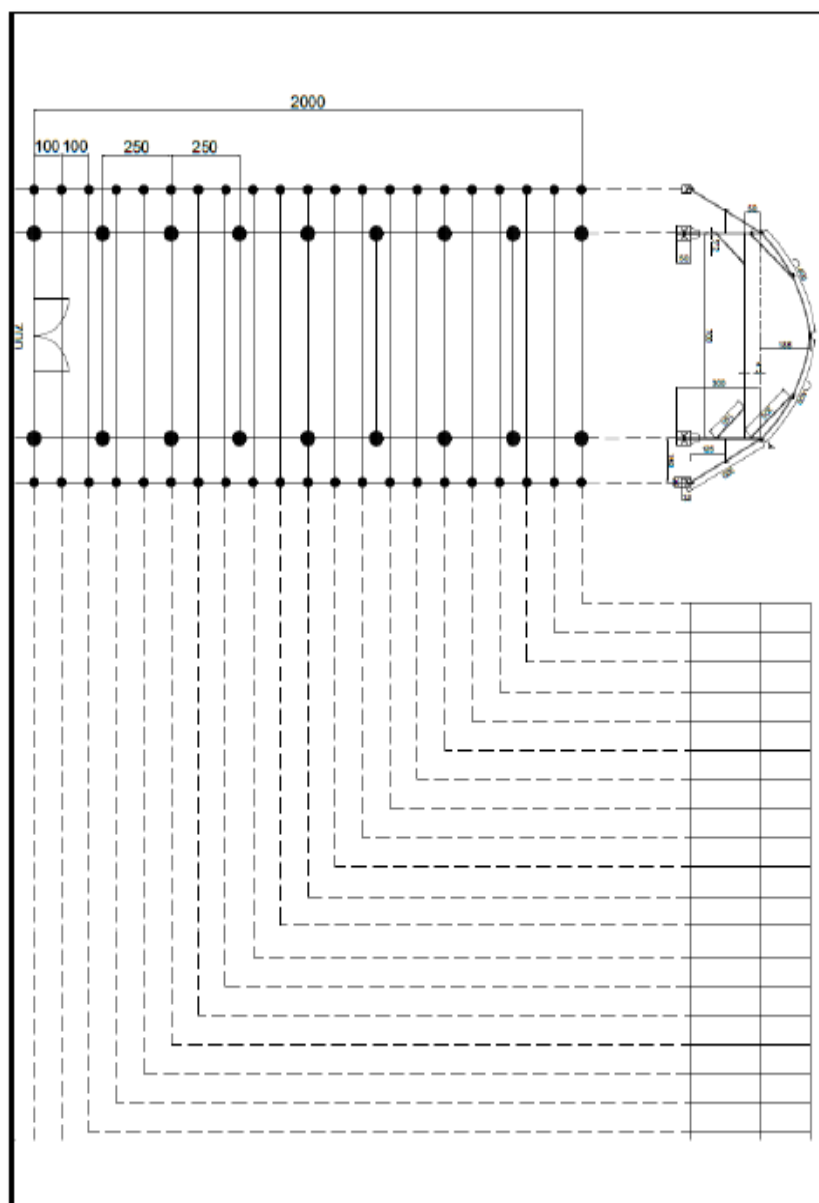
۶	۷	۸	۹	۱۰
خشک کن خورشیدی (میوه و سبزی)	پرورش ماهی (اکو پوینک)	دام و طور سبک	علوفه آبگشت صیقلانی	سایر کاربری ها
۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۱۵-۲۰	
۶.۹	۶.۹	۶.۹	۶.۹	
۲.۳	۲.۳	۲.۳	۳.۳	
۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۲۰۰	
تایلون	تایلون	تایلون	تایلون	
یک یا دو سمت	رایج نیست	رایج نیست	رایج نیست	
ندارد	رایج نیست	رایج نیست	رایج نیست	
اختیاری	اجباری	اجباری	اختیاری	
فن	فن	فن	فن	
اختیاری	رایج	رایج	رایج	
رایج	رایج	رایج	رایج	
رایج نیست	اختیاری	رایج نیست	رایج نیست	
۰	۰	۰	رایج نیست	
۰	۰	۰	رایج	
۰	۰	۰	رایج	
رایج	رایج	رایج	رایج نیست	
اختیاری	اختیاری	اختیاری	اجباری	

جدول ۵- مشخصات عمومی گلخانه تیپ تونلی تک دهانه ، با دیواره باد شکن

	همه مناطق	سازگاری اقلیمی
	۱۰ متر	اندازه دهانه
	۲۰ متر	طول گلخانه
	--	ارتفاع تا زیر ناودان
	۴/۸ متر	ارتفاع تاج
	۲/۵ متر	فاصله ستون های کناری
	--	فاصله ستون های داخلی
	لوله گالوانیزه سایز ۳۲	نوع و سایز کمان
	--	نوع و سایز ستون ها
	لوله گالوانیزه سایز ۳۲	نوع سرستون
	--	نوع و سایز ناودان
	طولی	روش نصب پوشش
	لاکینگ کانال و سفت کن	روش فیکس کردن پوشش
	پیش ساخته یا درجا بتن با عیار ۲۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب ماسه	نوع پی یا فونداسیون

جدول ۶- سایز اجزای سازه گلخانه تیپ تونلی تک دهانه، با دیواره باد شکن

شماره المان	شرح	مشخصات
۱	کمان ها	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۵.۱ میلی متر
۲	ستون ها	لوله گالوانیزه سایز ۴۸ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۳	المان های عرضی Crop bar	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۴	المانهای حمایتی	لوله گالوانیزه سایز ۲۵ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۵	المانهای بادبند	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۶	پایه ستون ها	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۷	تاسیسات پایه مورد نیاز	گرمایش: در مناطق سردسیر حداقل ۲۳۰ کیلوکالری به ازای مترمربع در مناطق معتدل حداقل ۱۴۰ کیلوکالری به ازای مترمربع سرمایش: سایه انداز - رنگ پاشی - سیستم مه پاش و فن (در صورت نیاز محصول) کنترل: سنسور فرمان ساده گرمایش و سرمایش
سایر توضیحات:		
✓ کلیه اتصالات می بایست گالوانیزه بوده و از جوشکاری و استفاده از لوله سیاه خودداری گردد. ✓ جهت احداث گلخانه ترجیحا شرقی - غربی توصیه می گردد. ✓ حداقل یک پنجره رول آپ کناری توصیه می گردد. ✓ در اراضی با شیب ملایم نیز قابل احداث می باشد. ✓ هزینه سازه و تاسیسات: ۴۵۰ تا ۶۰۰ هزار ریال به ازای مترمربع گلخانه بسته به سایز گلخانه (سایز کوچکتر هزینه بیشتری به ازای واحد سطح خواهد داشت)		

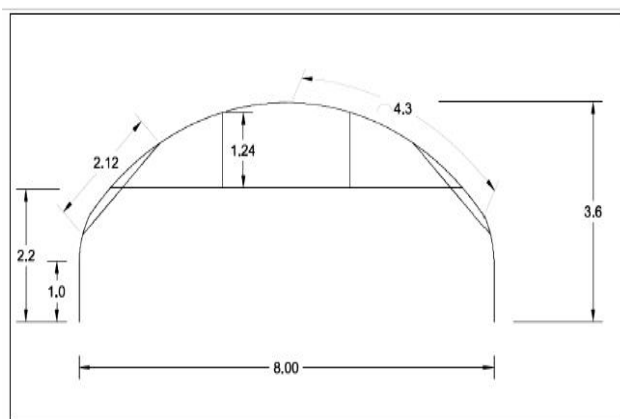

شکل ۱۲. پلان سه نمای گلخانه تیپ تونلی تک دهانه، با دیواره باد شکن

۳-۱- تک دهانه تونلی ایستاده (Straight)

معرفی

همان گونه تونلی است که در قسمت کناری پایه‌ها (ستون‌ها) حالت ایستاده داشته و بر خلاف تیپ گرد امکان استفاده از کناره‌های گلخانه فراهم است. این تیپ گلخانه را می‌توان برای کشت انواع محصولات گلخانه‌ای، باغی و کاربری‌های دام و طیور و شیلات استفاده نمود.

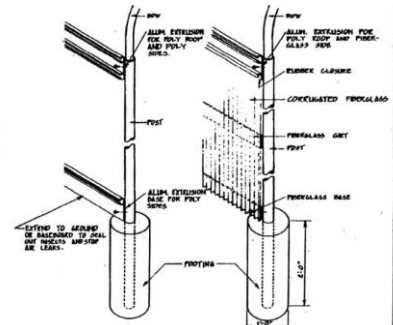
شکل ۱۳. تیپ عمومی گلخانه تونلی ایستاده تک دهانه (Straight)

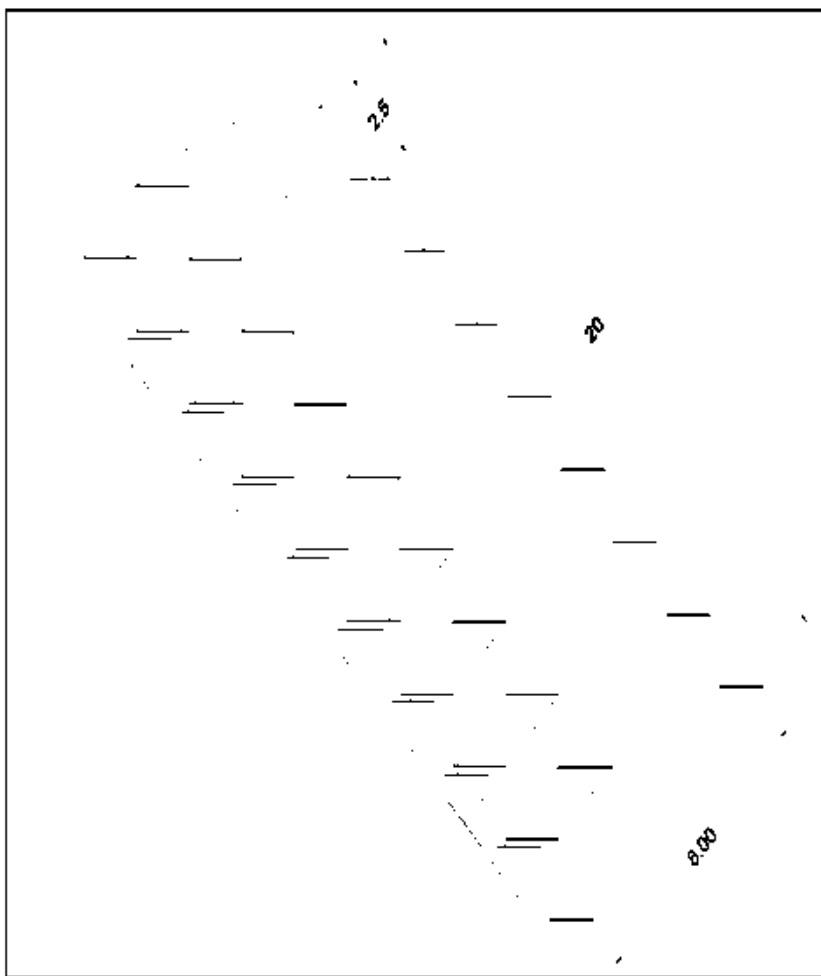
جدول ۷- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه‌های تونلی ایستاده

کنترل	خودکار	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	درختان میوه	اختیاری	پرورش ماهی
		دستی	رایج	رایج	رایج	رایج			
		دستی	رایج	رایج	رایج	۰			
		مبست	رایج	رایج نیست	رایج	۰			
		قطره ای	رایج	رایج	رایج نیست	۰			
آبیاری	آب گرم	اختیاری	رایج نیست	رایج نیست	رایج	رایج نیست	رایج نیست	رایج	
	طبیعی	رایج	رایج	رایج	رایج	رایج	رایج	رایج	
	هیتر	رایج	رایج	رایج	رایج	رایج	اختیاری	رایج	
	مکانیکی	مپاش / فن و پد	رایج نیست	رایج نیست	رایج نیست	رایج نیست	فن	فن	
	سایه بان	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اجباری	اجباری	
تهویه و سرمایش	رول آپ سقفی	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	
	روان آب جانی	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	
	نایلون/پلی کرینات	نایلون	نایلون	نایلون	نایلون	نایلون	نایلون	نایلون	
	حداکثر مساحت (۳M)	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	
	حداکثر ارتفاع (M)	۶.۳	۶.۳	۶.۳	۶.۳	۶.۳	۶.۳	۶.۳	
سایر	حداکثر عرض (M)	۸	۸	۸	۸	۸	۸	۸	
	حداکثر طول (M)	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	
	کاربری	گل و گیاهان زینتی	سبزی های	سبزی های برگی	نشاء و قلمه	درختان میوه	خشک کن	پرورش ماهی	
	ردیف	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	

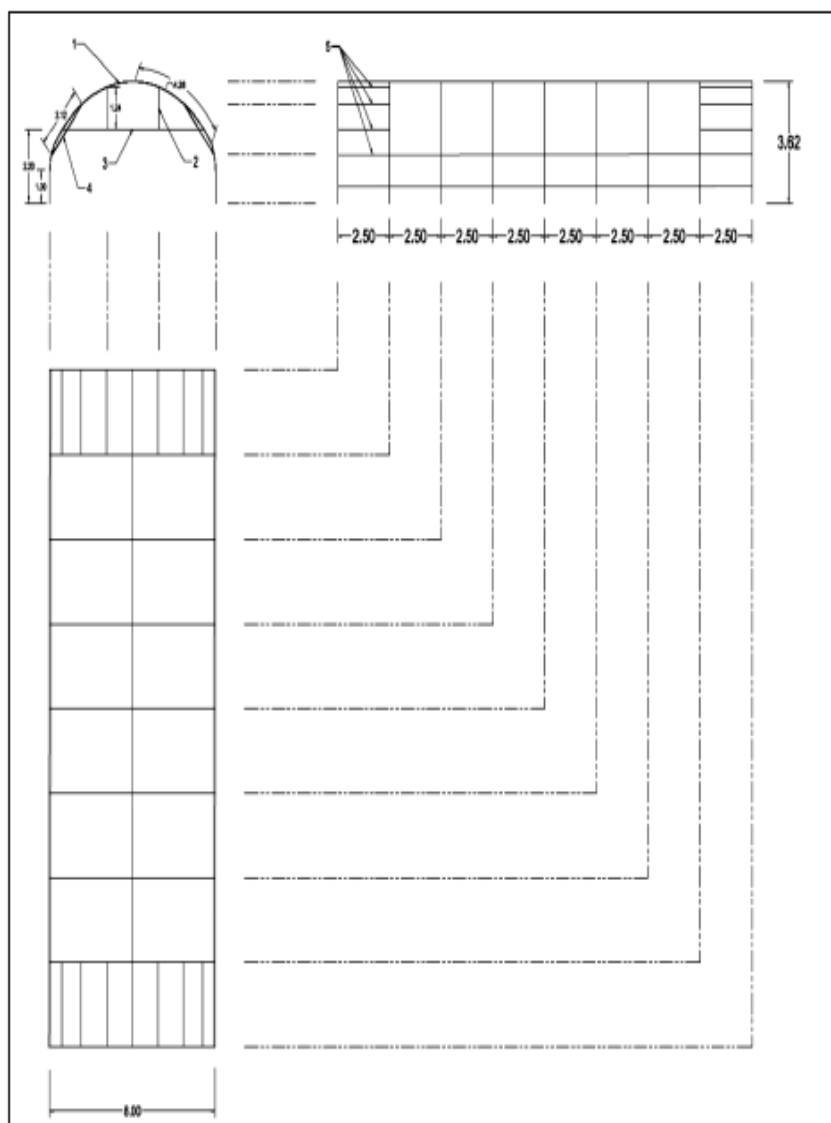

جدول ۸- مشخصات عمومی گلخانه‌های تونلی تیپ ایستاده

در مناطق دارای بادهای شدید نیاز به بادشکن دارد	همه مناطق	سازگاری اقلیمی
--	۸ متر	اندازه دهانه
تا ۵۰ متر قابل گسترش است.	۲۰ متر	طول گلخانه
--	--	ارتفاع تا زیر ناودان
در مناطق کم باد تا ۴۰ متر	۳/۶ متر	ارتفاع تاج
	۲/۵ متر	فاصله ستون‌های کناری
	--	فاصله ستون‌های داخلی
	لوله گالوانیزه سایز ۵۰	نوع و سایز کمان
	--	نوع و سایز ستون‌ها
	--	نوع سرستون
	--	نوع و سایز ناودان
	طولی	روش نصب پوشش
	لاکینگ کانال و سفت کن	روش فیکس کردن پوشش
	پیش ساخته یا درجا بتن با عیار ۲۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب ماسه	نوع پی یا فونداسیون

شکل ۱۵. نمای سه بعدی گلخانه تونلی تیپ ایستاد

شکل ۱۶. پلان سه نمای گلخانه تونلی ایستاده

جدول ۹- سایز و اجزاء سازه پیشنهادی - تونلی ایستاده

شماره المان	شرح	مشخصات
۱	کمان ها	لوله گالوانیزه سایز ۴۸ میلی متر با ضخامت ۵.۱ میلی متر
۲	المان شبکه ساده	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۳	المان های عرضی crop bar	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۴	المانهای حمایتی	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۵	پایه ستون ها	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۶	تاسیسات پایه مورد نیاز	گرمایش: در مناطق سردسیر حداقل ۲۳۰ کیلوکالری به ازای مترمربع در مناطق معتدل حداقل ۱۴۰ کیلوکالری به ازای مترمربع سرمایش: سایه انداز - رنگ پاشی - سیستم مه پاش و فن (در صورت نیاز محصول) کنترل: سنسور فرمان ساده گرمایش و سرمایش
سایر توضیحات: ✓ کلیه اتصالات می بایست گالوانیزه بوده و از جوشکاری و استفاده از لوله سیاه خودداری گردد. ✓ جهت احداث گلخانه ترجیحا شرقی - غربی توصیه می گردد. ✓ حداقل یک پنجره رول آپ کناری توصیه می گردد. ✓ در اراضی با شیب ملایم نیز قابل احداث می باشد. ✓ هزینه سازه و تاسیسات: ۴۵۰ تا ۶۰۰ هزار ریال به ازای مترمربع گلخانه بسته به سایز گلخانه (سایز کوچکتر هزینه بیشتری به ازای واحد سطح خواهد داشت)		

گلخانه‌های کوچک برای پرورش و نگهداری مرغ تخم‌گذار

این گلخانه‌ها به ابعاد ۳۰*۵ متر و مساحت ۱۵۰ متر مربع و دو قسمت سایه‌انداز و نورگیر شرایط مناسب برای تخم‌گذاری در فصل سرد را فراهم کرده است.

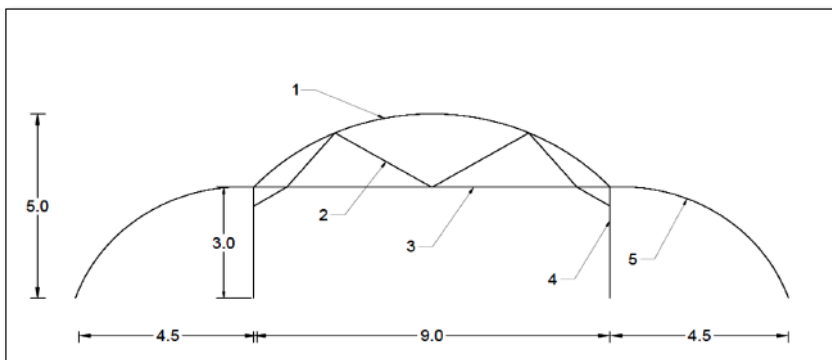
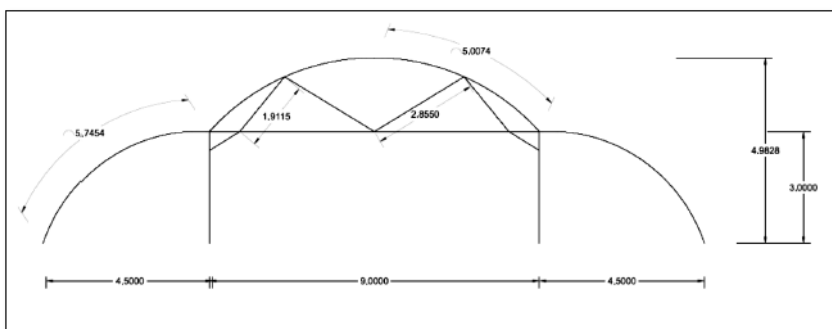
با احداث یک بستر از کود حیوانی در یک طرف گلخانه به عرض یک متر و عمق ۴۰ سانتی‌متر و به طول ۳۰ متر در گلخانه شرایط مناسب برای پرورش کرم خاکی فراهم شده است که علاوه بر تامین نسبی گرما و تولید کود ورمی کمپوست، مرغ‌ها از کرم‌های خاکی روی سطح بستر تغذیه می‌کنند. نمونه این گلخانه در شهرهای محلات در استان مرکزی و رامیان در استان گلستان راه‌اندازی و در حال بهره‌برداری است

شکل ۱۷. کاربری دام و طیور در گلخانه‌های کوچک مقیاس

۱-۳- گلخانه تک دهانه، تونلی بلند دو طرف بادشکن

معرفی:

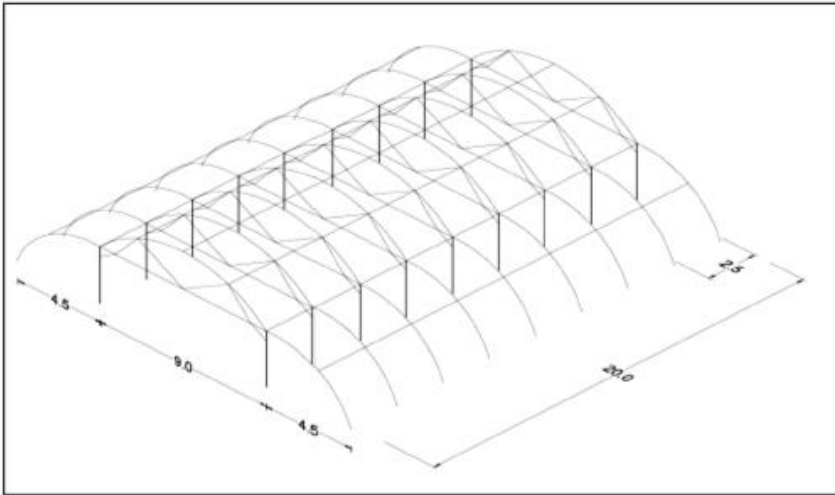
این تیپ گلخانه که در ایران به نام گل کلمی معروف شده است به دلیل اندازه و ارتفاع خوب و شکل آیرودینامیک آن در بین گلخانه‌های تک دهانه طرفداران زیادی دارد و از طرفی ضمن دارا بودن حجم و سایز مناسب از مصالح کمتری نسبت به گلخانه دودخانه بهره می‌برد. البته این تیپ گلخانه برای مناطق برف خیز توصیه نمی‌گردد.

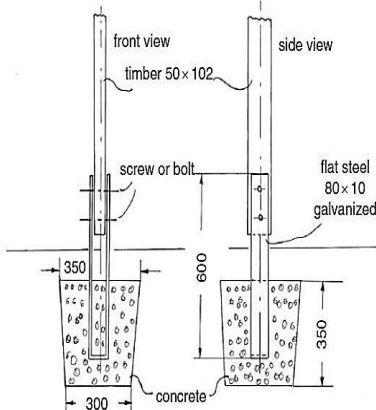
شکل ۱۸. سایز و اجزای گلخا

جدول ۱۰ - راهنمای اجزای سازه گلخانه تونلی دو طرف بادشکن

شماره المان	شرح	مشخصات
۱	کمان ها	لوله گالوانیزه سایز ۴۸ میلی متر با ضخامت ۵.۱ میلی متر
۲	تیرکهای عمودی	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۳	المان های عرضی crop bar	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۴	المانهای حمایتی	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۵	المانهای بادبند	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۶	ستون ها	لوله گالوانیزه سایز ۶۰ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۷	فونداسیون ها	پیش ساخته یا درجا - عیار بتن حداقل ۲۰۰
۸	تاسیسات پایه مورد نیاز	گرمایش:
		در مناطق سردسیر حداقل ۲۳۰ کیلوکالری به ازای مترمربع
		در مناطق معتدل حداقل ۱۴۰ کیلوکالری به ازای مترمربع
		سرمایش:
		سایه انداز - رنگ پاشی - سیستم مه پاش و فن (در صورت نیاز محصول)
		کنترل: سنسور فرمان ساده گرمایش و سرمایش
سایر توضیحات:		
✓ کلیه اتصالات می بایست گالوانیزه بوده و از جوشکاری و استفاده از لوله سیاه خودداری گردد. ✓ جهت احداث گلخانه ترجیحا شمالی - جنوبی توصیه می گردد. ✓ دو پنجره رول آپ کناری توصیه می گردد. ✓ در اراضی با شیب ملایم نیز قابل احداث می باشد. ✓ هزینه سازه و تاسیسات: ۴۵۰ تا ۶۰۰ هزار ریال به ازای مترمربع گلخانه بسته به سایز گلخانه (سایز کوچکتر هزینه بیشتری به ازای واحد سطح خواهد داشت) ✓ مناسب مناطق بادخیز گرم و معتدل		

شکل ۱۹. تیپ عمومی ساده تونلی بلند دو طرفه

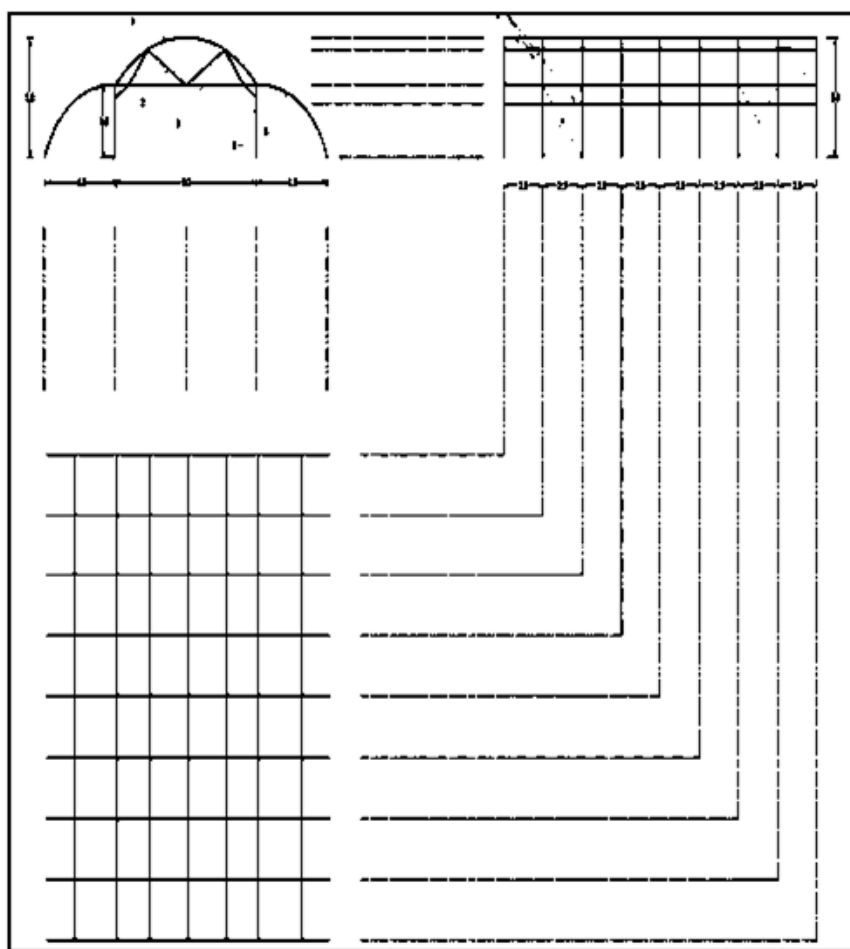
	سازگاری اقلیمی	همه مناطق
	اندازه دهانه	۱۰ متر
	طول گلخانه	۲۰ متر
	ارتفاع تازیر ناودان	--
	ارتفاع تاج	۴/۸ متر
	فاصله ستون های کناری	۲/۵ متر
	فاصله ستون های داخلی	--
	نوع سرستون	لوله گالوانیزه سایز ۳۲
	نوع و سایز ناودان	--
	روش نصب پوشش	طولی
	روش فیکس کردن پوشش	لاکینگ کانال و سفت کن
	نوع پی یا فونداسیون	پیش ساخته با درجا بتن با عیار ۲۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب ماسه

شکل ۲۰. مشخصات عمومی گلخانه تونلی بلند دو طرف باد شکن

جدول ۱۱ - مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه تونلی بلند دو طرف باد شکن

ردیف		۱	۲	۳	۴	۵	۶
دفعه کار		گل و گیاهان	سبزی های	سبزی های	نشاء و قلمه	درختان میوه	خشک کن
سایر	حد اکثر طول (M)	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	
	حد اکثر عرض (M)	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	
	حد اکثر ارتفاع (M)	۶	۶	۶	۶	۶	
	حد اکثر مساحت	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	
	نایلون / پلی کربنات	نایلون	نایلون	نایلون	نایلون	نایلون	
تهویه و سرمایش	روان آب جانی	دو سمت	دو سمت	دو سمت	اختیاری	دو سمت	
	رول آب سقفی	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	
	سایه بان	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	
	مکانیکی	مه پاش / فن و پد	فن	فن	مه پاش	فن	
گرمایش	هیتر	رایج	رایج	رایج	رایج	رایج نیست	
	طبیعی	رایج	رایج	رایج	رایج	رایج	
	آب گرم	اختیاری	اختیاری	اختیاری	رایج	رایج نیست	
	قطره ای	رایج	رایج	رایج نیست	رایج	رایج	
آبیاری	میست	رایج	رایج نیست	رایج	رایج	رایج نیست	
	دستی	رایج	رایج	رایج	رایج نیست	رایج نیست	
	دستی	رایج	رایج	رایج	رایج نیست	رایج نیست	
کنترل	خودکار	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	

۷	۸
پرورش ماهی	دام و طیور سبک
۵۰-۶۰	۵۰-۶۰
۲۰	۲۰
۶	۶
۱۲۰۰	۱۲۰۰
نایلون	نایلون
رایج نیست	رایج
رایج نیست	رایج نیست
اجباری	اجباری
فن	فن
رایج	رایج
رایج	رایج
اختیاری	رایج نیست
.	.
.	.
رایج	رایج
اختیاری	اختیاری

شکل ۲۱. پلان سه نمای گلخانه تونلی بلند دو طرف باد شکن

بخش سوم: سازه‌های گلخانه‌های دودخانه

۴-۱- گلخانه تونلی دو دهانه

- معرفی طرح ساده

گلخانه‌های دو دهانه نیز می‌توانند در کلاس گلخانه‌های کوچک مقیاس قرار گیرند و تقریباً اغلب گلخانه‌های تک قلو را می‌توان به صورت دوقلو اجراء کرد (البته بسته به تیپ گلخانه ممکن است اصلاحاتی در طرح نیز باشد). این تیپ گلخانه‌ها نیز کاربری‌های گوناگونی دارند که از جمله می‌توان به تولید سبزی و صیفی، گیاهان زینتی و سایر کاربری‌های دام سبک نیز اشاره نمود. این سازه نسبت به تک قلوها از حجم و سائز مناسب‌تر و هزینه کمتر به ازای واحد سطح برخوردار است.

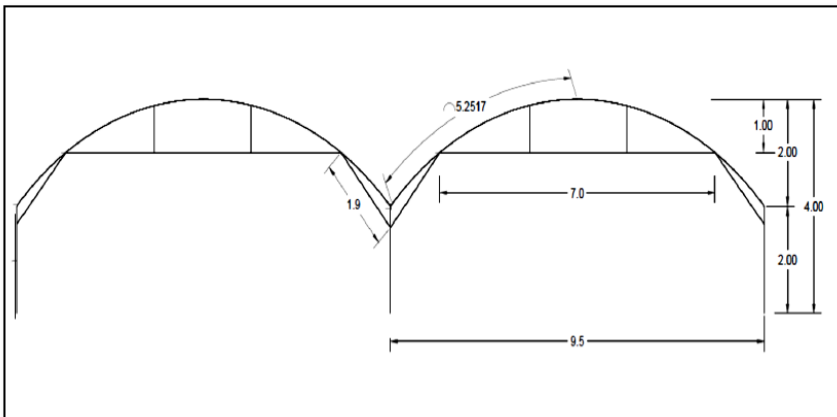
شکل ۲۲. تیپ عمومی گلخانه‌های دو دهانه

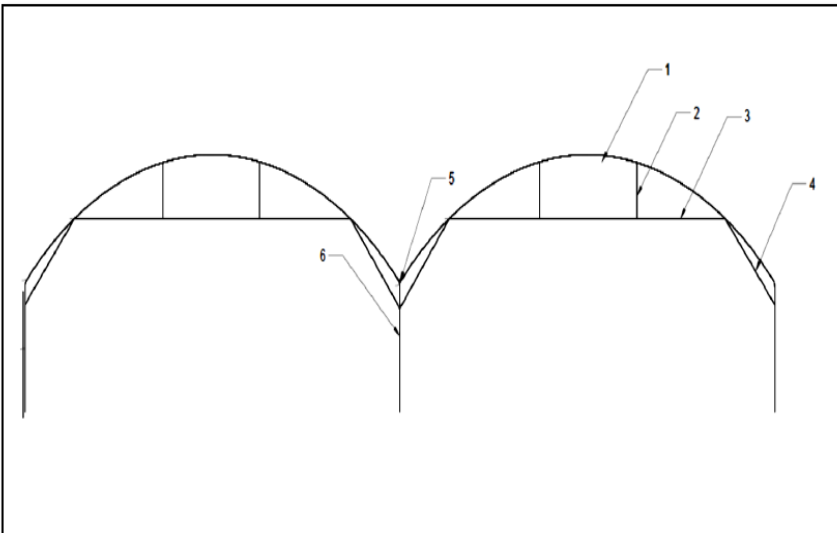
شکل ۲۳. تیپ ظاهری گلخانه تونلی دو دهانه

شکل ۲۴. کاربری گلخانه دو دهانه در پرورش پرندگان زینتی

شکل ۲۵. ساین پیشنهادی گلخانه تونلی دو دهانه

شکل ۲۶. ساین پیشنهادی گلخانه تونلی دو دهانه

جدول ۱۲ - راهنمای سائز المان‌های گلخانه

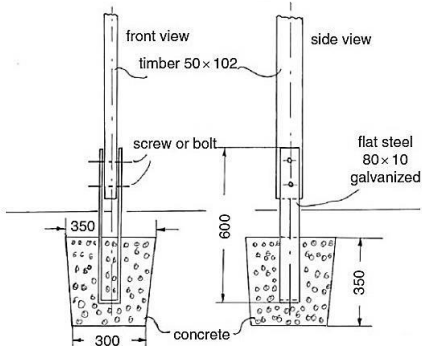
شماره المان	شرح	مشخصات
۱	کمان ها	لوله گالوانیزه سائز ۴۸ میلی متر با ضخامت ۵.۱ میلی متر
۲	تیرکهای خرابایی	لوله گالوانیزه سائز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۳	المان های عرضی crop bar	لوله گالوانیزه سائز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۴	بادبند	لوله گالوانیزه سائز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۵	سرستون	دو طرفه ساده
۶	ستون	لوله گالوانیزه سائز ۶۰ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۷	فونداسیون ها	پیش ساخته یا درجا - عیار بتن حداقل ۲۰۰CC
۸	تاسیسات پایه مورد نیاز	گرمایش: در مناطق سردسیر حداقل ۱۷۰ کیلوکالری به ازای مترمربع سرمایش: پنجره رول آپ کناری - سایه انداز - رنگ پاشی - سیستم مه پاش و فن (در صورت نیاز محصول) کنترل: سنسور فرمان ساده گرمایش و سرمایش
سایر توضیحات: ✓ کلیه اتصالات می بایست گالوانیزه بوده و از جوشکاری و استفاده از لوله سیاه خودداری گردد. ✓ جهت احداث گلخانه ترجیحا شمالی - جنوبی توصیه می گردد. ✓ دو پنجره رول آپ کناری توصیه می گردد. ✓ در اراضی با شیب ملایم نیز قابل احداث می باشد. ✓ هزینه سازه و تاسیسات: ۴۵۰ تا ۶۰۰ هزار ریال به ازای مترمربع گلخانه بسته به سائز گلخانه (سائز کوچکتر هزینه بیشتری به ازای واحد سطح خواهد داشت) ✓ انحنای نیم کمان های کناری می بایست به نحوی باشد که تجمع آب بر روی آنها اتفاق نیافتد.		

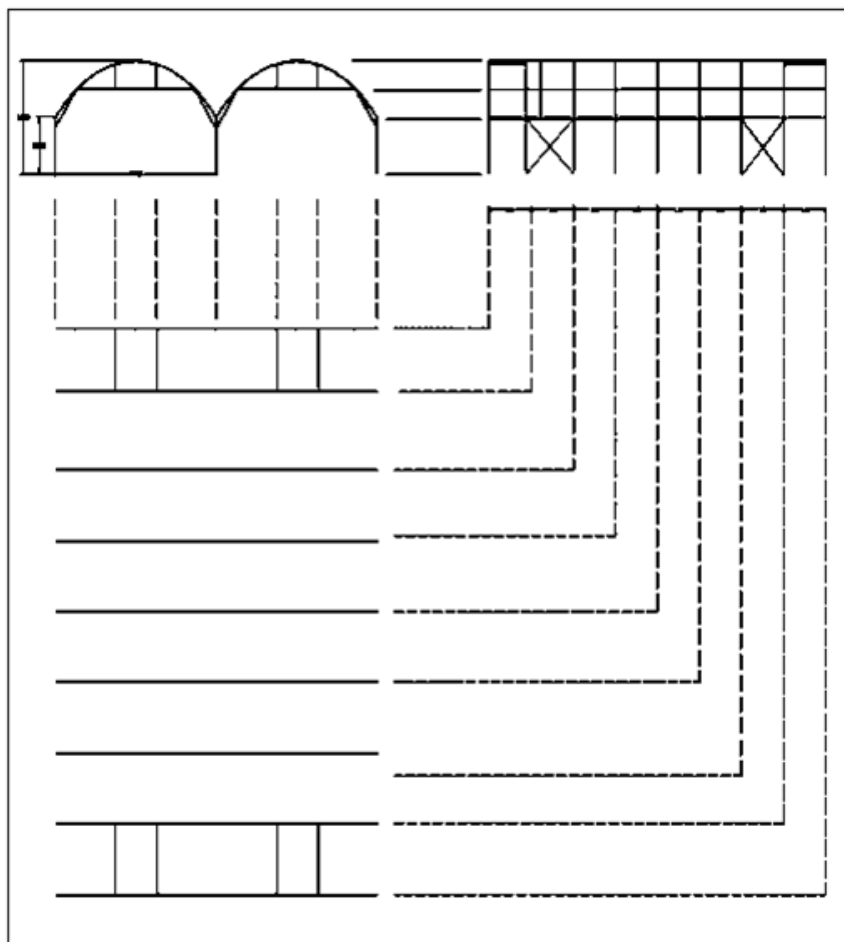
جدول ۱۳ - مشخصات و کاربردهای گلخانه تونلی تیپ دو دهانه

ردیف		۱	۲	۳	۴	۵
کاربری		گل و گیاهان زینتی	سبزی های	سبزی های	نشاء و قلمه	درختان میوه
سایر	حداکثر طول (M)	۵۰ - ۶۰	۵۰ - ۶۰	۵۰ - ۶۰	۵۰ - ۶۰	
	حداکثر عرض (M)	۱۸	۱۸	۱۸	۸	
	حداکثر ارتفاع (M)	۴	۴	۴	۶.۳	
	حداکثر مساحت	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۴۰۰	
	حداکثر بارش / کربنات	ناپلون	ناپلون	ناپلون	ناپلون	
پوشش	روان آب جانی	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت	
	رول آب سقفی	اختیاری	اختیاری	ندارد	اختیاری	
	سایه بان	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	
	مکانیکی	مهپاش / فن و پد	رایج نیست	رایج نیست	مه پاش	
	هیتر	رایج	رایج	رایج	رایج	
گرمایش	طبیعی	رایج	رایج	رایج	رایج	
	آب گرم	اختیاری	اختیاری	رایج نیست	اختیاری	
	قطره ای	رایج	رایج نیست	رایج نیست	رایج نیست	
	میست	رایج	رایج	رایج	رایج	
	دستی	رایج	رایج	رایج	رایج	
آبیاری	دستی	رایج	رایج	رایج	رایج	
	خودکار	اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	
کنترل						

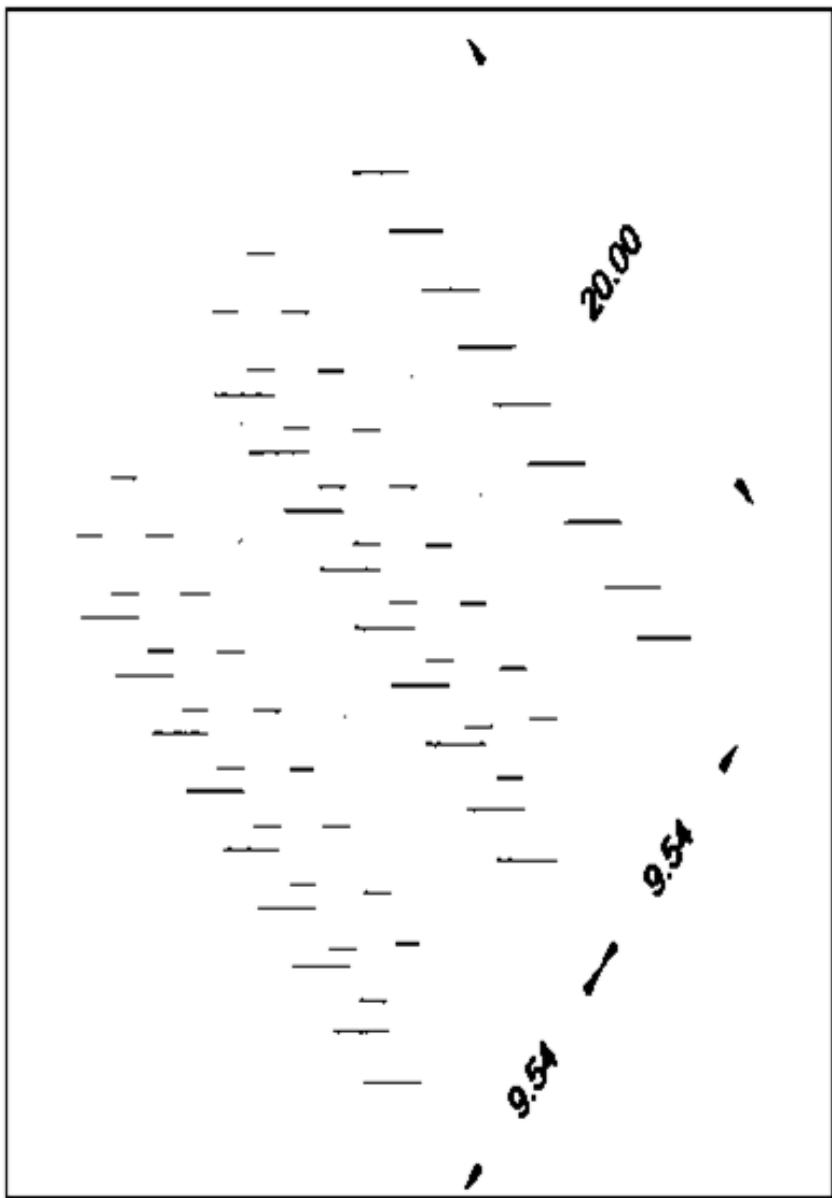
۶	۷	۸	۹	۱۰
خشک کن	پرورش ماهی (آکو پونیک)	دام و طیور سبک	علوفه آکبشت طبقاتی	سایر کاربری ها
	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰		
	۱۸	۱۸		
	۴	۴		
	۱۲۰۰	۱۲۰۰		
	نایلون	نایلون		
	یک یا دو سمت	یک یا دو سمت		
	اختیاری	اختیاری		
	اختیاری	اختیاری		
	مه پاش	مه پاش		
	رایج	رایج		
	رایج	رایج		
	اختیاری	اختیاری		
	.	.		
	.	.		
	.	.		
	رایج	رایج		
	اختیاری	اختیاری		

جدول ۱۴ - مشخصات سازه تونلی تیپ دو دهانه ایستاده

	سازگاری اقلیمی	همه مناطق
	اندازه دهانه	۵.۹ متر
	طول گلخانه	۲۰ متر
	ارتفاع تا زیر ناودان	۳ متر
	ارتفاع تاج	۴ متر
	فاصله ستون های کناری	۵.۲ متر
	فاصله ستون های داخلی	۵.۲ متر
	نوع سرستون	ساده دو طرفه
	نوع و سایز ناودان	ساده - گالوانیزه ۵.۱
	روش نصب پوشش	طولی
	روش فیکس کردن پوشش	لاکینگ کانال و سفت کن
	نوع پی یا فونداسیون	پیش ساخته یا درجا بتن با عیار ۲۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب ماسه

شکل ۲۷. پلان سه نمای گلخانه تونلی تیپ دو دهانه ایستاده

شکل ۲۸. نمای سه بعدی گلخانه دو دهانه تونلی تیپ ایستاده

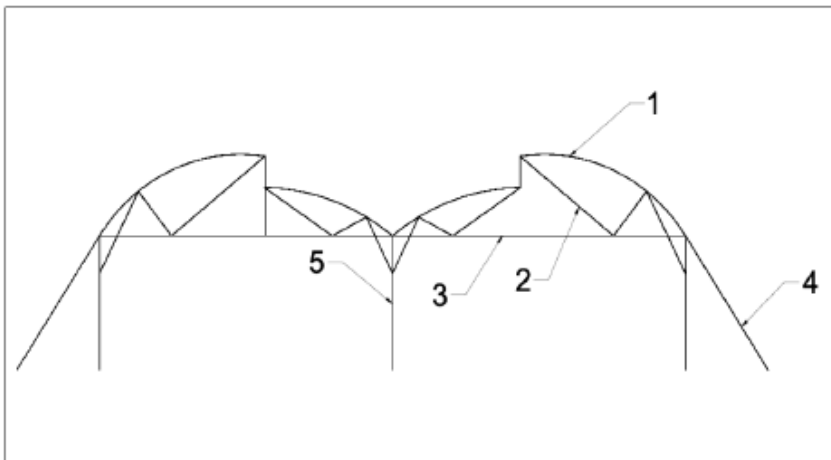
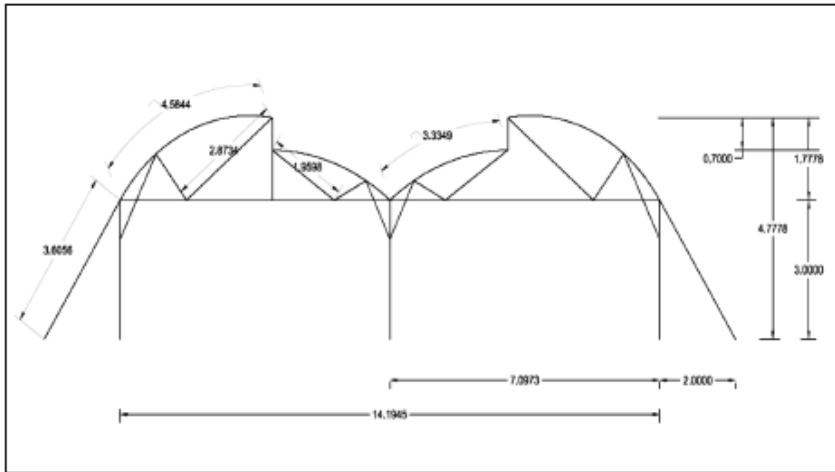
۵- ۱. گلخانه دو دهانه دندانهای با تهویه رول آپ سقفی

- - معرفی

این تیپ گلخانه که با سقف دندانهای مجهز به پنجره رول آپ یا برون پنجره (دریچه باز برای مناطق حاره) طراحی گردیده است به دلیل سائز و ابعاد مناسب و همچنین فرم آیرودینامیک، مناسب مناطق گرم و مرطوب و معتدل با بادهای متوسط است. پنجره رول آپ سقفی در این تیپ خیلی ارزان تر و ساده تر از سیستم رک و پینیون (چرخ دنده و ریل) بوده و ضمن کاهش قابل ملاحظه قیمت سازه، شرایط تهویه خوبی را ایجاد می کند. در مناطق گرم پنجره سقفی گلخانه به طور دائمی باز است.

شکل ۲۹. نمای ظاهری گلخانه تیپ دندانهای

شکل ۳۰. سایز و مشخصات المان‌های سازه گلخانه تونلی دو دهانه تیپ دندانه‌ای

جدول ۱۵- مشخصات المان‌های سازه و تاسیسات گلخانه

شماره المان	شرح	مشخصات
۱	کمان‌ها	لوله گالوانیزه سایز ۴۸ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۲	تیرکهای خربایی	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۳	المان‌های عرضی crop bar	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۴	المان بادگیر	لوله گالوانیزه سایز ۴۸ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۵	ستون	لوله گالوانیزه سایز ۶۰ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۶	بادبندها	لوله گالوانیزه سایز ۳۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۷	فونداسیون‌ها	پیش ساخته یا درجا - عیار بتن حداقل ۲۰۰ cc
۸	تاسیسات پایه مورد نیاز	گرمایش: در مناطق سردسیر حداقل ۱۷۰ کیلوکالری به ازای مترمربع سرمایش: پنجره رول آپ کناری سقفی - سایه انداز - رنگ پاشی - سیستم مه پاش و فن (در صورت نیاز محصول) کنترل: سنسور فرمان ساده گرمایش و سرمایش
سایر توضیحات:		
✓	کلیه اتصالات می بایست گالوانیزه بوده و از جوشکاری و استفاده از لوله سیاه خودداری گردد.	
✓	جهت احداث گلخانه ترجیحا شمالی - جنوبی توصیه می‌گردد.	
✓	یک یا دو پنجره رول آپ کناری توصیه می‌گردد.	
✓	هزینه سازه و تاسیسات: ۴۵۰ تا ۶۰۰ هزار ریال به ازای مترمربع گلخانه بسته به سایز گلخانه (سایز کوچکتر هزینه بیشتری به ازای واحد سطح خواهد داشت)	
✓	انحنای نیم کمان‌های کناری می بایست به نحوی باشد که تجمع آب بر روی آنها اتفاق نیافتد.	

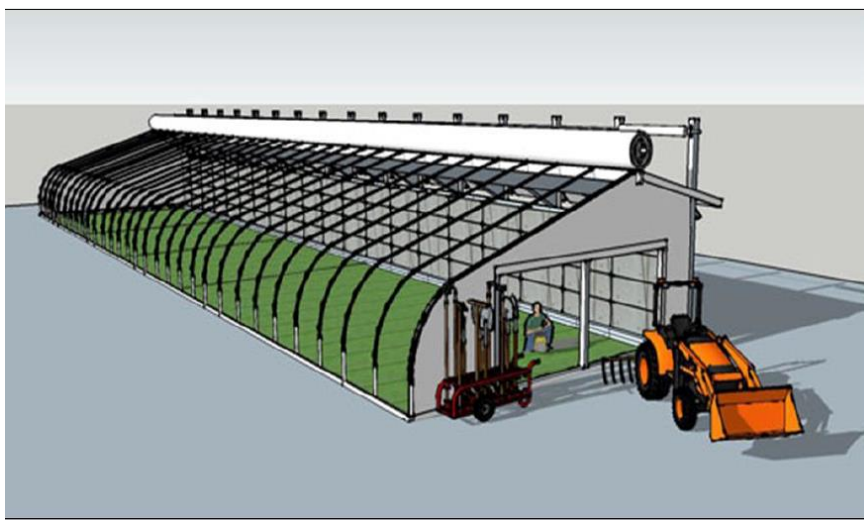
جدول ۱۶- مشخصات عمومی و کاربردهای گلخانه تونلی تیپ دندانه‌ای

ردیف	کاربری	سایز				تهویه و سرمایش	گرمایش	آبیاری	کنترل
		حداکثر طول (M)	حداکثر عرض (M)	حداکثر ارتفاع (M)	حداکثر مساحت (۲M)				
۱- پوشش	نایلون / پلی کربنات	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	نایلون	۱۲۰۰	۵	۱۸	۵۰-۶۰	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
۲- مپاش / فن و پد	مکانیکی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	سایه بان	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	رول آپ سقفی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	رول آب جانبی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	هیتز	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	طبیعی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	آب گرم	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	قطره ای	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	میست	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
۳- دستی	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	دستی	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
۴- خودکار	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری
	خودکار	رایج	اختیاری	اختیاری	اختیاری	دو سمت	اختیاری	رایج	اختیاری

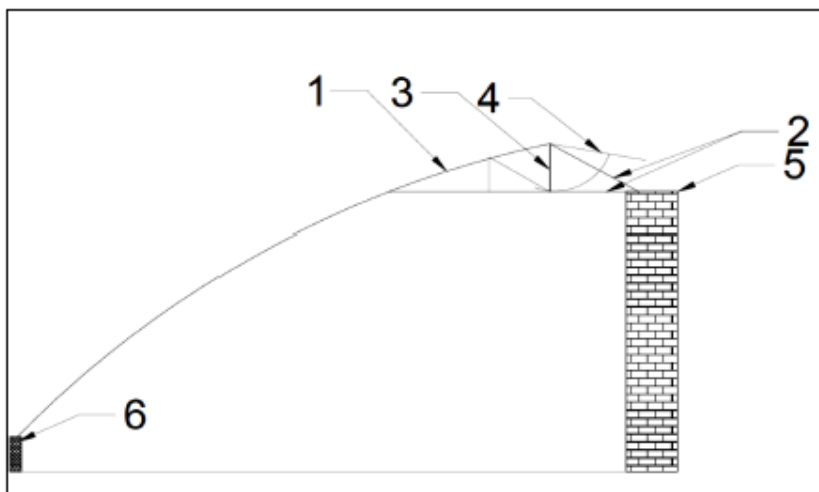
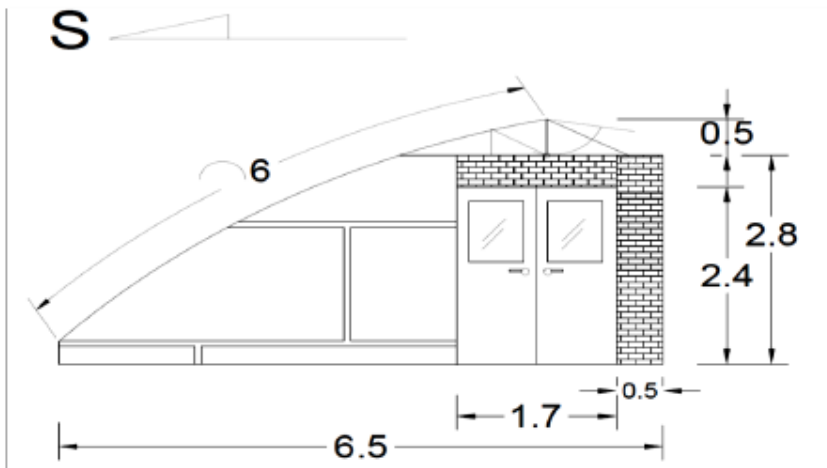
۳- گلخانه یک طرفه

۳-۱- یک طرفه طرح خورشیدی

معرفی: یکی از معروف‌ترین سازه‌های یک طرفه و خورشیدی است که در ده‌های اخیر توسط چینی‌ها ابداع و گسترش یافته است. این سازه در مناطق معتدل و بدون یخبندان نیازی به سیستم گرمایشی ندارد ولی در مناطق معتدل سرد نیاز به گرمایش کمکی دارد. این سازه برای کشت‌های روستایی و معیشتی مناسب بوده و قابلیت کاربری در تولید محصولات گلخانه‌ای و ترکیب با دامپروری را دارد.

شکل ۳۱. شکل ظاهری گلخانه یک طرفه طرح خورشیدی

شکل ۳۲. سایز و اندازه گلخانه یک طرفه طرح خورشیدی

جدول ۱۷ - مشخصات گلخانه یکطرفه طرح خورشیدی

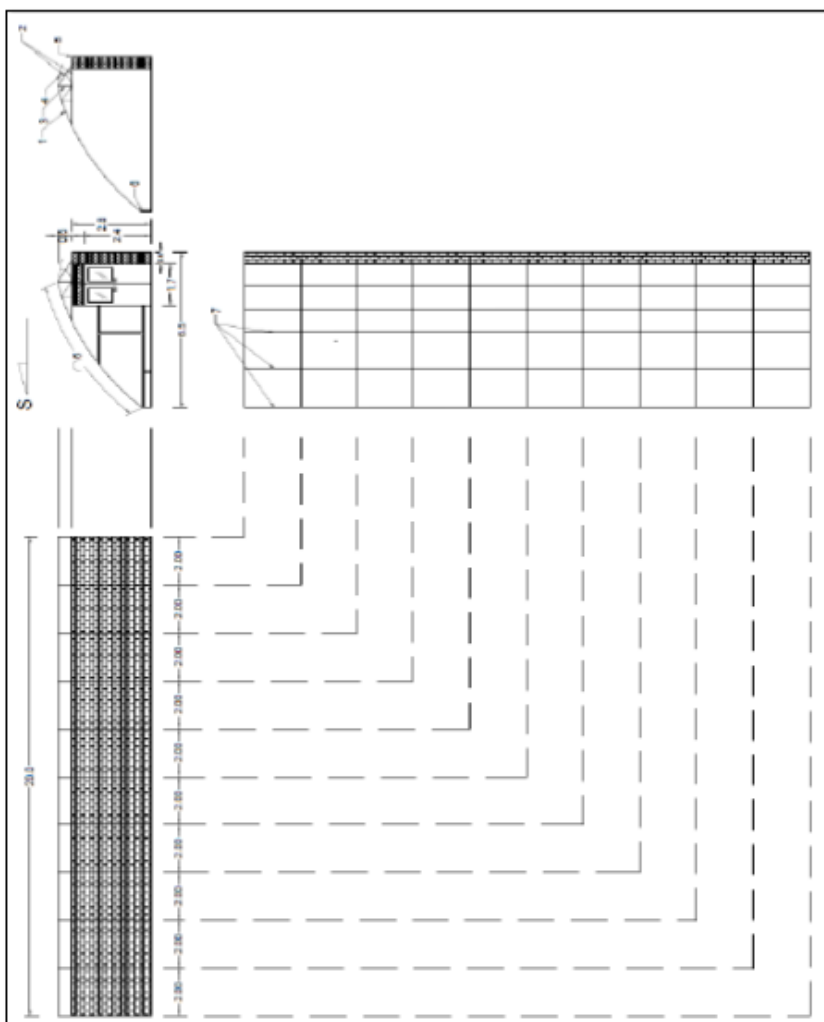
شماره المان	شرح	مشخصات
۱	کمان ها	لوله گالوانیزه سایز ۶۰ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۲	فریم خرپا	لوله گالوانیزه سایز ۶۰ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۳	تیرکهای خرپا	لوله گالوانیزه سایز ۴۲ میلی متر با ضخامت ۲ میلی متر
۴	پنجره	رک و پینین
۵	دیوار آجری	دیوار به ضخامت ۵۰ سانتی متر
۶	دیوار حاجت	دیوار آجری به ضخامت ۲۵ تا ۳۰ سانتی متر
۷	فونداسیون ها	پیش ساخته یا درجا - عیار بتن حداقل ۲۰۰ cc
۸	تاسیسات پایه مورد نیاز	گرمایش: در مناطق معتدل حداقل ۱۷۰ کیلوکالری به ازای مترمربع سرمایش: پنجره رول آپ کناری - سایه انداز - رنگ پاشی - سیستم مه پاش و فن (در صورت نیاز محصول) کنترل: سنسور فرمان ساده گرمایش و سرمایش
سایر توضیحات:		
✓	کلیه اتصالات می بایست گالوانیزه بوده و تا حد امکان از جوشکاری خودداری گردد و در صورت استفاده از خرپای پیش ساخته ، قبلا گالوانیزه شود.	
✓	جهت احداث گلخانه ترجیحا شمالی - جنوبی توصیه می گردد. دیوار آجری سمت شمال باشد.	
✓	پنجره سقفی توصیه می گردد.	
✓	هزینه سازه و تاسیسات: ۶۰۰ تا ۷۰۰ هزار ریال به ازای مترمربع گلخانه بسته به سایز گلخانه (سایز کوچکتر هزینه بیشتری به ازای واحد سطح دارد)	
✓	پیشنهاد می گردد دیوار شمالی از بیرون ایزوگام و از داخل روکش سیمان تیره شود.	

شکل ۳۳. نمای داخلی گلخانه یک طرفه طرح خورشیدی

جدول ۱۸- مشخصات و کاربردهای گلخانه یک طرفه طرح خورشیدی

اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	خودکار	کنترل
رایج	رایج	رایج	رایج	دستی	
رایج	رایج	رایج	رایج	دستی	آبیاری
رایج	رایج نیست	رایج نیست	رایج	میست	
رایج نیست	رایج نیست	رایج نیست	رایج	قطره ای	
اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	آب گرم	گرمایش
رایج	رایج	رایج	رایج	طبیعی	
رایج	رایج	رایج	رایج	هیتر	
مه پاش	فن	فن	مه پاش / فن و پد	مکانیکی	تهویه و سرمایش
اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	سیاه بان	
اختیاری	اختیاری	اختیاری	اختیاری	رول آپ سقفی	
دو سمت	دو سمت	دو سمت	رایج نیست	رولان آب جانی	
نایلون	نایلون	نایلون	نایلون	نایلون/پلی کرینات	پوشش
۱۲۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	حداکثر مساحت (۳M)	سایز
۵	۳/۵	۳/۵	۳/۵	حداکثر ارتفاع (M)	
۱۸	۷	۷	۷	حداکثر عرض (M)	
۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	۵۰-۶۰	حداکثر طول (M)	
نشاء و قلمه	سبزی های برگی	سبزی های داربستی	گل و گیاهان زینتی	۹۶) و	۹۶) و
۴	۴	۴	۴	۴	۴) و

شکل ۳۴. پلان سه نمای گلخانه تیپ یک طرفه طرح خورشیدی

در پایان یادآوری می‌گردد که با توجه به تنوع تیپ و سازندگان گلخانه و نیز تنوع آب و هوایی و نوع محصولات و کاربری گلخانه‌های کوچک مقیاس این دستورالعمل پیشنهادی و به منظور آشنایی کارشناسان و بهره‌برداران با تیپ‌های رایج و کاربردهای گلخانه‌های کوچک مقیاس تهیه و ابلاغ گردیده است و تیپ‌های دیگری نیز به شرط

رعایت معیارهای اساسی می‌توانند در این گروه گلخانه‌ها قرار گیرند و این معیارها عبارتند از:

- تناسب ابعاد و ارتفاع گلخانه به نوعی که امکان فعالیت در سازه فراهم بوده و امکان تهویه، گرمایش و تامین نور کافی میسر باشد.
- اجزای سازه (اسکلت) ضد زنگ و دارای استقامت کافی در برابر عوامل جوی و حداقل عمر مفید ۸- ۱۰ سال باشد.
- نوع و نصب پوشش به نحوی باشد که حداقل ۳ سال دوام داشته باشد
- جهت گلخانه کوچک مقیاس می‌تواند شرقی- غربی یا شمالی-جنوبی باشد ولی ترجیحاً انواع تک دهانه بهتر است شرقی- غربی و انواع به هم پیوسته، شمالی- جنوبی (جهت وزش باد و تهویه گلخانه اولویت دارد) ساخته شوند.
- فاصله گلخانه‌های کوچک مقیاس از سایر فعالیت‌ها ضابطه خاصی ندارد ولی لازم است فاصله ایمن از رودخانه، تیر و کابل‌های برق، خطوط و لوله کشی گاز و مانند این‌ها رعایت شود.

۲-۳- نمونه کاربردهای گلخانه‌های کوچک مقیاس

شکل ۳۵. گلخانه کوچک مقیاس- پرورش مرغ و خروس

شکل ۳۶. گلخانه کوچک مقیاس- پرورش قارچ صدفی

شکل ۳۷. گلخانه کوچک مقیاس - تولید نشا و گیاهچه از دانه

شکل ۳۸. گلخانه کوچک مقیاس - مقیاس پژوهی

شکل ۳۷. گلخانه کوچک مقیاس- تولید نشا و گیاهچه از دانه

شکل ۴۰. گلخانه کوچک مقیاس در حال احداث

شماره: ۲۰/۱۲۵۴۶
تاریخ: ۹۷/۴/۳۱
پیوست:

بسمه تعالی

جناب آقای طهماسبی
معاون محترم امور باغبانی
روسای محترم سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها

سلام علیکم

در اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی در خصوص افزایش تولید در محیط‌های کنترل شده گلخانه‌ای و افزایش بهره‌وری از زمین‌های خرد و کوچک کشاورزی و تسریع و تسهیل در فرآیند صدور مجوزها و پروانه‌ها به پیوست "دستورالعمل ساماندهی و تأسیس واحدهای گلخانه‌ای کوچک مقیاس در اراضی داخل محدوده روستاها، شهرها و شهرک‌های مسکونی" برای اجرا ابلاغ می‌گردد. لازم به یادآوری است کلیه ضوابط و مقررات مغایر با این دستورالعمل از جمله دستورالعمل شماره

۲۰/۲/۱۱۹۲ مورخ ۱۳۹۶/۸/۲۲ ملغی و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد. ۲۳۰/ع

محمود حجتی
وزیر جهاد کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی
معاونت توسعه و مدیریت منابع انسانی
معاونت امور باغبانی

نظام ساماندهی و صدور پروانه واحدهای گلخانه‌ای کوچک

(دستورالعمل اجرائی، فرایند انجام کار، فرم‌های مورد عمل)

تهیه و تدوین:

مرکز نوسازی و تحول اداری

مجری طرح توسعه گلخانه‌های کشور

دفتر امور گلخانه‌ها، گیاهان زینتی و قارچ خوراکی

عنوان: دستورالعمل نظام ساماندهی و صدور پروانه های واحدهای گلخانه‌ای کوچک مقیاس

تهیه و تدوین: مرکز نوسازی و تحول اداری، معاونت امور باغبانی، مجری طرح توسعه گلخانه‌های کشور

ناظران عالی:

ایوب‌القاسم ورداسبی

ولی الله بنی عامری

غلامرضا تقوی

رئیس مرکز نوسازی و تحول اداری

مشاور معاون وزیر و مجری طرح توسعه گلخانه‌های کشور

مدیرکل دفتر امور گلخانه‌ها، گیاهان زینتی و قارچ خوراکی / عضو کارگروه

پروسی کنندگان:

مرکز نوسازی و تحول اداری:

علی لسانی زاده مهابادی

سید مهدی شخسی قسر

معاون مرکز نوسازی و تحول اداری / رئیس کارگروه

رئیس گروه مهندسی روش‌ها و بهبود فرایندها / دبیر و عضو کارگروه

معاونت امور باغبانی:

داریوش سالم‌پور

علی عصمتی

معاون طرح توسعه گلخانه‌های کشور / عضو کارگروه

معاون دفتر امور گلخانه‌ها، گیاهان زینتی و قارچ خوراکی / عضو کارگروه

دفتر امور حقوقی:

مهرزاد معارفی

محمد اسلامجو

معاون مدیر کل

رئیس گروه مشاوره

تصویب کننده:

محمدعلی طهماسبی

معاون وزیر در امور باغبانی

مرکز نوسازی و تحول اداری: تهران، تقاطع ولی‌عصر و طالقانی، وزارت جهاد کشاورزی، ساختمان شماره ۲، کدپستی: ۱۵۹۳۴۱۶۰۱۱۱
تلفن: ۶۴۵۸۲۷۱۱-۶۴۵۸۲۸۱۱، دورنگار: ۶۴۵۸۲۱۱۲
Email: nosazi@agri-jahad.org

دفتر امور گلخانه‌ها، گیاهان دارویی و قارچ خوراکی: تهران، خیابان طالقانی، نرسیده به پل حافظ، نیش کوچه غفارزاده، وزارت جهاد کشاورزی، طبقه ۸، تلفن ۲۳۵۴۳۸۰، دورنگار: ۸۹۴۱۲۰۸

دفتر مجری طرح توسعه گلخانه‌های کشور: تهران، خیابان طالقانی، نرسیده به پل حافظ، نیش کوچه غفارزاده، وزارت جهاد کشاورزی، طبقه ۸، تلفن ۲۳۵۴۳۸۱۲، دورنگار: ۸۹۴۱۲۰۸

مقدمه

امروزه در اکثر کشورها فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی با دیدگاه ارتقاء بهره‌وری و با نگاه حفاظت و بهره‌برداری پایدار از منابع پایه (آب و خاک) و صیانت از محیط زیست برنامه ریزی و اجرائی می‌گردد، بدین معنی که با مصرف بهینه منابع پایداری تولید با بیشترین درآمد حاصل شود. ارتقاء بهره‌وری در بخش کشاورزی به‌عنوان یکی از مهمترین بخش‌های اقتصادی کشور، می‌تواند در تحقق توسعه اقتصادی، نقش ویژه و تاثیرگذاری ایفاء نماید. در این راستا فراهم آوردن امکان استفاده حداکثری از اراضی خرد زراعی و باغی و یا سایر اراضی دارای شرایط در اجرای طرح «افزایش تولید در محیط‌های کنترل شده گلخانه‌ای» با هدف انتقال تولید محصولات کشاورزی پرآب‌بر، از فضای باز به محیط‌های کنترل شده به منظور افزایش بهره‌وری آب و تعادل بخشی به منابع آبی، یکی از برنامه‌های محوری بخش کشاورزی می‌باشد که به تصویب ستاد محترم فرماندهی اقتصاد مقاومتی رسیده است و در برنامه ششم توسعه نیز با اولویت تحصیل امنیت غذایی، پایداری تولید، اشتغال مولد و مستمر، افزایش راندمان تولید و ملاً افزایش کارایی مصرف آب مصوب و ابلاغ گردیده است.

در اجرای برنامه اقتصاد مقاومتی با موضوع افزایش تولید در محیط‌های کنترل شده گلخانه‌ای و برنامه ششم توسعه کشور و با عنایت به خرد بودن بسیاری از اراضی کشاورزی و استفاده بهینه از فرصت‌های شغلی و اوقات فراغت خانوارهای روستایی و شهری و امکان تولید در گلخانه‌های کوچک و همچنین در خواست‌های فراوان متقاضیان دارای اراضی خرد، برنامه‌ریزی برای حمایت از ایجاد گلخانه‌های کوچک مقیاس با اهداف زیر در برنامه‌های توسعه‌ای و ترویج فرهنگ تولید در جوامع مذکور در دستور کار وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته است.

۱. ایجاد فرصت‌های خود اشتغالی و اشتغال خانوار روستایی با احداث واحدهای تولیدی کوچک و با نیاز سرمایه‌گذاری اندک به عنوان منبع در آمد جانبی؛

۲. توسعه فرهنگ کشاورزی و خانواری و تجربه‌اندوزی و کسب مهارت‌های لازم در جهت آشنایی بیشتر با شیوه‌های مدرن کشاورزی و کشت و تولید در محیط‌های گلخانه‌ای؛

۳. حفاظت و حمایت از کاربری کشاورزی اراضی خرد و کوچک و بهره‌برداری اقتصادی از آن‌ها؛

۴. افزایش تولید در جوار مراکز جمعیتی و اقامتی.

بدیهی است که ایجاد گلخانه‌های کوچک مقیاس با تکمیل زنجیره تولید و سازماندهی تشکلهای و سازمان‌های مردم‌نهاد، تضمین‌کننده تداوم و پایداری آن خواهد بود.

بخش اول: دستورالعمل اجرایی

ماده ۱- تعاریف

معاونت امور باغبانی: منظور معاونت امور باغبانی وزارت جهاد کشاورزی است.

مجری: منظور مجری طرح توسعه گلخانه‌های کشور است.

سازمان جهاد کشاورزی: منظور سازمان جهاد کشاورزی استان همدان است.

گلخانه کوچک مقیاس: به گلخانه‌هایی اطلاق می‌گردد که نیاز به دفترچه محاسبات فنی سازه نداشته و بر اساس طرح تیپ و نقشه‌های اجرایی ابلاغی و متناسب با اقلیم منطقه و نوع محصول تولیدی و در اراضی خرد و کوچک ترجیحاً در مناطق سکونت متقاضیان و در مساحت‌های کمتر از ۳۰۰ متر مربع احداث می‌شوند.

متقاضی: به کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اطلاق می‌گردد که درخواست پروانه‌های تاسیس و بهره‌برداری واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس را دارند.

پروانه تاسیس: مجوزی است که بنابه درخواست متقاضی صرفاً برای آن دسته از متقاضیان ایجاد گلخانه کوچک مقیاس که در بدو امر درخواست استفاده از تسهیلات بانکی را دارند، با رعایت ضوابط و مقررات تعیین شده، توسط سازمان جهاد کشاورزی استان به نام متقاضی صادر می‌شود.

پروانه بهره‌برداری: مجوزی است که به منظور بهره‌برداری از واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس پس از اتمام عملیات ساخت گلخانه و نصب تجهیزات، بنابه درخواست متقاضی و با رعایت ضوابط و مقررات تعیین شده توسط سازمان جهاد کشاورزی استان همدان به نام متقاضی صادر می‌شود.

نقشه تیپ: مجموعه نقشه های مربوط به احداث گلخانه های کوچک مقیاس که به صورت الگو توسط مجری طرح توسعه گلخانه های کشور تهیه و به متقاضی جهت اجراء تحویل می گردد.

مدارک مالکیت زمین: متقاضیان تاسیس گلخانه های کوچک مقیاس مکلف به ارائه یکی از مدارک مالکیت قانونی زمین مورد تقاضا به شرح ذیل می باشند:

- اصل سند در مورد اراضی دارای سند (اعم از ششدانک و مشاعی)؛
- قولنامه و یا نسق های زراعی با ارائه تعهدنامه محضری مبنی بر بلامعارض بودن اراضی محل احداث گلخانه و پذیرش مسئولیت پاسخگویی به معارضین احتمالی؛
- اجاره نامه رسمی به همراه اجازه احداث گلخانه در مورد اراضی استیجاری (قراردادهای اجاره در اراضی ملی و دولتی از شروط این بند مستثنی هستند)؛
- اسناد زمین های اصلاحات اراضی مفروزالرعیه؛
- موافقت کتبی سازمان اوقاف با احداث گلخانه در مورد زمین های اوقافی،
- گواهی اداره ثبت مبنی بر تأیید مالکیت متقاضی؛
- احکام قطعیت یافته صادره از محاکم قضایی مبنی بر تحقق مالکیت؛
- قرارداد اجاره و حق تاسیس گلخانه در مورد زمین های وابسته به آستان های اماکن متبرکه و زیارتگاه ها؛

تبصره: اراضی معرفی شده توسط متقاضی می بایست بلامعارض بوده و در صورت عدم وجود اسناد مالکیت قانونی، موضوع «پذیرش مسئولیت قانونی رفع معارض احتمالی توسط متقاضی» در متن تعهد نامه محضری قسید گردد.

ماده ۲- هدف:

فراهم آوردن امکان استفاده و بهره‌برداری از اراضی خرد و کوچک کشاورزی (زراعی و باغی) واقع در محل سکونت متقاضیان (محدوده روستاها، شهرها، و شهرک‌های مسکونی) به منظور احداث گلخانه‌های کوچک مقیاس در جهت افزایش تولید و بهره‌وری محصولات کشاورزی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط.

ماده ۳- دامنه فرایند

منظور صدور پروانه‌های تاسیس و بهره‌برداری توسط سازمان جهاد کشاورزی استان بوده که شامل دریافت درخواست متقاضی، ارائه نقشه‌های اجرایی، صدور پروانه تاسیس (صرفاً برای متقاضیان دریافت تسهیلات بانکی)، نظارت بر اجراء و صدور پروانه بهره‌برداری است.

ماده ۴- وظایف واحدهای مرتبط با صدور مجوز واحدهای گلخانه‌ای کوچک مقیاس:

به شرح زیر تعیین می‌گردد:

الف. معاونت امور باغبانی (مجری طرح توسعه گلخانه‌های کشور)

- تدوین و ابلاغ سیاست‌ها، برنامه‌ها، استانداردها، دستورالعمل‌ها و سایر مقررات و ضوابط فنی، اجرایی و نظارتی مورد نیاز؛

- نظارت عالیه بر عملکرد سازمان جهاد کشاورزی استان در اجرای سیاست‌ها، برنامه‌ها، استانداردها، دستورالعمل‌ها و سایر مقررات و ضوابط ابلاغی مرتبط با گلخانه‌های کوچک مقیاس،
- شناسایی و تعیین عناوین و سرفصل‌های دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی و ترویجی مورد نیاز و همکاری در اجرای آن توسط سازمان جهاد کشاورزی استان؛
- اطلاع رسانی به مردم در خصوص گلخانه‌های کوچک مقیاس؛
- همکاری در طراحی و استقرار سامانه الکترونیکی ساماندهی و صدور مجوزهای گلخانه‌های کوچک مقیاس در چهارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای وزارت جهاد کشاورزی؛

ب. سازمان جهاد کشاورزی استان:

- همکاری در تدوین برنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و سایر مقررات و ضوابط فنی، اجرایی و نظارتی مرتبط با گلخانه‌های کوچک مقیاس؛
- اجرای کامل سیاست‌ها، برنامه‌ها، استانداردها، دستورالعمل‌ها و سایر مقررات و ضوابط فنی، اجرایی و نظارتی ابلاغی از سوی وزارت جهاد کشاورزی و ارائه پیشنهادهای اصلاحی؛
- صدور پروانه‌های تاسیس و بهره برداری گلخانه‌های کوچک مقیاس و نظارت بر آن؛
- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی و ترویجی گلخانه‌های کوچک مقیاس؛
- همکاری در طراحی و استقرار سامانه الکترونیکی ساماندهی و صدور مجوزهای گلخانه‌های کوچک مقیاس در چهارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای وزارت جهاد کشاورزی؛
- تهیه و ارائه گزارش‌های موردی و دوره‌ای مرتبط با گلخانه‌های کوچک مقیاس به مراجع ذیربط.

ماده ۵- مدارک مورد نیاز صدور پروانه‌های تاسیس و بهره‌برداری گلخانه‌های کوچک مقیاس

به شرح زیر تعیین می‌گردد:

الف. مدارک عمومی:

- اصل و تصویر شناسنامه و کارت ملی متقاضی حقیقی و مدارک مثبت شرکت برای متقاضی حقوقی
- دو قطعه عکس 3×4

ب. مدارک اختصاصی:

ب-۱. صدور پروانه تأسیس:

- فرم تکمیل شده درخواست پروانه تأسیس
- کروکی محل اجرای طرح
- مدارک مالکیت قانونی زمین مورد تقاضا

ب-۲. صدور پروانه بهره‌برداری:

- فرم تکمیل شده درخواست پروانه بهره‌برداری
- کروکی محل اجرای طرح و مدارک مالکیت قانونی زمین مورد تقاضا
- گزارش کارشناسی پایان عملیات ساخت و تجهیز بر اساس نقشه تیپ (در صورتی که قبلاً پروانه تأسیس به نام متقاضی صادر و نسبت به ساخت گلخانه اقدام نموده باشد)
- تبصره- در احداث گلخانه‌های کوچک مقیاس تأمین کمی و کیفی آب و برق بر عهده متقاضی می‌باشد.

ماده ۶- مراحل صدور پروانه‌های تأسیس/ بهره برداری گلخانه‌های کوچک مقیاس:

به شرح زیر تعیین می‌گردد:

الف. مراحل پروانه تأسیس:

۱. تکمیل فرم درخواست توسط متقاضی و ارائه به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان به همراه مدارک

۲. ثبت درخواستن، تشکیل پرونده، بررسی و اعلام نواقص احتمالی به متقاضی جهت رفع نقص

۳. بازدید از محل مورد نظر و تهیه گزارش کارشناسی و کروکی زمین توسط کارشناس مدیریت جهاد کشاورزی

۴. تکمیل پرونده و ارسال به سازمان جهاد کشاورزی

۵. صدور پروانه تأسیس با امضای رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان و تحویل به:

- متقاضی (نسخه تول)

- درج در پرونده (نسخه دوم)

۶. تحویل نقشه تیپ گلخانه کوچک مقیاس به متقاضی متناسب با شرایط محل مورد درخواست توسط مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان جهت احداث گلخانه

ب. مراحل صدور پروانه بهره برداری:

۱. تکمیل فرم درخواست توسط متقاضی و ارائه آن به همراه مدارک مورد نیاز به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان؛

۲. ثبت درخواست، تشکیل پرونده، بررسی و اعلام واقص احتمالی به متقاضی جهت رفع نقص

۳. بازدید از محل مورد نظر و تهیه گزارش کارشناسی و کرویکی زمین توسط کارشناس جهاد کشاورزی شهرستان؛

۴. اعلام گزارش پایان ساخت توسط متقاضی به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

۵. بازدید از محل اجرای گلخانه توسط کارشناس مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان، تائید کارشناسی، تکمیل پرونده و ارسال به سازمان جهاد کشاورزی استان توسط مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

۶. صدور پروانه بهره برداری با امضای رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان تحویل به:

- متقاضی (نسخه اول)

- درج در پرونده (نسخه دوم)

ماده ۷- در اجرای سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی در خصوص گلخانه کوچک مقیاس، متقاضیان موظف به اخذ پروانه بهره‌برداری می‌باشند و در صورتی که در زمان درخواست خواهان استفاده از تسهیلات دولتی در ساخت گلخانه باشند موظف به اخذ پروانه تاسیس مطابق با مفاد این دستورالعمل می‌باشند.

ماده ۸- به منظور کاهش هزینه‌ها و تسریع در فرآیند انجام کار معاونت امور باغبانی موظف است با همکاری سازمان جهاد کشاورزی استانها حداکثر ۳۰ ماه پس از ابلاغ

این دستورالعمل نسبت به اعلام نقشه‌های تیپ متناسب با شرایط آب هوایی مناطق مختلف کشور در مساحت‌های مختلف کوچک مقیاس اقدام نماید.

تبصره - تا زمان تهیه نقشه‌های تیپ سازمان جهاد کشاورزی استان می‌تواند از نقشه‌های موجود اجرا شده و یا طرح‌های تیپ ابلاغی، قبلی بهره‌برداری نماید.

ماده ۹- سازمان جهاد کشاورزی استان موظف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی نمایند که پروانه‌های تاسیس حداکثر طی ۴ روز کاری و پروانه بهره‌برداری حداکثر طی ۷ روز کاری صادر نماید.

تبصره - هرگونه تاخیر ناشی از قصور و کوتاهی متقاضی یا سایر عوامل به زمان پیش‌بینی شده اضافه می‌گردد.

ماده ۱۰ - مدت اعتبار پروانه‌های تاسیس و بهره‌برداری گلخانه‌های کوچک مقیاس به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

- پروانه تاسیس دارای اعتبار ۱ ساله بوده و قابل تمدید برای یک دوره ۱ ساله دیگر
- پروانه بهره‌برداری برای بار اول دارای اعتبار ۳ ساله و قابل تمدید در دوره‌های ۳ ساله.

ماده ۱۱- دارنده پروانه تاسیس و بهره‌برداری گلخانه‌های کوچک مقیاس موظف به رعایت قوانین و مقررات جاری کشور می‌باشند.

ماده ۱۲- سازمان جهاد کشاورزی استان موظف است با استفاده از ظرفیت نظام صنفی کارهای کشاورزی و رعایت قوانین و مقررات مربوطه حداکثر یکسال پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به ساماندهی گلخانه‌های کوچک مقیاس موجود، به شرح ذیل اقدام نماید

۱. شناسایی اولیه متقاضیان و درج اطلاعات در سامانه بر اساس:
  - درخواست متقاضیان
  - اطلاعات موجود در مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان
  - سایر منابع اطلاعاتی
۲. بازدید، ثبت مختصات جغرافیایی محل مورد نظر (UTM) و تهیه گزارش به منظور راستی آزمایی مبنی بر فعال بودن گلخانه.
۳. صدور پروانه:
  - ۳-۱. در صورتی که در این مرحله واحد گلخانه‌ای حائز شرایط لازم گلخانه‌های کوچک مقیاس باشد؛ نسبت به صدور پروانه بهره برداری برای آنان اقدام می‌شود
  - ۳-۲. در صورتی که در این مرحله واحد گلخانه‌ای فاقد شرایط لازم گلخانه‌های کوچک مقیاس باشد؛ نسبت به راهنمایی متقاضیان به منظور بهسازی گلخانه و اخذ شرایط لازم اقدام و در صورت بهسازی و اخذ شرایط نسبت به صدور پروانه بهره‌برداری بنام متقاضی اقدام می‌گردد.
  - ۳-۳. در صورت عدم احراز شرایط و عدم اقدام به بهسازی توسط متقاضی موضوع خاتمه یافته و ساماندهی محدود به ثبت اطلاعات در سامانه می‌شود.
- ماده ۱۳-** صدور پروانه تاسیس و بهره‌برداری برای متقاضیان گلخانه در مساحت بالاتر از ۳۰۰ متر مربع بر اساس ابلاغیه شماره ۲۰۷۰۳/۲۰ مورخ ۷/۷/۹۴ با موضوع نظام صدور پروانه‌های واحدهای گلخانه‌ای و قارچ خوراکی انجام می‌گیرد.
- ماده ۱۴-** مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان موظف است در صورت منفی بودن پاسخ به درخواست متقاضی، مراتب را به صورت کتبی همراه با ذکر دلایل حداکثر طی مدت ۳ روز کاری به اطلاع متقاضی برساند.

ماده ۱۵ - سازمان جهاد کشاورزی استان موظف است نسبت به از درجه اعتبار ساقط

کردن پروانه تاسیس / بهره برداری به شرح ذیل اقدام نماید

- درخواست صاحب پروانه

- گزارشات کارشناسی مبنی بر عدم رعایت ضوابط و مقررات مربوطه

- احکام قضایی و دستگاه های نظارتی و انتظامی

ماده ۱۶ - در صورت فوت دارنده پروانه های تاسیس یا بهره برداری حقوق متعارف

ناشی از پروانه متعلق به وراث قانونی بوده و باید با رعایت قوانین و مقررات نسبت به

درخواست صدور به نام خود اقدام نمایند.

ماده ۱۷ - مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات موظف است با همکاری مرکز

نوسازی و تحول اداری و در چارچوب نظام الکترونیکی کردن فرایندهای انجام کار

وزارت جهاد کشاورزی نسبت به طراحی و استقرار سامانه الکترونیکی صدور پروانه های

موضوع این دستورالعمل حداکثر ۶ ماه پس از ابلاغ اقدام نماید

ماده ۱۸ - نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل در سطح ملی و استانی به ترتیب

بر عهده معاونت امور باغبانی و سازمان جهاد کشاورزی استان میباشد

ماده ۱۹ - از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل کلیه ضوابط و مقررات مغایر از جمله

دستورالعمل شماره ۲۰/۲۱۱۹۲ مورخ ۹۶/۰۸/۹۶ وزارت جهاد کشاورزی لغو و فاقد

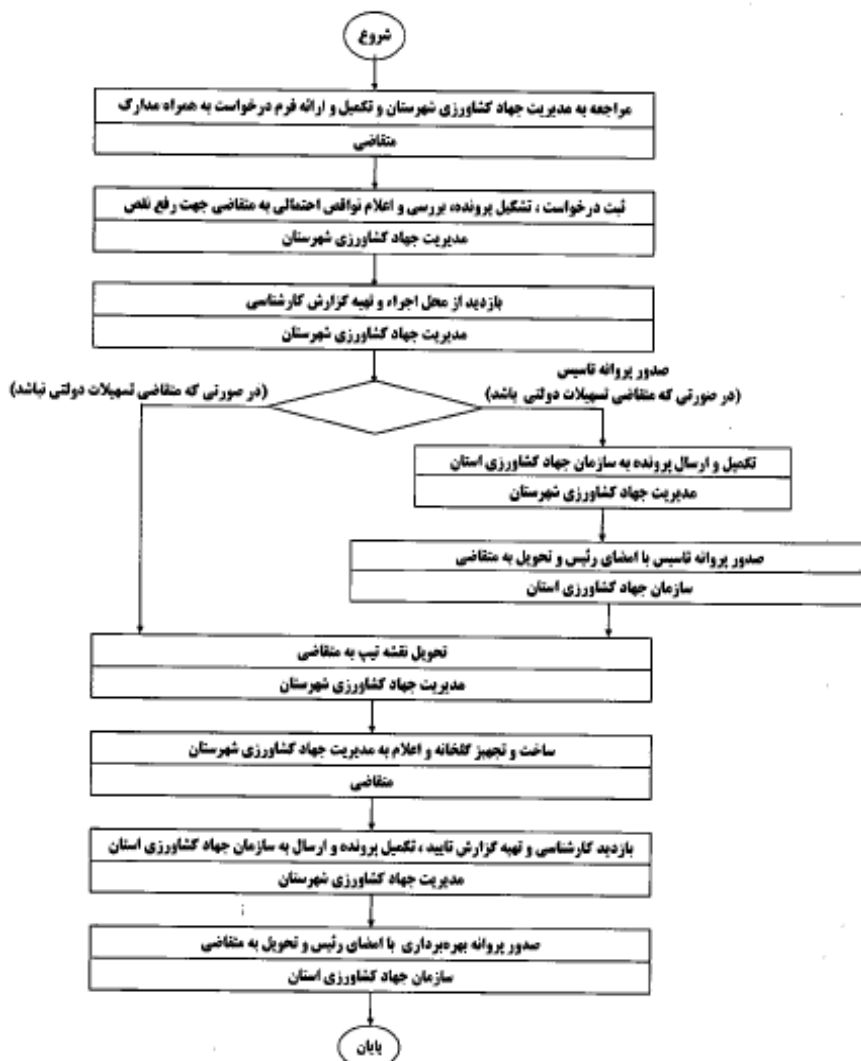
اعتبار است.

ماده ۲۰ - این دستورالعمل در ۲۰ ماده و ۴ تبصره بوده و از زمان، ابلاغ، لازم الاجراء

است.

بخش دوم: فرایند انجام کار

نمودار جریان کار صدور پروانه تاسیس / بهره‌برداری گلخانه کوچک مقیاس

بخش سوم: فرم‌های مورد عمل

- فرم درخواست پروانه تاسیس / بهره برداری گلخانه کوچک مقیاس
- فرم بازدید کارشناسی پروانه تاسیس / بهره برداری گلخانه کوچک مقیاس
- فرم پروانه تاسیس / بهره برداری گلخانه کوچک مقیاس

شماره: .....
تاریخ: .....
پرونده: .....

باسمه تعالی

فرم شماره (۲): بازدید کارشناسی
پروانه تاسیس / بهره‌برداری گلخانه کوچک مقیاس

اینجانب: کارشناس مدیریت جهاد کشاورزی ..... / سازمان جهاد کشاورزی استان ..... بر اساس درخواست شماره: مورخ: آقای/خانم/شرکت: یا کد رهگیری: مبنی بر صدور پروانه تاسیس/ بهره‌برداری/ واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس واقع در استان: شهرستان: بخش: دهستان: روستای: گنبدی: بازدید به عمل آورده و به شرح زیر گزارش می‌دهد:

بررسی پروانه متقاضی

پرونده متقاضی دارای:

- مدارک عمومی مورد نیاز می‌باشد/ نمی‌باشد/ اسناد مالکیت زمین می‌باشد/ نمی‌باشد/
- کروکی محل مورد نظر می‌باشد/ نمی‌باشد/ نیز به رفع نقص دارد/ ندارد/

-۱-

-۲-

نوع فعالیت: ..... و مساحت: (مترمربع) واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس

نوع محصول تولیدی	مساحت زمین (مترمربع)	مساحت گلخانه (مترمربع)	ملاحظات

موقعیت محل واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس: محدوده روستایی/ محدوده شهری/ شهرک مسکونی/

مختصات جغرافیایی (UTM)	طول	عرض	منطقه
نقطه A			
نقطه B			
نقطه C			
نقطه D			

مراتب فوقی مورد تایید می‌باشد. خواهشمند است سازمان جهاد کشاورزی استان (یا مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان) نسبت به صدور پروانه تاسیس/ بهره‌برداری/ واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس اقدام نماید. همچنین مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان نسبت به تحویل نقشه تیب به متقاضی جهت ساخت و تجهیز گلخانه اقدام نماید.

نام و نام خانوادگی

(کارشناس مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان):

محل درج مهر و امضا

- با بر اعلام متقاضی مبنی بر اتمام عملیات ساخت و تجهیز واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس مراتب مورد تایید نمی‌باشد و نیازمند انجام اصلاحات زیر و بازدید مجدد می‌باشد:

-۱- بازدید اول:

-۲- بازدید دوم:

- با بر اعلام متقاضی مبنی بر اتمام عملیات ساخت و تجهیز واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس مراتب مورد تایید می‌باشد خواهشمند است سازمان جهاد کشاورزی استان نسبت به صدور پروانه تاسیس/ بهره‌برداری/ واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس اقدام نماید.

نام و نام خانوادگی

(کارشناس مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان):

محل درج مهر و امضا

تعهدات دارنده پروانه تاسیس/بهره برداری واحد گلخانه ای کوچک مقیاس (ظهر پروانه)

شمارہ: .....
 تاریخ: .....
 مہمان جہاد کشمیری استانی .....
 مدیریت جہاد کشمیری .....
 نسخہ: .....
 محل اشاعت: .....
 عکس: .....

فوم شماره (۳): پروانه تاسیس/بهره‌برداری واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس

به استناد مفاد دستورالعمل نظام ساماندهی و صدور پروانه‌های واحدهای گلخانه‌ای کوچک مقیاس ابلاغی به شماره

مورخ وزیر جهاد کشاورزی و درخواست شماره: مورخ

الف) مشخصات حقیقی:
 به آقای/خانم: شماره شناسنامه: کد ملی: متولد: فرزند
 صادره از: آدرس محل سکونت: استان: شهرستان: بخش: دهستان
 روستای: کد پستی: شماره تماس تلفن همراه: تلفن ثابت:

محل ثبت:	با شماره ثبت:	(ب) اشخاص حقوقی:	
کد ملی:	شماره شناسنامه:	به شرکت (تعاونی، خاص، عام):	
آدرس محل سکونت:		به مدیریت آقای/خانم:	
شماره	کدپستی	پلاک	روستای
		پیش شماره:	دهستان
		تلفن ثابت:	بخش
			شهرستان
			استان
			تماس تلفن همراه:

اجازه تأسیس/بهره‌برداری واحد گلخانه‌ای کوچک مقیاس با مختصات جغرافیایی (UTM): نقطه A (طول عرضی، نقطه B (طول عرضی، نقطه C (طول عرضی، نقطه D (طول عرضی، نقطه واقع در:

استان   شهرستان   بخش   دهستان   روستای   گدپشتی

و یا مشخصات، شرایط و تعهدات مندرج در این پروانه، داده می‌شود:

نوع محصول تولیدی	مساحت زمین (مترمربع)	مساحت گلخانه (مترمربع)	ملاحظات

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان ...

یا مدیر جهاد کشاورزی شهرستان.....

فصل سوم

طرح های صنایع کوچک تبدیلی و غذایی

طرح تولید میوه خشک

(صنفي وکارگاهی، خانگی)

سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی

بهار ۱۴۰۳

اهداف طرح

بطور خلاصه عبارتند از:

- ۱- تحقق شعار سال (جهش تولید با مشارکت مردم)
- ۲- کمک به بهبود سطح زندگی روستائیان از طریق افزایش درآمد سرانه آن
- ۳- حرکت در جهت استفاده بهینه از امکانات و منابع موجود در مناطق روستایی
- ۴- تولید بخشی از کالای مورد نیاز کشور در مناطق روستایی
- ۵- کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و ایجاد ارزش افزوده بالاتر برای محصولات
- ۶- ایجاد زمینه های مناسب جهت افزایش مهارت ها و شکوفایی استعداد های روستائیان
- ۷- کمک به کنترل مهاجرت های بی رویه و کاهش ناهنجاری های اجتماعی
- ۸- کمک به افزایش صادرات غیر نفتی کشور
- ۹- ایجاد اشتغال مولد برای جمعیت مازاد بر فعالیتهای بخش کشاورزی
- ۱۰- تبدیل روستاهای کم درآمد و مصرف کننده به روستاهای مولد
- ۱۱- احیای هویت واقعی و اصلی روستاها
- ۱۲- کاهش ضایعات میوه
- ۱۳- ایجاد ارزش افزوده

جدول ۱- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی میوه خشک

شناسنامه طرح			
صنفي / کارگاهی			عنوان طرح
توليد و بسته بندی میوه خشک			عنوان محصول
۱۵۰ کیلوگرم در روز (۵۰۰ بسته ۳۰۰ گرمی)			ظرفیت طرح
قیمت (تومان)	ظرفیت	نوع وسایل و ماشین آلات	ماشین آلات ، مواد اولیه و بسته بندی
۶۶ میلیون	۱۵۰ کیلو دوگانه استیل / ۳۰ کشو/ تک کابین	میوه خشک کن	
۶ میلیون	۳ عدد	وان شستشو استیل ۱۵۰ سانتی	
۲ میلیون	۱ عدد	ترازو	
۴ میلیون	۱ عدد	تاریخ زن دستی	
۲ میلیون	۲ عدد	دستگاه پرس حرارتی	
۵۰۰ هزار	۵۰۰ عدد	پلاستیک و لیبل بسته بندی	
۱۰۰ هزار	۲۰ عدد (هر کارتن ۲۵ بسته)	کارتن	
۸۰ میلیون			ماشین آلات
۸ نفر			اشتغال زایی
۳۰ مترمربع			حداقل متراژ بنا
۳۸۰ میلیون		ثابت	سرمایه گذاری
۴۰۱۴ میلیون		در گردش (ماهانه)	
هزینه های سرمایه گذاری در گردش با احتساب آب و برق ، گاز ، مواد اولیه و بسته بندی محاسبه شده است. (حقوق و دستمزد در نظر گرفته نشده)			
هزینه های سرمایه گذاری ثابت با احتساب قیمت ماشین آلات ، مکان اجرای طرح و ساخت محل مطابق با استاندارد محاسبه شده است.			

جدول ۲- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی میوه خشک

شناسنامه طرح			
خانگی			عنوان طرح
تولید و بسته بندی میوه خشک			عنوان محصول
۱۰ کیلوگرم در روز (۳۳ بسته ۳۰۰ گرمی)			ظرفیت طرح
قیمت (تومان)	ظرفیت	نوع وسایل و ماشین آلات	
۲ میلیون	۱ عدد	ترازو	مواد اولیه و بسته بندی
۴ میلیون	۱ عدد	تاریخ زن دستی	
۲ میلیون	۲ عدد	دستگاه پرس حرارتی	
۲۰ میلیون	۲	خشک کن	
۲۸			ماشین آلات
۲			اشتغال زایی
۲۰ متر مربع			حداقل متراژ بنا
۱۰۰ میلیون			سرمایه گذاری

شکل ۱. نمونه محصولات میوه خشک

راهنمای دریافت پروانه کسب میوه خشک

معرفی کسب و کار: پروانه کسب میوه خشک

دریافت کننده مجوز: اشخاص حقیقی، اشخاص حقوقی، اتباع خارجی حقیقی، اتباع خارجی حقوقی

مرجع/متولی صدور مجوز و نظارت پسینی: دبیرخانه هیأت عالی نظارت بر سازمان‌های صنفی کشور / اتحادیه صنفی

مجری صدور: دبیرخانه هیأت عالی نظارت بر سازمان‌های صنفی کشور / اتحادیه صنفی - اتحادیه استان/شهرستان

در این واحد صنفی انواع خدمات مرتبط با تولید میوه خشک ارائه میشود. قبل از ثبت درخواست این پروانه باید تاییدیه بهداشتی دریافت شود. شرایط و مدارک لازم به همراه زمان لازم برای دریافت این پروانه (شامل شرایط دریافت گواهی/تاییدیه های لازم) در سامانه صدور مجوزها نوشته شده و ثبت درخواست آن الکترونیکی است. ارائه مدرک کاغذی یا مراجعه حضوری به جایی نیازی نیست. صدور پروانه هم پیامکی اطلاع داده میشود و متقاضی میتواند در کارپوشه خویش در بالای صفحه فایل پروانه را دریافت کند. از سال ۱۴۰۲، پروانه کسب فقط یک فایل الکترونیکی است و شناسه یکتای آن به منزله مهر و امضای حکومت می باشد که در همه ادارات حکومتی قانونا معیار داشتن پروانه کسب است.

شرایط لازم برای صدور

۱	آگهی ثبت و آخرین تغییرات در روزنامه رسمی (و اقامتگاه شرکت برای اشخاص حقوقی)
۲	ارائه رضایت نامه رسمی و محضری (شرکا برای مشارکت های مدنی و قهری)
۳	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: استفاده از پنجره های ثابت و شیشه های مشجر در صورت اشراف به منازل مسکونی
۴	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: استفاده از قفل و حفاظ مناسب. (کرکره گردان یا درب آکاردئونی یا هرگونه تجهیزاتی که موجب ارتقاء ضریب امنیت و جلوگیری از سرقت شود.
۵	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: استقرار در حریم اماکن طبقه بندی (مقداری از اراضی اطراف اماکن و تأسیسات طبقه بندی شده کشور اعم از نظامی، انتظامی، امنیتی و کشوری و امثال آن و در جرگه ملک و تملک و تصرف در آن که با طبیعت حریم منافات دارد
۶	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: داشتن کپسول آتش نشانی و جعبه کمکهای اولیه
۷	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: ضرورت حضور صاحب پروانه و یا مباشر قانونی وی در تمام ساعات فعالیت اماکن عمومی
۸	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: عدم بکارگیری مشمولان غایب و فراری و اتباع خارجی غیرمجاز (بدون داشتن پروانه اقامت و کار معتبر)، تحت هر عنوان
۹	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: عدم نگهداری، فروش و ورود هرگونه حیوانات اهلی و خانگی از قبیل سگ، گربه، میمون و.
۱۰	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: عدم وجود هرگونه معبر ارتباطی اعم از موقت یا دائم به منازل مسکونی و اماکن عمومی همجوار
۱۱	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: قبول مسئولیت نظارت بر حسن رفتار و فعالیت مدیران و شاغلین و رعایت شئون اخلاقی و حجاب (پوشش متعارف) شاغلین و مراجعین (خدمات دهنده گان و خدمات گیرندگان) بر اساس موازین قانونی توسط صاحب مجوز

۱۲	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: مشخص بودن نام واحد صنفی برای عموم با استفاده از نام و خط فارسی و مضامین موافق عفت عمومی
۱۳	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: نصب دوربین مدار بسته توسط شرکت ها و واحدهای صنفی دارای مجوز
۱۴	ارائه سند مالکیت یا اجاره نامه رسمی (سند مالکیت، اجاره نامه، صلح نامه، هبه، قرارداد مشارکت، مبیعه نامه و یا قراردادهای رسمی و یا عادی (موضوع ماده ۱۰ قانون مدنی) در روستاها احراز مالکیت طبق عرف محل است.)
۱۵	الزامات اماکن عمومی: تأییدیه اماکن عمومی
۱۶	الزامات بهداشتی: ارائه گواهی نامه معتبر پایان دوره آموزشی مورد تأیید وزارت بهداشت برای متصدی و همه کارکنان مرتبط با مواد غذایی (یا ارائه برگه ثبت نام آموزش بهداشت جهت اقدام به اخذ گواهینامه مذکور
۱۷	الزامات بهداشتی: تأییدیه بهداشتی محیط
۱۸	الزامات بهداشتی: جمع آوری پسماندها در زباله دان درپوش دار، زنگ زن، قابل شستشو و قابل حمل
۱۹	الزامات بهداشتی: دارا بودن تهویه مناسب (هوای داخل اماکن همواره تازه، کافی و عاری از بو بوده و حداقل به میزان ۱۰ لیتر در ثانیه به ازای هر نفر تامین گردد)
۲۰	الزامات بهداشتی: داشتن آب شرب سالم (متصل به شبکه عمومی یا خصوصی یا مخازن ذخیره ثابت و سیار)
۲۱	الزامات بهداشتی: داشتن دیوار با ویژگی لازم (دیوار محل تولید و گرمخانه باید از کف تا سقف و حداقل ارتفاع ۲۴۰ سانتی متر از جنس سنگ، سرامیک یا کاشی سالم، تمیز و قابل شستشو باشد و پوشش دیوار محل عرضه باید سالم، تمیز و قابل نظافت باشد و همچنین بدون رطوبت و نم
۲۲	الزامات بهداشتی: داشتن سقف با ویژگی لازم (سقف باید بدون درز و شکاف، صاف، ضد حریق، رطوبت و قابل نظافت باشد درضمن سقف کاذب با شرایط فوق مورد تایید است)

۲۳	الزامات بهداشتی: داشتن سیستم دفع فاضلاب مورد تایید وزارت بهداشت (داشتن چاه جاذب / تصفیه خانه اختصاصی / تخلیه به شبکه جمع آوری فاضلاب)
۲۴	الزامات بهداشتی: داشتن کف با ویژگی لازم (کف محل تولید و گرمخانه باید از جنس سنگ، سرامیک یا موزائیک صاف، بدون درز و شکستگی و تمیز باشد و دارای شیب به سمت فاضلاب رو باشد و پوشش کف محل عرضه باید قابل نظافت بوده و الزام به داشتن کفشور نمی باشد).
۲۵	الزامات بهداشتی: داشتن یخچال، فریزر و سردخانه سالم برای نگهداری مواد غذایی و ظروف و تجهیزات متناسب با حجم فعالیت (دمای یخچال بین صفر تا ۴ درجه سلسیوس و دمای فریزرها و سردخانه ها ویژه نگهداری فرآورده های پروتئینی با منشاء دامی (۱۸-) تا (۲۴-) درجه سلسیوس
۲۶	داشتن محدودیت سنی (حداقل ۱۸ سال)
۲۷	گذرنامه (و پروانه کار)
۲۸	ارائه گواهی دوره آموزشی (احکام تجارت و کسب و کار در چارچوب دستورالعمل آموزش (موضوع بند ن ماده (۳۰) قانون نظام صنفی))
۲۹	گواهی (گواهی کار اتباع خارجی)
۳۰	شرایط تعلیق (لغو موقت) پروانه کسب واحد صنفی: در صورت گرانفروشی، کم فروشی و تقلب برای بار پنجم (پس از طی ترتیبات لازم در مراتب قبلی توسط مراجع ذیربط)، به مدت شش ماه پروانه کسب تعلیق و محل کسب تعطیل میشود (طبق ماده ۵۷، ۵۸ و ۵۹ قانون نظام صنفی).
۳۱	شرایط ابطال (لغو دائم) پروانه کسب واحد صنفی: ۱- در صورت عدم فعالیت بیش از ۶ ماه، تغییر محل کسب، تغییر نوع فعالیت، واگذاری محل صنفی دارای پروانه کسب به غیر (تبصره ۵ ماده ۱۲ قانون نظام صنفی)- ۲- در صورت انقضای تاریخ پروانه کسب (تبصره ۲ ماده ۵ قانون نظام صنفی

توجه: براساس احکام قانونی، ارسال تمامی استعلامات بین دستگاهی (آب، برق، گاز، محیط زیست، منابع طبیعی و...) و پیگیری و دریافت پاسخ آنها برای هر مجوز کسب وکار، به عهده مرجع اصلی صادرکننده مجوز است. بر این اساس، مرجع اصلی صادرکننده این مجوز، موظف است مدارک احتمالی لازم برای دریافت پاسخ استعلام ها را در درگاه تخصصی خود بطور دقیق و شفاف اعلام و بصورت الکترونیکی از متقاضی دریافت و طی زمان تعیین شده برای صدور این مجوز، پاسخ این استعلام ها را نیز اخذ نماید.

هزینه‌ها

۱- پرداخت حق عضویت به اتحادیه براساس مقررات آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۳۱) قانون نظام صنفی به شرح ذیل برای سال اول در کلان شهرها حداکثر تا ۲۰ میلیون ریال، در سایر مراکز استانها حداکثر تا ۱۷ میلیون ریال و در سایر شهرستان ها حداکثر تا ۱۴ میلیون ریال برای متقاضیان پروانه کسب موقت به میزان ۵۰ درصد حق عضویت سال اول بوده و در صورت تبدیل پروانه کسب موقت به دائم مکلف به پرداخت مابقی حق عضویت سال اول می باشد. حق عضویت واحدهای صنفی مستقر در روستاها اعم از سال اول و سالهای بعد معادل ۵۰ درصد شغل مشابه در شهرستان ذیربط می باشد.

۲- هزینه صدور پروانه: ۶/۰۰۰/۰۰۰ ریال

هزینه صدور پروانه: براساس ماده ۹ آیین نامه اجرایی تبصره ۱ ماده ۳۱ قانون نظام صنفی، شش میلیون ریال در کلان شهرها، پنج میلیون ریال در سایر مراکز استان ها، چهار میلیون ریال در سایر شهرها و برای پروانه موقت یکساله، هزینه صدور بمیزان ۵۰ درصد ارقام مذکور می باشد.

راهنمای دریافت کسب و کار خانگی آماده سازی و بسته بندی سبزیجات خشک و میوه خشک

عنوان رسمی و اداری مجوز معرفی کسب و کار شغل خانگی	آماده سازی و بسته بند سبزیجات خشک و میوه خشک
دریافت کننده مجوز	اشخاص حقیقی
مرجع / متولی صدور مجوز و نظارت پسینی	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - معاونت توسعه کارآفرینی و اشتغال - دبیرخانه ستاد ساماندهی حمایت از مشاغل خانگی

شرایط لازم برای صدور

انجام کار صرفاً توسط عضو یا اعضای خانواده در واحد مسکونی
حداقل فضای مورد نیاز: ۲۰ مترمربع
عدم ایجاد آلودگی های زیست محیطی، صوتی و بصری و رعایت کامل حقوق همسایگان
عرضه و فروش محصول در خارج از واحد مسکونی
عدم تردد غیر متناسب با فضای محل سکونت به ویژه در مجتمع های مسکونی
حداقل سن ۱۸ سال
اقامت در محل اجرای طرح
داشتن گواهی مهارت یا گواهی سابقه کاری از یک شاغل در شغل مورد تقاضا
وجود برق، تلفن و آب در محل اجرای این شغل در واحد مسکونی
محل مناسب برای انجام فعالیت: شهر و روستا
نوع منزلی که انجام فعالیت در آن مناسب یا امکان پذیر است: واحد مسکونی آپارتمانی: بلی خانه های غیر آپارتمانی (خانه های معمولی): بلی سایر (چادر - کپر - آلونک - زاغه): خیر
مکان
مکان آماده سازی محدود به آشپزخانه واحد مسکونی بوده و باید از امکان شستشو، نظافت و ضد عفونی کردن برخوردار باشد. متقاضی مجاز به افزودن هر گونه تجهیزات و ماشین آلات صنعتی، کارگاهی و آشپزخانه صنعتی نمی باشد.

درب ها (در صورت وجود) باید دارای سطوح صاف و قابل شستشو بوده و جنس آنها از مواد مقاوم به رطوبت باشند. درز بندی لازم برای جلوگیری از ورود حشرات مانند پشه ، سوسک و.... و جوندگان مانند موش در نظر گرفته شود.
ارتفاع سقف حداقل ۲۷۰ سانتیمتر باشد. (ارتفاع معمول در واحدهای مسکونی) بدون ترک، خلل و فرج ، غیر قابل نفوذ به رطوبت و حرارت و قابل نظافت باشند.
کلیه پنجره ها باید دارای توری ریز که مانع ورود حشرات شود باشند. همچنین قابل شستشو و نظافت باشند.
آب مورد استفاده باید آب آشامیدنی (لوله کشی شهری) باشد. چنانچه محل در مناطق روستایی قرار گرفته است، آب مورد استفاده باید از نظر بهداشتی مورد تایید شبکه بهداشت منطقه روستایی باشد.
ملزومات و ظروف مورد استفاده باید از وسایل و ابزار آشپزخانه بوده و فقط برای آماده سازی و بسته بندی محصولات باشد. جهت بسته بندی فرآورده، صرفاً استفاده از دستگاه دوخت حرارتی دستی و یا شرینگ دستی و سایر لوازم آشپزخانه خانگی نظیر دستگاه خشک کن و خرد کن یا اسلایسر خانگی مجاز است.
کلیه سطوح کف، دیوارها، درها، پنجره ها باید با مواد شوینده و پاک کننده دارای مجوز بهداشتی، نظافت، شسته و پاکیزه شوند. در صورت استفاده از ابزار و سطوح و ظروف برای تهیه مواد غذایی یا بسته بندی آن، باید قبل و پس از بکارگیری شسته و به نحو مناسبی خشک شوند.
کلیه افراد خانوار باید دارای کارت بهداشتی معتبر باشند. درضمن گذراندن دوره های آموزشی اصول بهداشت فردی (GHP) و اصول بهداشت مواد غذایی برای متقاضی الزامی است. استفاده از لباس کار روشن شامل روپوش یا پیش بند، دستکش، ماسک و کلاه پارچه ای در حین انجام کار الزامی است. همچنین در هنگام کار از ساعت، انگشتر و هر وسیله زینتی دیگر نباید استفاده شود.
مقادیر آماده سازی و بسته بندی فرآورده با توجه به گنجایش آشپزخانه تعیین می گردد و واحد خانگی باید فرآورده هر روز را در پایان همان روز عرضه نموده و مجاز به انبارش آن نمی باشد.
مواد بسته بندی مورد استفاده باید از جنس دارای مجوز بهداشتی. پروانه ساخت (جهت تماس با فرآورده های غذایی و آشامیدنی باشد. الزامات برچسب گذاری شامل: درج عبارت "تولید خانگی"، "کد واحد خانگی/ کد مسئول فنی / شناسه معاونت"، "آدرس محل آماده سازی) اختیاری"، "شماره تماس"، "نام فرآورده"، "عمده ترکیبات تشکیل دهنده" می باشد.

توجه: قبل از ثبت درخواست این مجوز، باید به درگاه سازمان غذا و دارو بروید. آنجا ابتدا از مسیر "دولت من" احراز هویت شوید (با دادن شماره همراه خودتان) و سپس، درخواست تاییدیه بهداشتی برای مجوز خانگی درخواست کنید. بعد از مدت کوتاهی مسئول فنی سازمان غذا و دارو به منزل شما مراجعه و ۱۲ شرط فوق را چک میکند و اگر هر ۱۲ شرط را داشتید، برایتان کد تاییدیه صادر میکند. بعد از گرفتن تاییدیه بهداشتی، اگر سایر شرایط این صفحه را دارید، از دکمه پایین همین صفحه، درخواست این مجوز را ثبت کنید، درگاه ملی بطور خودکار، تاییدیه بهداشتی شما را از سازمان غذا و دارو اعلام و مجوزتان را صادر میکند و نشانی فایل مجوزتان را هم پیامکی میفرستد.

طرح تولید فرآورده‌های لبنی

(صنفي وکارگاهی)

سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی

بهار ۱۴۰۳

اهداف طرح

بطور خلاصه عبارتند از:

- ۱- تحقق شعار سال (جهش تولید با مشارکت مردم)
- ۲- کمک به بهبود سطح زندگی روستائیان از طریق افزایش درآمد سرانه آن
- ۳- حرکت در جهت استفاده بهینه از امکانات و منابع موجود در مناطق روستایی
- ۴- تولید بخشی از کالای مورد نیاز کشور در مناطق روستایی
- ۵- کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و ایجاد ارزش افزوده بالاتر برای محصولات
- ۶- ایجاد زمینه‌های مناسب جهت افزایش مهارت‌ها و شکوفایی استعدادهای روستائیان
- ۷- کمک به کنترل مهاجرت‌های بی رویه و کاهش ناهنجاریهای اجتماعی
- ۸- کمک به افزایش صادرات غیر نفتی کشور
- ۹- ایجاد اشتغال مولد برای جمعیت مازاد بر فعالیتهای بخش کشاورزی
- ۱۰- تبدیل روستاهای کم درآمد و مصرف کننده به روستاهای مولد
- ۱۱- احیای هویت واقعی و اصلی روستاها
- ۱۲- تولید محصولات سالم و بهداشتی محلی با طعم‌های مختلف
- ۱۳- ایجاد اشتغال در روستا
- ۱۴- تشویق به توسعه دامپروری در روستاها

جدول ۳- کسب و کار صنفی/کارگاهی تولید فرآورده های لبنی با ماشین آلات

شناسنامه طرح			
عنوان طرح			تولید فرآورده های لبنی
عنوان محصول			شیر- ماست - سرشیر- دوغ - خامه و کره محلی
ظرفیت طرح			۲۰۰ کیلوگرم در روز
ماشین آلات		نوع وسایل و ماشین آلات	ظرفیت
		وان استیل ۵۰۱ متری	۲ عدد
		بیدون ۱۵۰ لیتری	۳ عدد
		دستگاه کره گیر استیل	۱ عدد
		دستگاه پخت شیر با نصب CIP	۵۰۰ لیتری
		تانک پروسس	۵۰۰ لیتری
		خامه گیر	۴۰۰ کیلویی
		شیر سردکن	۵۰۰ لیتری
		دوغ ساز برقی	۵۰ لیتری
		یخچال ویتترین دار	۲ عدد
قیمت ماشین آلات			۴۵۰ میلیون
اشتغال زایی			۵ نفر
حداقل متراژ بنا			۵۰ مترمربع
سرمایه گذاری		ثابت	۱ میلیارد تومان
		در گردش (ماهانه)	۱۵۰ میلیون
هزینه های سرمایه گذاری در گردش با احتساب آب و برق، گاز، مواد اولیه و بسته بندی محاسبه شده است. (حقوق و دستمزد در نظر گرفته نشده) هزینه های سرمایه گذاری ثابت با احتساب قیمت ماشین آلات، مکان اجرای طرح و ساخت محل مطابق با استاندارد محاسبه شده است. قیمت شیر هر کیلو ۲۰ هزار تومان در نظر گرفته شده			

جدول ۴- کسب و کار صنفی تولید فرآورده های لبنی بدون ماشین آلات

شناسنامه طرح			
تولید فرآورده های لبنی			عنوان طرح
شیر- ماست - سرشیر- دوغ - خامه و کره محلی			عنوان محصول
۱۰۰ کیلوگرم در روز			ظرفیت طرح
نوع وسایل و ماشین آلات	ظرفیت	قیمت(تومان)	
شیرسردکن با همزن	۲۰۰ کیلوگرم	۵۰میلیون	ماشین آلات
تانکر ۶۰ کیلویی دوغ	۱عدد	۳ میلیون	
دیگ	۲عدد با ظرفیت ۵۰ کیلوگرم	۶ میلیون	
اجاق گاز	۱عدد	۶ میلیون	
خامه گیر	۱۴۰ لیتری	۲۰میلیون	
یخچال ویترین دار	۳ عدد	۹۰ میلیون	
۱۷۵ میلیون			ماشین آلات
۲ نفر			اشتغال زایی
۲۰ مترمربع			حداقل متراژ بنا
۴۰۰ میلیون تومان		ثابت	سرمایه گذاری
۷۵ میلیون تومان		درگردش (ماهانه)	
هزینه های سرمایه گذاری ثابت با احتساب قیمت ماشین آلات، مکان اجرای طرح و ساخت محل مطابق با استاندارد محاسبه شده است.			
درگردش (ماهانه) شامل: ظروف یکبار مصرف، لیبل، آب برق گاز و.. میباشد.			

شکل ۲. نمونه محصولات لبنی

راهنمای دریافت پروانه کسب تولید فرآورده های لبنی

معرفی کسب و کار: پروانه کسب تولید فرآورده های لبنی

دریافت کننده مجوز: اشخاص حقیقی، اشخاص حقوقی، اتباع خارجی حقیقی،
اتباع خارجی حقوقی

مرجع/متولی صدور مجوز و نظارت پسینی: دبیرخانه هیأت عالی نظارت بر
سازمان های صنفی کشور / اتحادیه صنفی

مجری صدور: دبیرخانه هیأت عالی نظارت بر سازمان های صنفی کشور / اتحادیه
صنفی - اتحادیه استان / شهرستان

در این واحد صنفی انواع خدمات مرتبط با تولید فرآورده های لبنی ارائه میشود. قبل از ثبت درخواست این پروانه باید تاییدیه بهداشتی دریافت شود. شرایط و مدارک لازم به همراه زمان لازم برای دریافت این پروانه (شامل شرایط دریافت گواهی/تاییدیه های لازم) در سامانه صدور مجوزها نوشته شده و ثبت درخواست آن الکترونیکی است. ارائه مدرک کاغذی یا مراجعه حضوری به جایی نیازی نیست. صدور پروانه هم پیامکی اطلاع داده میشود و متقاضی میتواند در کارپوشه خویش در بالای صفحه فایل پروانه را دریافت کند. از سال ۱۴۰۲، پروانه کسب فقط یک فایل الکترونیکی است و شناسه یکتای آن به منزله مهر و امضای حکومت می باشد که در همه ادارات حکومتی قانونا معیار داشتن پروانه کسب است.

شرایط لازم برای صدور

۱	آگهی ثبت و آخرین تغییرات در روزنامه رسمی (و اقامتگاه شرکت برای اشخاص حقوقی)
۲	ارائه رضایت نامه رسمی و محضری (شرکا برای مشارکت های مدنی و قهری)
۳	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: استفاده از پنجره های ثابت و شیشه های مشجر در صورت اشراف به منازل مسکونی
۴	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: استفاده از قفل و حفاظ مناسب. (کرکره گردان یا درب آکاردئونی یا هرگونه تجهیزاتی که موجب ارتقاء ضریب امنیت و جلوگیری از سرقت شود.
۵	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: استقرار در حریم اماکن طبقه بندی (مقداری از اراضی اطراف اماکن و تأسیسات طبقه بندی شده کشور اعم از نظامی، انتظامی، امنیتی و کشوری و امثال آن و در جرگه ملک و تملک و تصرف در آن که با طبیعت حریم منافات دارد
۶	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: داشتن کپسول آتش نشانی و جعبه کمکهای اولیه
۷	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: ضرورت حضور صاحب پروانه و یا مباشر قانونی وی در تمام ساعات فعالیت اماکن عمومی
۸	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: عدم بکارگیری مشمولان غایب و فراری و اتباع خارجی غیرمجاز (بدون داشتن پروانه اقامت و کار معتبر)، تحت هر عنوان
۹	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: عدم نگهداری، فروش و ورود هرگونه حیوانات اهلی و خانگی از قبیل سگ، گربه، میمون و.
۱۰	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: عدم وجود هرگونه معبر ارتباطی اعم از موقت یا دائم به منازل مسکونی و اماکن عمومی همجوار
۱۱	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: قبول مسئولیت نظارت بر حسن رفتار و فعالیت مدیران و شاغلین و رعایت شئون اخلاقی و حجاب (پوشش متعارف) شاغلین و مراجعین (خدمات دهنده گان و خدمات گیرندگان) بر اساس موازین قانونی توسط صاحب مجوز

۱۲	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: مشخص بودن نام واحد صنفی برای عموم با استفاده از نام و خط فارسی و مضامین موافق عفت عمومی
۱۳	قبول تعهدنامه مجوزهای صنفی: نصب دوربین مدار بسته توسط شرکت ها و واحدهای صنفی دارای مجوز
۱۴	ارائه سند مالکیت یا اجاره نامه رسمی (سند مالکیت، اجاره نامه، صلح نامه، هبه، قرارداد مشارکت، مبیعه نامه و یا قراردادهای رسمی و یا عادی (موضوع ماده ۱۰ قانون مدنی) در روستاها احراز مالکیت طبق عرف محل است.)
۱۵	الزامات اماکن عمومی: تأییدیه اماکن عمومی
۱۶	الزامات بهداشتی: ارائه گواهی نامه معتبر پایان دوره آموزشی مورد تأیید وزارت بهداشت برای متصدی و همه کارکنان مرتبط با مواد غذایی (یا ارائه برگه ثبت نام آموزش بهداشت جهت اقدام به اخذ گواهینامه مذکور
۱۷	الزامات بهداشتی: تأییدیه بهداشتی محیط
۱۸	الزامات بهداشتی: جمع آوری پسماندها در زباله دان درپوش دار، زنگ زن، قابل شستشو و قابل حمل
۱۹	الزامات بهداشتی: دارا بودن تهویه مناسب (هوای داخل اماکن همواره تازه، کافی و عاری از بو بوده و حداقل به میزان ۱۰ لیتر در ثانیه به ازای هر نفر تامین گردد)
۲۰	الزامات بهداشتی: داشتن آب شرب سالم (متصل به شبکه عمومی یا خصوصی یا مخازن ذخیره ثابت و سیار)
۲۱	الزامات بهداشتی: داشتن دیوار با ویژگی لازم (دیوار محل تولید و گرمخانه باید از کف تا سقف و حداقل ارتفاع ۲۴۰ سانتی متر از جنس سنگ، سرامیک یا کاشی سالم، تمیز و قابل شستشو باشد و پوشش دیوار محل عرضه باید سالم، تمیز و قابل نظافت باشد و همچنین بدون رطوبت و نم
۲۲	الزامات بهداشتی: داشتن سقف با ویژگی لازم (سقف باید بدون درز و شکاف، صاف، ضدحریق، رطوبت و قابل نظافت باشد درضمن سقف کاذب با شرایط فوق مورد تایید است)

۲۳	الزامات بهداشتی: داشتن سیستم دفع فاضلاب مورد تایید وزارت بهداشت (داشتن چاه جاذب / تصفیه خانه اختصاصی / تخلیه به شبکه جمع آوری فاضلاب)
۲۴	الزامات بهداشتی: داشتن کف با ویژگی لازم (کف محل تولید و گرمخانه باید از جنس سنگ، سرامیک یا موزائیک صاف، بدون درز و شکستگی و تمیز باشد و دارای شیب به سمت فاضلاب رو باشد و پوشش کف محل عرضه باید قابل نظافت بوده و الزام به داشتن کفشور نمی باشد).
۲۵	الزامات بهداشتی: داشتن یخچال، فریزر و سردخانه سالم برای نگهداری مواد غذایی و ظروف و تجهیزات متناسب با حجم فعالیت (دمای یخچال بین صفر تا ۴ درجه سلسیوس و دمای فریزرها و سردخانه ها ویژه نگهداری فرآورده های پروتئینی با منشاء دامی (۱۸-) تا (۲۴-) درجه سلسیوس
۲۶	داشتن محدودیت سنی (حداقل ۱۸ سال)
۲۷	گذرنامه (و پروانه کار)
۲۸	ارائه گواهی دوره آموزشی (احکام تجارت و کسب و کار در چارچوب دستورالعمل آموزش (موضوع بند ن ماده (۳۰) قانون نظام صنفی))
۲۹	گواهی (گواهی کار اتباع خارجی)
۳۰	شرایط تعلیق (لغو موقت) پروانه کسب واحد صنفی: در صورت گرانفروشی، کم فروشی و تقلب برای بار پنجم (پس از طی ترتیبات لازم در مراتب قبلی توسط مراجع ذیربط)، به مدت شش ماه پروانه کسب تعلیق و محل کسب تعطیل میشود (طبق ماده ۵۷، ۵۸ و ۵۹ قانون نظام صنفی).
۳۱	شرایط ابطال (لغو دائم) پروانه کسب واحد صنفی: ۱- در صورت عدم فعالیت بیش از ۶ ماه، تغییر محل کسب، تغییر نوع فعالیت، واگذاری محل صنفی دارای پروانه کسب به غیر (تبصره ۵ ماده ۱۲ قانون نظام صنفی)- ۲- در صورت انقضای تاریخ پروانه کسب (تبصره ۲ ماده ۵ قانون نظام صنفی

توجه: براساس احکام قانونی، ارسال تمامی استعلامات بین دستگاهی (آب، برق، گاز، محیط زیست، منابع طبیعی و...) و پیگیری و دریافت پاسخ آنها برای هر مجوز کسب وکار، به عهده مرجع اصلی صادرکننده مجوز است. بر این اساس، مرجع اصلی صادرکننده این مجوز، موظف است مدارک احتمالی لازم برای دریافت پاسخ استعلام ها را در درگاه تخصصی خود بطور دقیق و شفاف اعلام و بصورت الکترونیکی از متقاضی دریافت و طی زمان تعیین شده برای صدور این مجوز، پاسخ این استعلام ها را نیز اخذ نماید.

هزینه‌ها

۱- پرداخت حق عضویت به اتحادیه براساس مقررات آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۳۱) قانون نظام صنفی به شرح ذیل برای سال اول در کلان شهرها حداکثر تا ۲۰ میلیون ریال، در سایر مراکز استانها حداکثر تا ۱۷ میلیون ریال و در سایر شهرستان ها حداکثر تا ۱۴ میلیون ریال برای متقاضیان پروانه کسب موقت به میزان ۵۰ درصد حق عضویت سال اول بوده و در صورت تبدیل پروانه کسب موقت به دائم مکلف به پرداخت مابقی حق عضویت سال اول می باشد. حق عضویت واحدهای صنفی مستقر در روستاها اعم از سال اول و سالهای بعد معادل ۵۰ درصد شغل مشابه در شهرستان ذیربط می باشد.

۲- هزینه صدور پروانه: ۶/۰۰۰/۰۰۰ ریال

هزینه صدور پروانه: براساس ماده ۹ آیین نامه اجرایی تبصره ۱ ماده ۳۱ قانون نظام صنفی، شش میلیون ریال در کلان شهرها، پنج میلیون ریال در سایر مراکز استان ها، چهار میلیون ریال در سایر شهرها و برای پروانه موقت یکساله، هزینه صدور بمیزان ۵۰ درصد ارقام مذکور می باشد.

طرح آسیاب روستایی

سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی

بهار ۱۴۰۳

اهداف طرح

بطور خلاصه عبارتند از:

۱. تحقق شعار سال (جهش تولید با مشارکت مردم)
۲. کمک به بهبود سطح زندگی روستائیان از طریق افزایش درآمد سرانه آن
۳. حرکت در جهت استفاده بهینه از امکانات و منابع موجود در مناطق روستایی
۴. تولید بخشی از کالای مورد نیاز کشور در مناطق روستایی
۵. کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و ایجاد ارزش افزوده بالاتر برای محصولات
۶. ایجاد زمینه های مناسب جهت افزایش مهارت ها و شکوفایی استعدادهای روستائیان
۷. کمک به کنترل مهاجرت های بی رویه و کاهش ناهنجاری های اجتماعی
۸. کمک به افزایش صادرات غیر نفتی کشور
۹. ایجاد اشتغال مولد برای جمعیت مازاد بر فعالیتهای بخش کشاورزی
۱۰. تبدیل روستاهای کم درآمد و مصرف کننده به روستاهای مولد
۱۱. احیای هویت واقعی و اصلی روستاها
۱۲. تولید آرد کامل در راستای توسعه سلامت و تامین نیازهای تغذیه ای مصرف کننده

جدول ۵- آسیاب روستایی

شناسنامه طرح	
نام طرح	آسیاب روستایی
ظرفیت سالانه (تن)	۹۰۰
سرمایه ثابت مورد نیاز (میلیارد ریال)	۱۱/۴
زیربنای مورد نیاز (متر مربع)	۵۰
توان برق مورد نیاز (کیلو وات)	۲۵
اشتغال ایجاد (نفر)	۴
قیمت خرید گندم (ریال / کیلوگرم)	۲۰۰۰۰
قیمت فروش گندم (ریال / کیلوگرم)	۲۵۰۰۰
مجوزهای مورد نیاز	پروانه کسب* کد بهداشتی
محل تامین تسهیلات بانکی	تبصره های بودجه

الزامات قانونی

- ۱- دارا بودن سند مالکیت، اجاره، هبه، صلح نامه، مبیعه نامه و... در روستا
- ۲- دارا بودن گواهی ۱۸۶ مالیات های مستقیم
- ۳- رضایت محضری شرکا برای مشارکت های مدنی وقهری
- ۴- دارا بودن گواهی دوره های تجارت وکسب وکار
- ۵- کارت پایان خدمت یا معافیت برای آقایان زیر ۵۰ سال سن
- ۶- دارا بودن حداقل ۱۸ سال سن
- ۷- دارا بودن گواهی نامه معتبر پایان دوره آموزشی مورد تایید وزارت بهداشت
- ۸- دارا بودن آب بهداشتی
- ۹- دارای تهویه مناسب
- ۱۰- داشتن دیوار تمیز، قابل نظافت و شستشو
- ۱۱- سقف بدون درز و شکاف، صاف، ضد حریق، ضد رطوبت و قابل نظافت
- ۱۲- اخذ پروانه بهداشتی ساخت از معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی
- ۱۳- قبول مسوولیت نظارت، حسن رفتار و فعالیت مدیران و شاغلین و رعایت شوون اخلاقی
- ۱۴- پرداخت حق عضویت به مبلغ ۲۰ میلیون ریال
- ۱۵- پرداخت هزینه صدور پروانه بهره برداری به مبلغ ۶ میلیون ریال
- ۱۶- ثبت درخواست الکترونیکی در درگاه ملی مجوزهای کشور

طرح تولید نان محلی وسنتی

(خانگی)

سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی

بهار ۱۴۰۳

اهداف طرح

بطور خلاصه عبارتند از:

- ۱- تحقق شعار سال (جهش تولید با مشارکت مردم)
- ۲- کمک به بهبود سطح زندگی روستائیان از طریق افزایش درآمد سرانه آن
- ۳- حرکت در جهت استفاده بهینه از امکانات و منابع موجود در مناطق روستایی
- ۴- تولید بخشی از کالای مورد نیاز کشور در مناطق روستایی
- ۵- کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و ایجاد ارزش افزوده بالاتر برای محصولات
- ۶- ایجاد زمینه های مناسب جهت افزایش مهارت ها و شکوفایی استعداد های روستائیان
- ۷- کمک به کنترل مهاجرت های بی رویه و کاهش ناهنجاری های اجتماعی
- ۸- ایجاد اشتغال مولد برای جمعیت مازاد بر فعالیتهای بخش کشاورزی
- ۹- تبدیل روستاهای کم درآمد و مصرف کننده به روستاهای مولد
- ۱۰- احیای هویت واقعی و اصلی روستاها
- ۱۱- تولید نان سالم با ارزش تغذیه ای بالا
- ۱۳- ایجاد ارزش افزوده

جدول ۶- کسب و کار نان محلی و سنتی

شناسنامه طرح			
خانگی			عنوان طرح
نان محلی و سنتی			عنوان محصول
۸۰ کیلو گرم در روز			ظرفیت طرح
قیمت (تومان)	ظرفیت	نوع وسایل و ماشین آلات	مواد اولیه و بسته بندی
۱۲ میلیون	۵۰ سانتیمتر	ساج گازی	
۷۰۰ هزار	۲ عدد	بالشتک	
۳۰۰ هزار	۲ عدد	وردنه	
۵ میلیون	۲۰ کیلویی	خمیر گیر	
۴ میلیون	۱ عدد	میز کار استیل (۱۹۰ سانتیمتر)	
۲۲			ماشین آلات
۳			اشتغال زایی
۲۰ متر مربع			حداقل متراژ بنا
۴۲ میلیون ثابت + ۲۰ میلیون در گردش			سرمایه گذاری

شکل ۳. نمونه عکس ساج، تنورو تولید کنندگان نان محلی و سنتی

راهنمای دریافت کسب و کار خانگی تولید نان محلی وسنتی

عنوان رسمی و اداری مجوز معرفی کسب و کار شغل خانگی	تولید نان سنتی ومحلی
دریافت کننده مجوز	اشخاص حقیقی
مرجع /متولی صدور مجوز و نظارت پسینی	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - معاونت توسعه کارآفرینی و اشتغال - دبیرخانه ستاد ساماندهی حمایت از مشاغل خانگی

شرایط لازم برای صدور

۱	انجام کار صرفاً توسط عضو یا اعضاء خانواده در واحد مسکونی
۲	حداقل فضای مورد نیاز: ۲۵ مترمربع
۳	عدم ایجاد آلودگی های زیست محیطی، صوتی و بصری و رعایت کامل حقوق همسایگان
۴	عرضه و فروش محصول در خارج از واحد مسکونی
۵	عدم تردد غیر متناسب با فضای محل سکونت به ویژه در مجتمع های مسکونی
۶	حداقل سن ۱۸ سال
۷	اقامت در محل اجرای طرح
۸	داشتن گواهی مهارت یا گواهی سابقه کاری از یک شاغل در شغل مورد تقاضا
۹	وجود برق، تلفن و آب در محل اجرای این شغل در واحد مسکونی
۱۰	محل مناسب برای انجام فعالیت: روستا
۱۱	نوع منزلی که انجام فعالیت در آن مناسب یا امکان پذیر است: واحد مسکونی آپارتمانی: بلی خانه های غیرآپارتمانی (خانه های معمولی): بلی سایر (چادر - کپر - آلونک - زاغه): خیر
۱۲	مکان
۱۳	مکان آماده سازی باید از امکان شستشو، نظافت و ضد عفونی کردن برخوردار باشد.
۱۴	درب ها (در صورت وجود) باید دارای سطوح صاف و قابل شستشو بوده و جنس آنها از مواد مقاوم به رطوبت باشند. درز بندی لازم برای جلوگیری از ورود حشرات مانند پشه ، سوسک و.... و چونندگان مانند موش در نظر گرفته شود.

۱۵	ارتفاع سقف حداقل ۲۷۰ سانتیمتر باشد. (ارتفاع معمول در واحدهای مسکونی) بدون ترک، خلل و فرج، غیر قابل نفوذ به رطوبت و حرارت و قابل نظافت باشند.
۱۶	کلیه پنجره ها باید دارای توری ریز که مانع ورود حشرات شود باشند. همچنین قابل شستشو و نظافت باشند.
۱۷	آب مورد استفاده باید آب آشامیدنی (لوله کشی شهری) باشد. چنانچه محل در مناطق روستایی قرار گرفته است، آب مورد استفاده باید از نظر بهداشتی مورد تایید شبکه بهداشت منطقه روستایی باشد.
۱۸	کلیه سطوح کف، دیوارها، درها، پنجره ها باید با مواد شوینده و پاک کننده دارای مجوز بهداشتی، نظافت، شسته و پاکیزه شوند. در صورت استفاده از ابزار و سطوح و ظروف برای تهیه مواد غذایی یا بسته بندی آن، باید قبل و پس از بکارگیری شسته و به نحو مناسبی خشک شوند.
۱۹	کلیه افراد خانوار باید دارای کارت بهداشتی معتبر باشند. درضمن گذراندن دوره های آموزشی اصول بهداشت فردی (GHP) و اصول بهداشت مواد غذایی برای متقاضی الزامی است. استفاده از لباس کار روشن شامل روپوش یا پیش بند، دستکش، ماسک و کلاه پارچه ای در حین انجام کار الزامی است. همچنین در هنگام کار از ساعت، انگشتر و هر وسیله زینتی دیگر نباید استفاده شود.
۲۰	مواد بسته بندی مورد استفاده باید از جنس دارای مجوز بهداشتی. پروانه ساخت (جهت تماس با فرآورده های غذایی و آشامیدنی باشد. الزامات برجسب گذاری شامل: درج عبارت "تولید خانگی"، "کد واحد خانگی / کد مسئول فنی / شناسه معاونت"، "آدرس محل آماده سازی) اختیاری"، "شماره تماس"، "نام فرآورده"، "عمده ترکیبات تشکیل دهنده" می باشد. توجه: قبل از ثبت درخواست این مجوز، باید به درگاه سازمان غذا و دارو بروید. آنجا ابتدا از مسیر "دولت من" احراز هویت شوید (با دادن شماره همراه خودتان) و سپس، درخواست تاییدیه بهداشتی برای مجوز خانگی درخواست کنید. بعد از مدت کوتاهی مسئول فنی سازمان غذا و دارو به منزل شما مراجعه و ۱۲ شرط فوق را چک میکند و اگر هر ۱۲ شرط را داشتید، برایتان کد تاییدیه صادر میکند. بعد از گرفتن تاییدیه بهداشتی، اگر سایر شرایط این صفحه را دارید، از دکمه پایین همین صفحه، درخواست این مجوز را ثبت کنید، درگاه ملی بطور خودکار، تاییدیه بهداشتی شما را از سازمان غذا و دارو استعلام و مجوزتان را صادر میکند و نشانی فایل مجوزتان را هم پیامکی میفرستد.

سایر طرح های صنایع تبدیلی

(خانگی، صنفی)

سازمان جهاد کشاورزی استان همدان

مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی

بهار ۱۴۰۳

جدول ۷- کسب و کار خانگی بسته بندی عسل

شناسنامه طرح			
تولید و بسته بندی عسل			عنوان طرح
انواع عسل			عنوان محصول
۵۰۰ کیلو در فصل تولید			ظرفیت طرح
قیمت (تومان)	ظرفیت/واحد	نوع وسایل و ماشین آلات	تجهیزات، مواد اولیه و بسته بندی
۱ میلیون	۱۰ شانه در روز	اکستراکتور دستی	
۲ هزار	۲۰ شیشه ۱ کیلویی	ظروف بسته بندی	
میلیون			ماشین آلات
۱ نفر			اشتغال زایی
۲۰ متر مربع			حداقل متراژ بنا
۲۰۰ میلیون			سرمایه ثابت
۱۵ میلیون			گذاری در گردش (ماهانه)
در صورت عدم وجود محل تولید هزینه ساخت و ساز محاسبه می گردد. سرمایه در گردش با احتساب حقوق و دستمزد و مواد اولیه محاسبه گردیده است			

جدول ۸- کسب و کار خانگی تولید رشته آشی و پلویی

شناسنامه طرح			
عنوان طرح		تولید و بسته بندی انواع رشته	
عنوان محصول		انواع رشته(آشی و پلویی)	
ظرفیت طرح		۶۰۰۰ کیلو در سال	
تجهیزات، مواد اولیه و بسته بندی	نوع وسایل و ماشین آلات	ظرفیت/واحد	قیمت واحد(تومان)
	چرخ رشته	۱ عدد	۵ میلیون
	ملزومات خمیرگیری و سایر	-	۵ میلیون
	۱۰ میلیون		
اشتغال زایی		۲ نفر	
حداقل متراژ بنا		۱۰۰ مترمربع بنای موجود	
سرمایه گذاری	ثابت	۱۰ میلیون	
	در گردش(ماهانه)	۲۵ میلیون	
در صورت عدم وجود محل تولید هزینه ساخت و ساز محاسبه می گردد. سرمایه در گردش با احتساب حقوق و دستمزد و مواد اولیه محاسبه گردیده است.			

جدول ۹ - کسب و کار خانگی بسته بندی تخم مرغ محلی

شناسنامه طرح			
بسته بندی تخم مرغ محلی			عنوان طرح
تخم مرغ محلی			عنوان محصول
۳۰۰ عدد در روز (جمع آوری روزانه)			ظرفیت طرح
قیمت واحد (تومان)	ظرفیت	نوع وسایل و ماشین	وسایل و تجهیزات
۲هزار	۵۰ عدد ظرف ۶ تایی	ملزومات بسته بندی	
-			ماشین آلات
۱ نفر			اشتغال زایی
۶متر			حداقل متراژ بنا
۱۰ میلیون		ثابت	سرمایه گذاری
۱۴ میلیون		در گردش (ماهانه)	
در صورت عدم وجود محل تولید هزینه ساخت و ساز محاسبه می گردد. در این طرح هزینه مربوط به بنا صرفا بهسازی محل موجود در نظر گرفته شده است. در گردش با سرمایه در گردش احتساب حقوق و دستمزد و مواد اولیه محاسبه گردیده است. پیشنهاد میشود این فعالیت در کنار پرورش مرغ بومی و بوقلمون پروراری انجام پذیرد.			

جدول ۱۰- کسب و کار خانگی تولید و بسته بندی مربا

شناسنامه طرح			
عنوان طرح		تولید و بسته بندی مربا	
عنوان محصول		انواع مربا	
ظرفیت طرح		۳۰کیلوگرم در روز	
تجهیزات، مواد اولیه و بسته بندی	نوع وسایل و ماشین آلات	ظرفیت/واحد	قیمت(تومان)
	دیگ پخت	دو عدد	۴ میلیون
	اجاق گاز	دو عدد	۴میلیون
	دستگاه خردکن	یک عدد	۲میلیون
	میز استیل	دو عدد	۴میلیون
	شیشه و ملزومات بسته بندی	۶۰ عدد ۵۰۰ گرمی	۲۰۰ هزار
	انواع میوه	۱۵ کیلو	۳۰۰ هزار
	شکر	۴۰کیلو	۱/۴میلیون
ماشین آلات		۱۴ میلیون	
اشتغال زایی		۲نفر	
حداقل متراژ بنا		۲۰مترمربع	
سرمایه گذاری	ثابت	۱۰۰میلیون	
	در گردش (ماهانه)	۸۰میلیون	
در صورت وجود محل تولید هزینه ساخت و ساز از مبلغ سرمایه گذاری کسر می گردد. سرمایه در گردش با احتساب حقوق و دستمزد و مواد اولیه محاسبه گردیده است.			

جدول ۱۱- کسب و کار خانگی تولید سرکه

شناسنامه طرح				
تولید و بسته بندی سرکه خانگی			عنوان طرح	
انواع سرکه خانگی			عنوان محصول	
۶۰۰۰ لیتر در سال			ظرفیت طرح	
قیمت واحد(تومان)	ظرفیت/واحد	نوع وسایل و ماشین آلات	تجهیزات، مواد اولیه و بسته بندی	
۱/۵	۳۰ عدد	بشکه ۲۰۰ لیتری پلاستیکی درب دار		
۴۵ میلیون			ماشین آلات/تجهیزات	
۲ نفر مستقیم- ۳ نفر غیرمستقیم			اشتغال زایی	
۱۰۰ مترمربع بنای موجود			حداقل متراژ بنا	
۵۰ میلیون			ثابت	سرمایه گذاری
-میلیون			درگرددش(ماهانه)	
با توجه به ماهیت طرح و روند تولید در بازه زمانی طولانی(یک سال) این طرح در کنار سایر طرح های زودبازده از قبیل تولید میوه خشک، شیر و مربا پیشنهاد میگردد.				

جدول ۱۲ - کسب و کار خانگی تولید وبسته بندی شیره انگو

شناسنامه طرح			
تولید وبسته بندی شیره			عنوان طرح
شیره انگور			عنوان محصول
۱۰۰ کیلو انگور در روز			ظرفیت طرح
نوع وسایل و ماشین آلات	تعداد/ظرفیت	قیمت(تومان)	ماشین آلات ، مواد اولیه و بسته بندی
دستگاه بگیری	۱ عدد	۷میلیون	
پاتیل و ظروف استیل	۴ عدد	۱۰میلیون	
اجاق گاز	۲ عدد	۵میلیون	
ظروف شیشه ای و پلاستیکی	۲۵ عدد ظرف یک کیلویی	۱۰۰ هزار	
۲۲میلیون			ماشین آلات
۲نفر			اشتغال زایی
۲۰			حداقل متراژ بنا
۲۰۰میلیون		ثابت	سرمایه گذاری
۲۵میلیون		درگردش (ماهانه)	
هزینه های سرمایه گذاری درگردش با احتساب آب و برق ، گاز ، مواد اولیه و بسته بندی محاسبه شده است.			
هزینه های سرمایه گذاری ثابت با احتساب قیمت ماشین آلات، مکان اجرای طرح و ساخت محل مطابق با استاندارد محاسبه شده است.			

جدول ۱۳- کسب و کار خانگی تولید وبسته بندی شیرینی محلی

شناسنامه طرح			
تولید شیرینی محلی			عنوان طرح
شیرینی محلی			عنوان محصول
۲۰ کیلوگرم در روز			ظرفیت طرح
وسایل و تجهیزات	نوع وسایل و ماشین	ظرفیت	قیمت (تومان)
	ساج گازی با تنور	۵۰ سانتی	۱۲ میلیون
	بالشتک	۱ عدد	۳۰۰ هزار
	وردنه	۱ عدد	۳۰۰ هزار
	ملزومات خمیر گیری و سایر	-	۵ میلیون
۱۸ میلیون			ماشین آلات
۲ نفر			اشتغال زایی
۱۰ مترمربع			حداقل متراژ بنا
ثابت		۲۰ میلیون	سرمایه گذاری
در گردش (ماهانه)		۲۵ میلیون	
در صورت عدم وجود محل تولید هزینه ساخت و ساز محاسبه می گردد. در این طرح هزینه مربوط به بنا صرفا بهسازی محل موجود در نظر گرفته شده است. در گردش با سرمایه در گردش احتساب حقوق و دستمزد و مواد اولیه محاسبه گردیده است.			

جدول ۱۴ - کسب و کار خانگی تولید عرقیات گیاهی

شناسنامه طرح				
تولید و بسته بندی عرقیات گیاهی			عنوان طرح	
انواع عرقیات گیاهی			عنوان محصول	
۴۰ لیتر در روز			ظرفیت طرح	
قیمت واحد(تومان)	ظرفیت/واحد	نوع وسایل و ماشین آلات	تجهیزات، مواد اولیه و بسته بندی	
۴	۲دستگاه	دستگاه تقطیر خانگی		
۷۰۰هزار	۲عدد	اجاق گاز		
۱میلیون	۲عدد	دیگ		
۱هزار	۲۰عدد	شیشه و ظروف		
۱۰ میلیون			ماشین آلات	
۲ نفر			اشتغال زایی	
۲۰مترمربع			حداقل متراژ بنا	
۲۱۰ میلیون			ثابت	سرمایه گذاری
۲۵ میلیون			در گردش(ماهانه)	
در صورت وجود محل تولید هزینه ساخت و ساز از مبلغ سرمایه گذاری کسر می گردد. سرمایه در گردش با احتساب حقوق و دستمزد و مواد اولیه محاسبه گردیده است.				

راهنمای دریافت کسب و کار خانگی

عنوان رسمی و اداری مجوز معرفی کسب و کار شغل خانگی	آماده سازی و بسته بند سبزیجات خشک و میوه خشک
دریافت کننده مجوز	اشخاص حقیقی
مرجع / متولی صدور مجوز و نظارت پسینی	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - معاونت توسعه کارآفرینی و اشتغال - دبیرخانه ستاد ساماندهی حمایت از مشاغل خانگی

شرایط لازم برای صدور

۱	انجام کار صرفاً توسط عضو یا اعضاء خانواده در واحد مسکونی
۲	حداقل فضای مورد نیاز: ۲۰ مترمربع
۳	عدم ایجاد آلودگی های زیست محیطی، صوتی و بصری و رعایت کامل حقوق همسایگان
۴	عرضه و فروش محصول در خارج از واحد مسکونی
۵	عدم تردد غیر متناسب با فضای محل سکونت به ویژه در مجتمع های مسکونی
۶	حداقل سن ۱۸ سال
۷	اقامت در محل اجرای طرح
۸	داشتن گواهی مهارت یا گواهی سابقه کاری از یک شاغل در شغل مورد تقاضا
۹	وجود برق، تلفن و آب در محل اجرای این شغل در واحد مسکونی
۱۰	محل مناسب برای انجام فعالیت: شهر و روستا
۱۱	نوع منزلی که انجام فعالیت در آن مناسب یا امکان پذیر است: واحد مسکونی آپارتمانی: بلی خانه های غیر آپارتمانی (خانه های معمولی): بلی سایر (چادر - کپر - آلونک - زاغه): خیر
۱۲	مکان
۱۳	مکان آماده سازی محدود به آشپزخانه واحد مسکونی بوده و باید از امکان شستشو، نظافت و ضد عفونی کردن بر خوردار باشد. متقاضی مجاز به افزودن هر گونه تجهیزات و ماشین آلات صنعتی، کارگاهی و آشپزخانه صنعتی نمی باشد.

۱۴	درب ها (در صورت وجود) باید دارای سطوح صاف و قابل شستشو بوده و جنس آنها از مواد مقاوم به رطوبت باشند. درز بندی لازم برای جلوگیری از ورود حشرات مانند پشه ، سوسک و.... و جوندگان مانند موش در نظر گرفته شود.
۱۵	ارتفاع سقف حداقل ۲۷۰ سانتیمتر باشد. (ارتفاع معمول در واحدهای مسکونی) بدون ترک، خلل و فرج ، غیر قابل نفوذ به رطوبت و حرارت و قابل نظافت باشند.
۱۶	کلیه پنجره ها باید دارای توری ریز که مانع ورود حشرات شود باشند. همچنین قابل شستشو و نظافت باشند.
۱۷	آب مورد استفاده باید آب آشامیدنی (لوله کشی شهری) باشد. چنانچه محل در مناطق روستایی قرار گرفته است، آب مورد استفاده باید از نظر بهداشتی مورد تایید شبکه بهداشت منطقه روستایی باشد.
۱۸	ملزومات و ظروف مورد استفاده باید از وسایل و ابزار آشپزخانه بوده و فقط برای آماده سازی و بسته بندی محصولات باشد. جهت بسته بندی فرآورده، صرفاً استفاده از دستگاه دوخت حرارتی دستی و یا شرینگ دستی و سایر لوازم آشپزخانه خانگی نظیر دستگاه خشک کن و خرد کن یا اسلایسر خانگی مجاز است.
۱۹	کلیه سطوح کف، دیوارها، درها، پنجره ها باید با مواد شوینده و پاک کننده دارای مجوز بهداشتی، نظافت، شسته و پاکیزه شوند. در صورت استفاده از ابزار و سطوح و ظروف برای تهیه مواد غذایی یا بسته بندی آن، باید قبل و پس از بکارگیری شسته و به نحو مناسبی خشک شوند.
۲۰	کلیه افراد خانوار باید دارای کارت بهداشتی معتبر باشند. درضمن گذراندن دوره های آموزشی اصول بهداشت فردی (GHP) و اصول بهداشت مواد غذایی برای متقاضی الزامی است. استفاده از لباس کار روشن شامل روپوش یا پیش بند، دستکش، ماسک و کلاه پارچه ای در حین انجام کار الزامی است. همچنین در هنگام کار از ساعت، انگشتر و هر وسیله زینتی دیگر نباید استفاده شود.
۲۱	مقادیر آماده سازی و بسته بندی فرآورده با توجه به گنجایش آشپزخانه تعیین می گردد و واحد خانگی باید فرآورده هر روز را در پایان همان روز عرضه نموده و مجاز به انبارش آن نمی باشد.

مواد بسته بندی مورد استفاده باید از جنس دارای مجوز بهداشتی. پروانه ساخت (جهت تماس با فراورده های غذایی و آشامیدنی باشد. الزامات برجسب گذاری شامل: درج عبارت "تولید خانگی"، " کد واحد خانگی / کد مسئول فنی / شناسه معاونت"، " آدرس محل آماده سازی) اختیاری"، " شماره تماس"، " نام فراورده"، "عمده ترکیبات تشکیل دهنده" می باشد. توجه: قبل از ثبت درخواست این مجوز، باید به درگاه سازمان غذا و دارو بروید. آنجا ابتدا از مسیر "دولت من" احراز هویت شوید (با دادن شماره همراه خودتان) و سپس، درخواست تاییدیه بهداشتی برای مجوز خانگی درخواست کنید. بعد از مدت کوتاهی مسئول فنی سازمان غذا و دارو به منزل شما مراجعه و ۱۲ شرط فوق را چک میکند و اگر هر ۱۲ شرط را داشتید، برایتان کد تاییدیه صادر میکند. بعد از گرفتن تاییدیه بهداشتی، اگر سایر شرایط این صفحه را دارید، از دکمه پایین همین صفحه، درخواست این مجوز را ثبت کنید، درگاه ملی بطور خودکار، تاییدیه بهداشتی شما را از سازمان غذا و دارو استعلام و مجوزتان را صادر میکند و نشانی فایل مجوزتان را هم پیامکی میفرستد.	۲۲

فصل چهارم
طرح روستا بازار

روستا بازار

تهیه شده توسط

اتحادیه تعاونی روستایی استان همدان

بهار ۱۴۰۳

مقدمه

روستا بازار یا بازارچه روستایی، به مکانی اطلاق می‌شود که در آن محصولات تولیدی روستایی مستقیماً به فروش می‌رسند. این بازارها در مناطق روستایی یا نزدیک به روستاها قرار می‌گیرند و معمولاً در روزهای خاصی از هفته برگزار می‌شوند. در زیر، به برخی از مشخصات و اطلاعات مربوط به روستا بازارها می‌پردازیم:

تاریخچه: روستا بازارها به عنوان یک روش سنتی و قدیمی برای فروش محصولات روستایی و بومی به وجود آمده‌اند. این بازارها به عنوان یک مرکز تبادل تجاری بین روستاها و شهرها عمل می‌کنند و قدمت آن‌ها به قرون قدیم برمی‌گردد.

انواع روستا بازارها: روستا بازارها می‌توانند به شکل‌ها و اندازه‌های مختلفی وجود داشته باشند. برخی از انواع روستا بازارها عبارتند از:

بازارهای هفتگی یا روزانه: که در روزهای خاصی از هفته در یک محل ثابت در روستا برگزار می‌شوند.

بازارهای موقت: که به صورت دوره‌ای و در تاریخ‌های مشخصی برگزار می‌شوند، مانند بازارهای نوروزی یا عیدی.

بازارهای تمرکزی: که در منطقه‌های خاصی از یک منطقه یا استان برگزار می‌شوند و محصولات متنوعی را در اختیار مردم قرار می‌دهند.

بازارهای توریستی: که در نزدیکی مناطق گردشگری و مکان‌های جذاب قرار می‌گیرند و محصولات مرتبط با گردشگری را به فروش می‌رسانند.

مشخصات فنی: در روستا بازارها، محصولات متنوعی از جمله محصولات کشاورزی، دست‌سازها، دست‌بافت‌ها و صنایع دستی، مواد غذایی فرآوری شده و محصولات سنتی عرضه می‌شوند. مشخصات فنی هر محصول به تفکیک نوع آن وابسته به نوع محصول و استانداردهای مربوطه است.

کاربردها و سایر ویژگی‌ها: روستا بازارها علاوه بر فروش محصولات روستایی، کاربردهای دیگری نیز دارند. برخی از کاربردها و ویژگی‌های روستا بازارها عبارتند از:

حفظ فرهنگ و هویت محلی: روستا بازارها به عنوان محلی برای نمایش و فروش محصولات سنتی و محلی، به حفظ فرهنگ و هویت محلی و نشان دادن زندگی روستایی کمک می‌کنند. این بازارها اغلب بافت و طراحی سنتی دارند و بازدیدکنندگان را با فرهنگ و سنت‌های مربوط به آن منطقه آشنا می‌کنند.

تقویت اقتصاد روستا: روستا بازارها از رونق اقتصادی روستاها حمایت می‌کنند. با فروش محصولات تولیدی در بازارها، درآمد روستاییان افزایش می‌یابد و این امر به تقویت اقتصاد روستا و بهبود شرایط زندگی ساکنان آن کمک می‌کند.

ایجاد فرصت‌های شغلی: روستا بازارها فرصت‌های شغلی برای روستاییان ایجاد می‌کنند. این بازارها به عنوان یک منبع درآمد مستقل برای کشاورزان، کارگران دستی و کسانی که محصولات سنتی تولید می‌کنند، عمل می‌کنند.

جذب گردشگران: روستا بازارها گاهی به عنوان یک جاذبه گردشگری در نظر گرفته می‌شوند. بازدیدکنندگان می‌توانند از تجربه خرید محصولات روستایی، آشنایی با فرهنگ و سنت‌های محلی و لذت بردن از محیط طبیعی و زیبایی روستا لذت ببرند.

ترویج بهره‌وری منابع محلی: روستا بازارها به ترویج بهره‌وری منابع محلی کمک می‌کنند. این بازارها فرصتی را برای تبادل اقتصادی بین روستاها و شهرها فراهم می‌کنند و باعث می‌شوند تا محصولات تولیدی در روستاها به صورت مستقیم به بازار مصرف دسترسی پیدا کنند.

بازاریابی و بازاررسانی محصولات کشاورزی همواره به‌عنوان یکی از مسائل و چالش‌های مهم بخش بازرگانی محصولات کشاورزی مطرح بوده و از کارایی لازم برخوردار نبوده است این عدم کارایی بازار اثرات نامطلوبی بر منافع تولیدکنندگان بخش کشاورزی داشته و تولیدکنندگان را از حاشیه سود حلقه‌های انتهایی زنجیره محروم نگه داشته است. با وجود توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان به این مسئله، تاکنون اقدام موثری که بتواند به افزایش سهم تولیدکننده از قیمت نهایی منتهی شود، به عمل نیامده است، بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که در فرآیند انتقال محصولات کشاورزی از تولیدکننده تا مصرف‌کننده نهایی لایه‌های مختلفی از واسطه‌ها در زنجیره عرضه محصولات کشاورزی وجود دارند. بسیاری از این واسطه‌ها بدون خلق ارزش یا ارائه خدمات اقتصادی مؤثر با افزایش قیمت نهایی به ضرر تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان عمل می‌نمایند. لذا ایجاد، توسعه و تقویت زنجیره ارزش محصولات کشاورزی باید در الویت سیاست‌های حمایتی و اجرایی سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران قرار گیرد. تا با مشارکت تشکلهای بخش کشاورزی و حذف واسطه‌های غیرضرور، ساختار بازار محصولات کشاورزی اصلاح شود. این مهم با ایجاد روستا بازارها که در آن کشاورزان و تشکلهای بخش کشاورزی بتوانند محصولات خود را با حذف واسطه‌های غیرضرور به دست مصرف‌کنندگان نهایی برسانند تحقق می‌یابد. پیشنهاد تشکیل روستا بازار با همین هدف و بر مبنای فعال شدن اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها در مدیریت زنجیره عرضه

محصولات کشاورزی در راستای ارزش افزایی و برگشت منافع به تولید کنندگان و تعاونیه‌های بخش کشاورزی صورت گرفته است. تشکیل روستا بازار با هدف ارتقای سهم تولید کنندگان از قیمت نهایی محصولات، رقابتی کردن قیمت‌ها در بازار و در نهایت حمایت از تولید کنندگان و مصرف کنندگان را پیگیری می نماید.

ماده ۱- اهداف اصلی طرح

۱- اجرای بند ۱ قانون تمرکز وظایف و اختیارات تنظیم بازار محصولات کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی و اجرای سیاستهای حمایتی وزارت جهاد کشاورزی از تولید کنندگان و مصرف کنندگان محصولات کشاورزی.

۲- بهره‌گیری از توان تشکلهای بخش کشاورزی در تنظیم بازار، ایجاد فضای کسب و کارهای نوپا، تعدیل قیمت به نفع تولید کنندگان و مصرف کنندگان از طریق عرضه مستقیم محصولات کشاورزی مستند به بندهای مرتبط با ماده ۳ اساسنامه سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران می باشد که با توجه به ظرفیت بالای تولید در مناطق مختلف کشور و نیز حذف واسطه های غیرضرور، بهینه سازی قیمت محصولات برای مصرف کنندگان و اشتغالزایی برای روستاییان همچنین افزایش سهم تولید کنندگان از قیمت نهایی محصول می باشد.

۳- توسعه عملیات فروش محصولات تولیدی اعضاء توسط شبکه.

۴- حضور موثر شبکه در تنظیم بازار محصولات کشاورزی.

۵- کمک به توسعه تولید و عرضه محصولات سالم.

ماده ۲- تعاریف

۱- روستا بازار: مکانی است برای عرضه مستقیم محصولات کشاورزی، فرآورده های غذایی، کالاهای مصرفی و صنایع دستی، توسط تشکلهای و عندالزوم با بهره گیری از مشارکت و توان بخش خصوصی و یا تولید کنندگان

۲- بازاریابی: مجموعه اقداماتی است که به منظور ایجاد یک واکنش مطلوب در مخاطبین مورد نظر درخصوص کالا، خدمات و یا هر چیز دیگری صورت می گیرد.

۳- سازمان: منظور سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران و مدیریتهای تابع در سطح استان و شهرستان می باشد.

۴- شبکه: کلیه تشکلهای تحت نظارت سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران

۵- مرکز خرید: محلی است برای خرید محصولات کشاورزی در قطبهای تولید و آماده سازی آن جهت عرضه در روستا بازارهای سطح کشور.

۶- سامانه: سامانه مبادلات درون شبکه ای سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران که به منظور ثبت معاملات و مبادلات محصولات، نهاده های کشاورزی و کالاهای مصرفی بین تشکلهای تحت پوشش سازمان مرکزی تعاون روستایی راه اندازی خواهد شد. و مرجع تعیین مطالبات تشکلهای از یکدیگر و همچنین توزیع درآمد حاصله و کارمزد متعلقه خواهد بود.

۷- غرفه: محل عرضه و فروش محصولات کشاورزی، فرآورده های غذایی، کالاهای مصرفی و صنایع دستی و.... است که با سازه های موقت و یا دائمی در محل روستا بازار برپا می شود.

ماده ۲- ۱: اساسنامه سازمان مرکزی و اتحادیه ها، تعاونی های روستایی و کشاورزی.

ماده ۳- قانون تمرکز وظایف و اختیارات تنظیم بازار محصولات کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی.

ماده ۴- ساز و کار اجرایی

طرح روستا بازار با نظارت و مدیریت کارگروهی تحت عنوان " کمیسیون روستا بازار استان " با اعضای ذیل در سطح استان اجرا می گردد:

الف- اعضای کمیسیون استانی:

۱- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان و یا نماینده وی بعنوان رئیس

۲- مدیر تعاون روستایی استان عضو و دبیر.

۳- مدیر عامل اتحادیه تعاون روستایی استان عضو.

۴- مسئول اتاق اصناف کشاورزی استان عضو.

تبصره: سایر دستگاه ها و تشکلهای به عنوان مدعو بدون حق رای حسب مورد به جلسات دعوت می شوند.

ب - وظائف کمیسیون استانی:

۱- جانمایی در شهرستان برای احداث روستا بازار با رعایت مفاد دستورالعمل سرمایه گذاری،

۲- بهره برداری و بهینه سازی زیرساختهای شبکه.

۳- هماهنگی با دستگاههای ذی مدخل در ایجاد و توسعه روستا بازارها در سطح استان.

- ۴- برنامه‌ریزی صحیح و کارآمد در جهت تأمین اعتبارات لازم از منابع استانی برای تکمیل زیرساخت‌ها و سرمایه در گردش روستا بازار.
- ۵- نظارت بر عملکرد روستا بازارهای استان و ارائه راهکارهای مناسب برای بهینه سازی وضعیت موجود.
- ۶- نظارت بر نحوه هزینه کرد وجوه تخصیص یافته برای روستا بازار و انجام حسابرسی دوره‌ای.
- ۷- شناسایی و معرفی روستا بازارهای موفق و نمونه به سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران به منظور الگوبرداری و تشویق آنها.
- ۸- رسیدگی به اختلافات و حکمیت بین عرضه کنندگان

ماده ۵- وظایف دبیرخانه کمیسیون استانی

- ۱- بررسی درخواستها و تشکیل و تکمیل پرونده متقاضیان ایجاد روستا بازار.
- ۲- ابلاغ مصوبات کارگروه و پیگیری اجرای آن.
- ۳- تعیین دوره های آموزشی جهت آشنایی دست اندرکاران روستا بازار و پیگیری تامین اعتبار آن.
- ۴- جمع آوری اطلاعات و عملکرد روستا بازارها به منظور ارائه گزارش به سازمان مرکزی.
- ۵- هماهنگی و برگزاری منظم جلسات.
- ۶- پیگیری و حمایت جهت صدور مجوزهای مربوطه.

ماده ۶- اعضاء کمیسیون شهرستانی

طرح روستا بازار با نظارت و مدیریت کمیسیونی تحت عنوان «کمیسیون روستا بازار شهرستان»

با اعضای ذیل در سطح شهرستان اجرا می گردد:

- ۱- مدیر جهاد کشاورزی شهرستان به عنوان رئیس و عضو.
  - ۲- رئیس اداره تعاون روستایی شهرستان عضو و دبیر.
  - ۳- مدیرعامل اتحادیه تعاون روستایی شهرستان عضو.
  - ۴- مسئول اتاق اصناف کشاورزی شهرستان عضو.
- تبصره: سایر دستگاهها و تشکلهای به عنوان مدعو بدون حق رای حسب مورد به جلسات دعوت می شوند.

ماده ۷- وظایف کمیسیون شهرستان

- ۱- جانمایی و پیشنهاد مکانهای مناسب جهت ایجاد روستا بازار به کمیسیون استانی و پیگیری جهت اخذ مجوز احداث روستا بازار.
- ۲- اجرای مصوبات ابلاغی کمیسیون استان و ارائه گزارش به آنها.
- ۳- تعیین مدیر برای هر روستا بازار از بین افراد ذیصلاح و صدور ابلاغ و نظارت بر عملکرد آنان.
- ۴- انتخاب بهره برداران برای غرف روستا بازار.

- ۵- شناسایی و اولویت بندی محصولات قابل عرضه در روستا بازار و برنامه ریزی جهت اخذ پذیرش محصولات توسط متقاضیان مربوطه.
- ۶- ایجاد شبکه منسجم و عملیاتی برای عرضه محصولات تولیدی شهرستان در روستا بازار های سراسر کشور.
- ۷- همکاری و تعامل با دستگاه های مرتبط مستقر در شهرستان در حمایت از ایجاد و توسعه روستا بازار.
- ۸- تامین و توزیع غرف متناسب با محصولات ارائه شده در روستا بازار حسب نوع محصول (میوه و تره بار، پروتئینی، حبوبات، خشکبار و ...)
- ۹- تکمیل زنجیره تولید و عرضه محصولات کیفی با نقش آفرینی اتحادیه ها، تعاونی های روستایی و کشاورزی.
- ۱۰- برگزاری دوره های آموزشی جهت آشنایی دست اندرکاران روستا بازار با کارکرد روستا بازار و وظایف و حقوق آنان.
- ۱۱- تعیین تعرفه پارکینگ و مبلغ حق بهره برداری از غرف روستا بازار.
- ۱۲- تعیین ساعت کاری فعالیت روستا بازار.
- ۱۳- رسیدگی به اختلافات و حکمیت بین بهره برداران با مدیریت روستا بازار.

ماده ۸- دبیر خانه کمیسیون شهرستانی

- ۱- اخذ درخواست، تشکیل و تکمیل پرونده تشکلهای متقاضی برای ایجاد روستا بازار.
- ۲- اخذ درخواست، تشکیل و تکمیل پرونده متقاضیان عرضه محصولات در روستا بازار.

۳- هماهنگی و برگزاری منظم جلسات.

۴- ابلاغ مصوبات کارگروه و پیگیری اجرای آن.

۵- جمع آوری اطلاعات و عملکرد روستا بازارها به منظور ارائه گزارش به مراجع ذیصلاح و کمیسیون استانی.

۸- اعتبارات: منابع مالی است که در چهارچوب ضوابط و مقررات مربوطه با کارمزدی معین، در اختیار شبکه و یا کشاورزان عضو شبکه قرار می گیرد و دریافت کننده اعتبار در پایان مهلت مربوطه مکلف به بازپرداخت آن به مرجع تامین کننده اعتبار می باشد.

۹- معیار کیفی و نوع بسته بندی محصولات قابل عرضه در روستا بازار: معیار کیفی و نوع بسته بندی محصولات قابل عرضه در روستابازار برای کیفیت و بسته بندی هر محصول توسط کارگروه پذیرش کالا و نظارت بر روستا بازار مشخص می شود.

۱۰- کارگروه پذیرش کالا و نظارت بر روستا بازار: که از این پس کارگروه پذیرش خوانده می شود متشکل از مدیرکل دفتر بازرگانی محصولات کشاورزی یا نماینده وی به عنوان رئیس، یک کارشناس خبره و دارای تجربه کافی در شبکه تعاون روستایی از هر یک از اتحادیه های مرکزی نظارت، اتحادیه مرکزی تعاونی های روستایی و کشاورزی و مدیریت استان محل استقرار روستا بازار. جلسات کارگروه پذیرش با حداقل ۳ نفر از اعضاء رسمیت دارد و تصمیمات آن با اکثریت آراء معتبر خواهد بود. و در صورت تساوی رای، نظر گروهی که رئیس کارگروه با آن موافق است معتبر خواهد بود.

تبصره: کارگروه پذیرش کالا می تواند بمنظور تسریع در پذیرش و ارتقاء نظارت در مرکز و یا استانها می تواند کارگروه های فرعی و یا مشورتی تعیین نماید. نظر کارگروه های مذکور با تایید کارگروه مرکزی قابل اجرا خواهد بود.

۱۴- نحوه پذیرش کالا: درخواست پذیرش کالا در روستا بازار، توسط متقاضی به همراه میزان کالا، تداوم و عرضه، فصل عرضه، نوع بسته بندی، نوع سورت و طبقه بندی محصول و قیمت آن توسط متقاضی به کارگروه پذیرش کتبا اعلام می گردد. جهت پذیرش هر کالا باید حداقل شرایط زیر احراز گردد.

۱۴ - ۱- محصول معرفی شده در حوزه عمل تشکل و یا توسط افراد حقیقی و حقوقی متقاضی تولید شود.

۱۴ - ۲- متقاضی اخذ پذیرش، توانایی مالی و اجرایی لازم جهت تامین محصول مکفی و آماده سازی مناسب محصول جهت عرضه در روستا بازار های سراسر کشور را داشته باشد.

۱۴ - ۳- کالاهای پیشنهادی متقاضیانی که دارای سابقه فعالیت در بازار کالای مورد درخواست را داشته باشند بگونه ای که در صورت پذیرش کالای آنها، چشم انداز روشنی از تداوم عرضه محصول در روستا بازار وجود داشته باشد در اولویت پذیرش قرار می گیرند.

۱۴ - ۴- کالاهایی که حجم عرضه آنها توسط متقاضی به میزان باشد که امکان معرفی آن به روستا بازارهای سراسر کشور وجود داشته باشد. در اولویت پذیرش قرار دارند.

تبصره: (کارگروه پذیرش می بایست فهرستی از محصولات و کالاهای قابل عرضه در روستا بازارها را برای هر فصل از سال تهیه و پس از اولویت بندی به پیوست این آیین نامه به استان ها و متقاضیان ابلاغ نماید.)

۱۴ - ۵- تعیین و اعمال تغییرات قیمت فروش کالا به مصرف کننده نهایی بر عهده کارگروه پذیرش می باشد.

تبصره: کارگروه پذیرش می بایست آیین نامه کشف قیمت و چگونگی تعیین قیمت را تهیه و ابلاغ نماید.

۱۴-۶- قیمت تعیین شده از جانب کارگروه پذیرش سقف قیمت فروش کالا به مصرف کننده نهایی است و عرضه کننده به اختیار خود می تواند محصول خود را با قیمت های پایین تر از قیمت کارگروه پذیرش در روستا بازار عرضه و به فروش برساند و تا زمانی که کارگروه پذیرش قیمت جدیدی برای محصول پذیرش شده معین ننموده، قیمت های قبلی معتبر خواهد بود.

۱۴-۷- عرضه کننده کالا در روستا بازار، موظف است مقررات مربوطه از جمله دستورالعمل ها و الزامات تعیین شده از جانب کارگروه پذیرش کالا را رعایت نماید.

۱۴-۸- کارگروه پذیرش حداکثر ظرف ۳ روز پس از وصول درخواست، می بایست نظر کتبی خود را با ذکر دلایل مبنی بر پذیرش و یا رد پذیرش کالا، از طریق مدیریت استان به متقاضی اعلام کند. در صورت رد درخواست، متقاضی می تواند مراتب اعتراض خود را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز پس از ابلاغ تصمیم کارگروه پذیرش، مجدداً به کارگروه اعلام و درخواست تجدید بررسی نماید. نظریه کارگروه در خصوص رد و یا پذیرش، برای متقاضی لازم الاجرا خواهد بود.

۱۴-۹- در صورتی که درخواست متقاضی رد شود و به آن اعتراض ننماید و یا پس از اعتراض و صدور رای تجدید نظر رد گردد، طرح مجدد درخواست متقاضی در کارگروه پذیرش حداقل پس از دو ماه و انجام مجدد کلیه مراحل، امکان پذیر خواهد بود.

۱۴-۱۰- در صورت پذیرش کالا و عدم عرضه آن توسط متقاضی ظرف مدت یک ماه از درج آن در فهرست کالاهای پذیرفته شده، پذیرش آن در سامانه روستا بازار ملغی می گردد و پذیرش مجدد آن منوط به طی فرآیند پذیرش خواهد بود.

ماده ۹- الزامات قانونی اجرای طرح

۱- اجرای سیاست‌های حمایتی وزارت جهاد کشاورزی از تولید کنندگان و مصرف کنندگان محصولات کشاورزی.

ماده ۱۰- وظیفه مدیر روستا بازار

۱ - مدیر روستا بازار بالاترین مقام مستقر در محل روستا بازار بوده و عهده دار مسئولیت ساماندهی، نظم بخشی، حضور و غیاب کارکنان، پاداش، تنبیه، تعیین وظیفه و اضافه کار کارکنان می باشد.

۲ - نظارت بر رعایت ساعت کار روستا بازار و اجرای دستورالعمل ها و شیوه نامه ها توسط بهره برداران و کارکنان روستا بازار.

۳ - نظارت بر مشتری مداری بهره برداران و رسیدگی به اختلافات مشتریان با بهره برداران و کارکنان روستا بازار.

۴ - تعیین ناظر داخلی برای نظارت بر عملکرد بهره برداران و اعطای امتیازات منفی وفق این شیوه نامه.

۵ - اخذ آمار روزانه میزان محصولات وارده و فروش رفته در روستا بازار به تفکیک نوع محصول و نام بهره بردار و ارائه آن به دبیرخانه کمیسیون شهرستان.

۶- انجام بیمه های عمومی لازم برای مجموعه روستابازار از جمله بیمه آتش سوزی، مسئولیت مدنی و غیره

۷ - مدیریت مالی، اخذ اجاره بها و وصول مطالبات روستا بازار از بهره برداران.

ماده ۱۱- نحوه فعالیت روستا بازار

الف- شیوه اول: حضور مستقیم تولید کننده محصولات کشاورزی و یا تشکلهای آنها در محل روستا بازارهای استانهای مصرف کننده و عرضه مستقیم و بدون واسطه محصولات تولیدی خود به مصرف کننده نهایی.

تبصره ۱: کشاورزان داوطلب عرضه مستقیم محصولات خود در روستا بازارها می بایست پروانه تولید از اتاق اصناف کشاورزی محل داشته و ارائه نماید.

ب- شیوه دوم: در صورتی که تولید کننده محصول امکان حضور در تعدادی از روستا بازارهای سطح کشور را نداشته باشد. می تواند کالای خود را به کارگروه پذیرش ارائه و عرضه آن را به شکل های استان های مقصد واگذار نماید. و کالا را مطابق کیفیت و کمیت و بسته بندی مورد قبول کارگروه آماده سازی و برای تشکلهای متقاضی در استانهای مقصد ارسال می نماید و بهای آنرا مطابق توافق فی مابین از آنها اخذ نماید.

ج- شیوه سوم: مجری روستا بازار در صورت عدم حضور تولید کنندگان می تواند تحت نظارت کمیسیون استان و یا شهرستان خود به صورت مستقیم نسبت به جمع آوری محصولات کشاورزی از قطب های تولید و یا صنایع غذایی سراسر کشور و عرضه آن در روستا بازار خود اقدام نماید.

تبصره ۱: در صورت عدم توانایی مجری در فعالسازی و بهره برداری از تمامی غرف، کارگروه شهرستان می تواند نسبت به انتخاب بهره برداران با اولویت تشکلهای تحت پوشش برای غرف خالی اقدام نماید.

تبصره ۲: فروش محصولات با شیوه های استارت آپی به عنوان یکی از روشهای اولویت دار فروش می بایست مد نظر مجریان طرح روستا بازار باشد.

ماده ۱۱- معاملات در روستا بازار

- ۱- به صورت خرده و عمده و تسویه آن به صورت نقدی و اعتباری انجام می شود.
- ۲- در معاملات اعتباری تعیین نوع تضمین و اخذ آن از خریدار بر عهده فروشنده می باشد.

ماده ۱۲- نحوه بهره برداری از فضای روستا بازار

بهره بردار تعیین شده از سوی کارگروه شهرستانی حق هر گونه واگذاری غرف را به اشخاص حقیقی و حقوقی به صورت کلی و جزئی ندارد. در صورت تخلف موجب سلب حق بهره برداری و متخلف مکلف به جبران خسارت وارده بر اساس اعلان کمیسیون شهرستان خواهد بود.

ماده ۱۳ - ضوابط انضباطی غرفه داران

موارد تخلف بهره بردار، به شرح ذیل است:

الف) تخلفات گروه اول:

- ۱- ارائه اسناد و مدارک جعلی و استفاده از سمت مجعول و غیر معتبر به کارگروه روستا بازار.
- ۲- ارائه اطلاعات خلاف واقع برای اخذ امتیاز بهره برداری غرف.
- ۳- تبانی با کارکنان روستا بازار و پرداخت رشوه یا تهیه و فراهم کردن هرگونه تسهیلات و امکانات به منظور فرار از اجرای مقررات و ضوابط روستا بازار.

۴- عدم پرداخت هرگونه دیون قانونی از قبیل عوارض، مالیات، بیمه کارگران و مطالبات روستا بازار و سایر هزینه‌ها و تضمین مفاصا حساب بیمه که قانوناً به فعالیت بهره‌بردار تعلق می‌گیرد و شخصاً می‌بایست از عهده پرداخت آن‌ها برآید.

۵- هرگونه اقدامی که به تشخیص کارگروه شهرستان موجبات اختلال در اداره امور غرف و محل‌های مورد بهره‌برداری را فراهم آورد همچون فحاشی- درگیری فیزیکی با کارکنان، مشتریان و مدیر روستا بازار در حین انجام وظیفه و امثالهم.

۶- عدم رعایت شئون اخلاقی و اسلامی توسط بهره‌بردار و یا نماینده وی و یا کارکنان تحت امر و یا عوامل وی.

۷- عدم رعایت ضوابط و شروط قرارداد بهره‌برداری مانند عدم تخلیه و تحویل محل مورد بهره‌برداری در صورت فسخ یا انقضاء مدت قرارداد.

۸- به‌کارگیری نیروهای انسانی که قبلاً فعالیت داشته و به دلیل عدم صلاحیت اخراج و در فهرست کارگران و کارکنان خاطی قرار گرفته‌اند.

۹- تقلب از طریق دست‌کاری وسایل توزین منجر به کم فروشی.

۱۰- تعطیل و رها کردن غرفه بیش از هفت روز قبل از انقضاء مدت قرارداد.

۱۱- امتناع از تحویل گرفتن غرفه و یا عدم شروع فعالیت به هر دلیل، حد اکثر ظرف مدت هفت روز کاری بعد از تنظیم قرارداد.

ب) تخلفات گروه دوم:

۱- اختفاء یا امتناع از فروش محصول موجود در محل غرفه.

۲- توزیع و عرضه کالای فاقد کیفیت.

- ۳- توزین محصولات با ترازوی معیوب و عدم پیگیری در رفع نقص ترازوی معیوب در مهلت مقرر.
- ۴- عدم تعویض محصول فاسد، خراب و معیوب برای مشتری.
- ۵- عدم تأمین و عرضه محصول مجاز و خالی بودن جایگاه‌های عرضه محصول.
- ۶- نگهداری یا عرضه محصولات غیرمجاز.
- ۷- عدم تخلیه به موقع ضایعات و عدم رعایت نظافت و بهداشت غرفه.
- ۸- بیمه نکردن کارگران به کار گرفته شده در غرف.
- ۹- بکارگیری اتباع بیگانه فاقد مجوز قانونی و کارگرانی که به سن قانونی کار نرسیده و یا فاقد کارت پایان خدمت یا معافیت از خدمت باشند و همچنین عدم پرداخت حقوق و مزایای عوامل انسانی بکار گرفته شده وفق مقررات مربوطه.
- ۱۰- هرگونه عملیات دلالی و واسطه‌گری که مغایر با ضوابط روستا بازار باشد.
- ۱۱- عدم حضور مستمر بهره‌بردار و یا نماینده تام الاختیار وی در محل غرفه.
- ۱۲- فروش محصول بدون نصب کارت نرخ در مقابل دید عموم.
- ۱۳- عدم صدور و ارائه فاکتور فروش.
- ۱۴- عدم رعایت بهداشت فردی نظیر عدم ارائه کارت بهداشت توسط بهره‌بردار و عوامل تحت امر وی.
- ۱۵- ایراد خسارات به اموال و تجهیزات و وسایل تحویلی که متضمن جبران کلیه خسارات وارده نیز خواهد بود.
- ۱۶- گران‌فروشی و یا اخذ بهای محصول بیشتر از قیمت درج شده روی محصول.

۱۷- عدم رعایت مفاد دستورالعمل، بخشنامه و اخطار یا ابلاغیه قانونی مسئولین روستا بازار.

۱۸- عدم رعایت مقررات و ضوابط ایمنی در محوطه محل بهره‌برداری.

۱۹- استقرار و جای‌دادن افرادی غیر از کارگران مجاز در محل‌های بهره‌برداری.

ج) تخلفات گروه سوم:

۱- بی‌احترامی و اعمال تبعیض نسبت به مشتریان

۲- وجود ضایعات و مواد زائد غیر متعارف در محصول عرضه‌شده به تشخیص مدیر روستا بازار

۳- ارائه آمار و اطلاعات و گزارشات خلاف واقع و غلط در مراحل فعالیت غرفه به مسئولین مربوطه

۴- عدم رعایت ساعات کار

۵- استفاده از وسایل و تجهیزات سرمایشی و گرمایشی غیراستاندارد

۶- استفاده از کیسه (نایلکس) غیربهداشتی

۷- خودداری از اجرای دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره در مورد نحوه عرضه یا بسته‌بندی محصولات

۸- خودداری از تحویل پرینت ترازو و آمار فروش به مسئولین روستا بازار

۹- عرضه و استعمال دخانیات و مواد مخدر در غرفه

۱۰- ایجاد سر و صدا به منظور جلب مشتری و تبلیغ محصول

۱۱- ایجاد سد معبر

ماده ۱۴- مجازات و تنبیهات

گزارش تخلفات فوق پس از بررسی توسط مدیر روستا بازار به کارگروه شهرستان منعکس و کارگروه مذکور ضمن بررسی گزارش، مطابق مفاد ذیل اتخاذ تصمیم می نماید. تصمیم کارگروه مذکور قطعی و لازم الاجرا است.

الف- در صورت ارتکاب بهره‌بردار به هر یک از تخلفات مندرج در بند تخلفات گروه " الف " این دستورالعمل موسوم به تخلفات گروه اول، مرتکب مشمول یکی و یا ترکیبی از جرائم و یا مجازات ذیل می باشد:

۱- فسخ قرارداد.

۲- تعطیلی موقت.

۳- درج نام وی در فهرست ممنوعه (سیاه) از یک تا پنج سال.

تبصره: در صورت ارتکاب بهره‌بردار به تخلف ردیف ۶ بند " الف " این دستورالعمل علاوه بر اجرای این

مصوبه، بهره‌بردار می‌بایست مسئولیت کلیه خسارات جانی و مالی وارده به روستا بازار و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی را تقبل نماید.

ب- در صورت ارتکاب بهره‌بردار به هر یک از تخلفات مندرج در بند " ب " این دستورالعمل موسوم به تخلفات گروه دوم، مرتکب، به ازای هر مرتبه تخلف مشمول دو نمره منفی می‌شود.

ج- در صورت ارتکاب بهره‌بردار به هر یک از تخلفات مندرج در بند " ج " این دستورالعمل موسوم به تخلفات گروه سوم، مرتکب به ازای ارتکاب هر مرتبه تخلف مشمول یک (۱) نمره منفی می‌شود.

تبصره ۱: بهره بردارانی که مشمول ۵ نمره منفی گردند به مدت یک فصل سال از فعالیت در روستا بازار محروم خواهند شد و بهره بردارانی که مشمول ۱۰ نمره منفی گردند در لیست سیاه قرار می گیرند

تبصره ۲: مرجع صدور نمرات منفی مدیر روستا بازار می باشد که به صورت کتبی با ذکر شماره، تاریخ و علت به بهره بردار ابلاغ می گردد.

ماده ۱۵- منابع تامین اعتبار

- ۱- منابع داخلی اتحادیه‌ها و شرکت‌ها و آورده سایر متقاضیان اجرای طرح روستا بازار.
- ۲- تسهیلات بانکی جهت ایجاد زیرساختها و تامین سرمایه در گردش مورد نیاز برای تشکلهای جهت خرید محصول از کشاورزان و فروش آن در روستا بازارهای سراسر کشور.
- ۳- صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی.

ماده ۱۶- حل اختلاف:

- ۱- در صورت بروز اختلاف فیما بین فروشنده و خریداران محصولات کشاورزی در روستا بازارها، توسط مدیر روستا بازار مورد رسیدگی و حکمیت قرار خواهد گرفت.
- ۲- در صورت بروز اختلاف بین شرکتها و اتحادیه های شهرستانی فعال در روستا بازار، موضوع توسط کارگروه شهرستان مورد رسیدگی و حکمیت قرار خواهد گرفت.
- ۳- در صورت بروز اختلاف بین اتحادیه های شهرستانی و اتحادیه استان فعال در روستا بازار، موضوع توسط کارگروه استانی مورد رسیدگی و حکمیت قرار خواهد گرفت.

۴- در صورت بروز اختلاف بین اتحادیه های استانی و اتحادیه های ملی و یا بین اتحادیه های ملی فعال در روستا بازار، موضوع توسط اتحادیه مرکزی نظارت مورد رسیدگی و حکمیت قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۷- تقسیم بندی و قلمرو محصولی

اجرای طرح با انجام عملیات خرید و فروش و یا تهاتر شامل کلیه محصولات زیر بخشهای مختلف کشاورزی و فرآورده های آن ها و صنایع دستی روستایی می باشد.

- از نظر نوع مراکز و نحوه فروش محصولات:

- ۱- مراکز فروش با سازه ثابت و دائمی.
- ۲- مراکز فروش با سازه سبک و موقت.
- ۳- اختصاص سوله و سالن های مازاد و قابل اختصاص برای بار انداز روستا بازار.
- ۴- مراکز فروشگاهی دارای ساختمان و فضاهای مناسب.
- ۵- فروش اینترنتی و مجازی.
- ۶- ایجاد وب سایت و فروشگاه اینترنتی در قالب ظرفیت ها و اصول و مبانی تجارت الکترونیکی و اینترنتی.

ماده ۱۸- شرایط کمی و کیفی لازم جهت نگهداری و عرضه محصولات

در غرف و مراکز روستا بازار

۱- حتی الامکان بکارگیری ناظر فنی با گرایش بهداشت محیط در روستا بازار بصورت پاره وقت و یا تمام وقت.

۲- محصولات قابل عرضه، در مقایسه با محصولات مشابه سایر غرف و مراکز عرضه سطح شهرستان می بایست دارای کیفیت و قیمت رقابتی باشد.

۳- اختصاص بارکد به محصولات عرضه شده در غرف و مراکز عرضه روستا بازار.

۴- تابلوی روستا بازارها و همچنین غرفی که نیاز به قفسه بندی دارند رنگ قفسه ها و الگوی داخلی و بیرونی می بایست متحد الشکل و توسط کارگروه پذیرش روستا بازار تعیین می گردد.

۵- تهیه و تدارک تجهیزات لازم با توجه به ماهیت محصولات (یخچال و... (در روستا بازار به عهده بهره بردار می باشد.

۶- وجود سیستم های حمل و نقل و شستشوی ماشین آلات و در صورت امکان وجود کارواش و سایر امور خدماتی در حاشیه بازار

۷- پیش بینی و استقرار سیستم های اضطراری، ایمنی و اطفای حریق

ماده ۱۹- شرایط وضوابط حاکم بر مدیریت روستا بازار

۱- سبد کالایی عرضه شده در روستا بازار حتی الامکان از تنوع حداکثری محصولات مشترک و غیر مشترک کلیه استانهای کشور برخوردار باشند.

۲- پیش بینی استقرار عابر بانک، کارت خوان، سبد چرخ دار و... به منظور رفاه حال مشتریان و کارکنان

۳- حتی الامکان یکپارچگی در لوازم و تجهیزات، البسه و مواد مصرفی روستا بازار (لباسهای کارکنان، کیسه های حمل محصولات برای مشتریان به صورت متحد الشكل و دارای آرم روستا بازار) باشد.

۴- بازارهایی که از قبل ساخته شده و موجود هستند وفق استانداردهای روستا بازار، بروز رسانی گردند.

۵- حتی الامکان پیش بینی و احداث فضاهای مورد نیاز بهره برداران و مراجعین مانند هتل، پارکینگ، نمازخانه، استراحتگاه رانندگان و کارگران، ناهار خوری و رستوران، حمام و سرویس بهداشتی و...

ماده ۲۰- صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری

یکی از موانع مهم توسعه فعالیت های زنان روستایی، عدم دسترسی آنها به منابع مالی و اعتباری می باشد. از این رو برنامه اعتبارات خرد تلاشی برای استفاده آسان و سریع زنان روستایی و عشایری از تسهیلات کم بهره می باشد. در این صندوق ها زنان روستایی و عشایری با اندوختن سرمایه های اندک خود وام دریافت می کنند. ضمانت وام گیرنده به صورت زنجیره ای بین اعضا صورت می گیرد. وام های اعطا شده برای

انجام فعالیت های کشاورزی و تولیدی و با اولویت فعالیت های گروهی پرداخت می شود.

یکی از ظرفیت های بالقوه که در استان وجود دارد و میتوان از این ظرفیت برای راه اندازی روستا بازار ها استفاده کرد، صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی می باشد که تا کنون توسط مدیریت ترویج سازمان جهاد کشاورزی به تعداد ۱۱۵ صندوق در سطح استان تشکیل شده است که این تعداد صندوق بالغ بر ۲۱۰۰ نفر سهامدار دارند، با شناسایی صندوق های فعال و توانمند در سطح شهرستان ها در مرحله اول می توان با مشارکت و مدیریت ترویج حداقل در هر شهرستان ۲ مورد از این صندوق ها را شناسایی نموده و با توجه به شرایط منطقه استقرار که مستعد راه اندازی روستا بازار می باشند (منطقه گردشگری، حجم تولیدات و...) نسبت به صدور مجوز و راه اندازی روستا بازار اقدام نمود.

منابع

۱. موحدی ر. یعقوبی فرانی ۲۰۱۵ دانشگاه الزهراء؛ تحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی.
۲. مجید یاسوری، استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران؛ روند تحولات اشتغال زنان روستایی در ایران. معصومه نوروزی نژاد، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.